

concept versie 1.5 / oktober 2001

BLAUWDruk
VOOR
REGIONALE SAMENWERKING

Deelproject 2.1a

IMPULSPROJECT
"BOUWTECHNIEK UIT DE STEIGERS"

Uitgevoerd in opdracht van het
PLATFORM VMBO-BOUWTECHNIEK

In het kader van de regeling

"VMBO in bedrijf - Bedrijven in het VMBO"

Adviesbureau Bijlhout
Zomer 2001

BLAUWDRUK

(m *-ken*). Cyanotypie of ijzerdruk, lichtdrukprocédé waarbij gebruik wordt gemaakt van de lichtgevoeligheid van bepaalde ijzerzouten. De ontwikkeling geschiedt met gewoon water. De lijnen en letters staan wit op blauwe grond. **Blauwdruk** werd vooral gebruikt voor werktekeningen, vandaar de overdrachtelijke betekenis van werkplan.

TEN GELEIDE

Deze **Blauwdruk** is in opdracht van het Platform VMBO-Bouwtechniek als Impulsdeelproject 2.1a ontwikkeld in het kader van de regeling "VMBO in bedrijf - Bedrijven in het VMBO". Hij beoogt een handleiding maar nog meer een naslagwerk te zijn voor regio's in den lande die, met een ROC als centrale en aansturende instelling, een Regionaal Aansluitingsproject zoals onder meer verwoord in de "Kaderregeling regionale projecten impulsprogramma VMBO", al of niet met additionele externe ondersteuning, willen starten. De **Blauwdruk** is tevens deels een weergave van ervaringen in en met diverse Bouwaansluitingsprojecten over een periode van ruim 7 jaren.

Hij gaat tevens in op de veranderingen en aandachtspunten in het VMBO, zoals praktijkgericht leren en een betere aansluiting op het vervolgonderwijs en het bedrijfsleven.

Speerpunten hierbij zijn de regionale samenwerking tussen de VMBO-scholen onderling en met het Secundair Beroepsonderwijs, zoals o.m. Regionale Opleidings-Centra (ROC's), Samen-Werkings-Verbanden (SWV'n) van de bedrijfstak Bouw en het Bedrijfsleven.

De naadloze doorstroming voor de leerlingen met betrekking tot ononderbroken longitudinale leerwegen is hierbij het kernpunt.

Nieuwe ontwikkelingen op didactisch gebied, zoals zelfstandiger leren, stages, Werk-Plekken-Structuur (WPS), de mogelijkheden van ICT, het PTA, e.d. komen eveneens aan de orde.

De knelpunten welke in de Pilots gesignaleerd werden zijn geïnventariseerd en er zijn adequate algemene oplossingen voor aangedragen. Ontwikkelde (voorbeeld)documenten zijn eveneens opgenomen. Wel hebben we ons, voor wat de weergave van het beschikbare materiaal betreft, teneinde de **Blauwdruk** qua omvang acceptabel te houden, sterk moeten beperken.

VOORWOORD

Wij hebben getracht er geen zwaar onderwijskundig document van te maken maar een pragmatisch naslagwerk. Ook hebben wij gemeend, enige wtruimtes te verluchten met de afbeeldingen uit het softwareprogramma 3D-DESIGNER huisarchitect, (DENDA) waarmee enkele leerlingen met belangstelling voor de Kaderberoepsgerichte leerweg in het kader van de exameneenheden BT/K/10 t/m BT/K/14 als voorbereiding op de exameneenheid "Het Bouwproces / Het bouwen van een eigen huis" geëxperimenteerd hebben. Dit softwareprogramma (ALDI, €4,53) had o.i. alle elementen in zich welke in het VMBO-examenprogramma Bouwtechniek aan de orde komen. Voor de leerlingen voor thuisgebruik een goede en goedkope voorbereiding op het professionele programma Autocad.

Onze dank gaat tot slot uit naar directies, docenten en instructeurs van VMBO-scholen, ROC's, SWV'n, Vakscholen en het NVOB, die het samen mogelijk gemaakt hebben op deze wijze een stimulerende impuls te geven aan een snellere oplossing van de aansluitingsproblematiek in het Bouwberoepsonderwijs en mede de basis vormden voor de totstandkoming van deze **Blauwdruk**. Zij waren het die met enthousiasme aan de beschreven Regionale Bouwaansluitingsprojecten hun medewerking gaven.

Kollum, zomer 2001
 Adviesbureau Bijlhout (ABC)
 Drs. J.A.H. Bijlhout.
 Tel.: 0511-453136.

INHOUD

Samenvatting.....	5
Inleiding	6
Historie problematiek	6
Het VMBO-examenprogramma Bouwtechniek	6
Aanleiding voor Bouwaansluitingsprojecten	7
Reeds lopende Bouwaansluitingsprojecten	7
Een Bouwaansluitingsproject opzetten	8
De Initiatiefgroep	8
Convenant	9
De Stuurgroep	9
Het Dagelijks Bestuur	10
De Adviseur/Projectleider	10
Het Platform	11
Projectorganisatie	12
Projectuitvoering	13
Looptijd en implementatie.....	14
Activiteiten en productplanning	16
Budget en begroting	18
Het aansluitingsinstrument	19
Verzamelstaten	20
Verzameltabellen knelpunten	22
School-Doorstroom-Profiel (SDP)	26
Regionaal-Doorstroom-Profiel (RDP)	27
Verslag werkbijeenkomst BAP Utrecht	29
Visitaties	32
Wederzijdse bezoeken	36
Leerling-Doorstroom-Profiel (LDP)	37
LDP Addendum Modulen	39
LDP Addendum Beroepsgericht	41
LDP Addendum Algemeen	42
Onderzoek Algemene Vaardigheden Beroepsgericht	44
Onderzoek Algemene Vaardigheden Algemeen	47
De HAP-agenda	50
Het Persbericht	50
De Werk-Plekken-Structuur	52
Oplossing knelpunten	54
Toetsontwikkeling	55
Vragen maken	57
Stages	61
Regionale inkoop	62
Uitstraling afdeling Bouwtechniek	62
Kaderberoepsgerichte en Gemengde Leerweg	62
Het Programma van Toetsing en Afsluiting (PTA)	62
Van doceren naar begeleiden	65
De betrokken Pilots en de deelnemende instellingen.....	68

SAMENVATTING

Deze **Blauwdruk** is getoetst binnen en heeft gebruik gemaakt van ervaringen tot nu toe in regionale Pilot aansluitingsprojecten. Hij brengt de projectopzet, het -verloop, de ontwikkelde initiatieven en de aansluitingsinstrumenten in beeld. Ook worden reeds bereikte resultaten vermeld.

In de Pilots werden afspraken gemaakt mede naar aanleiding van de uitkomsten van de ontwikkelde en toegepaste aansluitingsinstrumenten om op basis van de VMBO-examenprogramma's de startsituatie per VMBO-school in beeld te brengen. Van daaruit werd in eerste instantie overgegaan tot visitaties, met als doel, de interne afstemming van het vigerende schoolleerplan op de nieuwe examenprogramma's en de aanpassing van outillage en inventaris daarop.

Vervolgens werd in plenaire zittingen overgegaan tot regiobrede intensieve uitwisseling van onderwijs(ervaringen), zowel inhoudelijk als organisatorisch. Dan werden de middels het aansluitingsinstrument gesignaleerde knelpunten binnen het VMBO in kaart gebracht en in onderlinge samenwerking opgelost, hetgeen meestal resulteerde in een herstructurering van de werkorganisatie op de VMBO-werkvloer, stages, aangepaste jaarplanningen en hulp van het SBO en het Bedrijfsleven.

Belangrijke slagingsvoorwaarde van deze Pilots was, naast deskundige begeleiding, de deelname van **alle** onderwijsinstellingen in de regio om zo directe implementatie op de werkvloer te bewerkstelligen. Regiobrede afstemming, met als doel naadloze aansluitingen VMBO-Secundair-Beroeps-Onderwijs (SBO) voor alle relevante leerwegen op schoolniveau dan wel op leerlingniveau om zo tot een School- (SDP), Leerling- (LDP) en Regionaal-Doorstroom-Profiel (RDP) VMBO te komen.

Trajectbegeleiding, inzet van collega VMBO-scholen, ROC's en Bedrijfsleven bij de legitimering van de (school)toetsen (civiel effect), docentenstages in de regio, gastdocenten uit regionaal Bedrijfsleven en SBO in de VMBO-scholen en leerlingenstages zijn ook topics welke in verband met de aansluiting werden uitgevoerd. Gezamenlijk gebruik van outillage en excursies Basisonderwijs en Basisvorming naar de VMBO-afdeling Bouwtechniek, het Secundair Beroeps Onderwijs en Bedrijfsleven behoorden tot de besproken en uitgevoerde punten. Voorstellen tot bijdragen van ROC's en Bedrijfsleven bij de invulling van de sectororiëntatie op het VMBO waren ook aandachtspunten.

De **Blauwdruk** is opgedeeld in de volgende onderdelen:

1. Een handleiding voor het opzetten van een branchebreed regionaal samenwerkingsverband, de projectorganisatie daarvan en de taken en verantwoordelijkheden van de daarbinnen functionerende gremia.
2. Een instrument om knelpunten inzake de uitvoering van het VMBO-beroepsgerichte examenprogramma gestructureerd weer te geven en vervolgens inzake de knelpunten suggesties aan te dragen om deze, zo mogelijk, snel op te lossen.
3. Een instrument om de aansluiting VMBO-vervolgonderwijs in kaart te brengen met registratie van programma-overlap, en -hiaten, op basis waarvan individuele leerroute- of schoolaansluitingsafspraken gemaakt kunnen worden.
4. Een instrument om eventuele regionale verschillen in het verwachtingspatroon van het Secundair Beroeps-Onderwijs en de opleidingshaalbaarheid daarvan in het VMBO ten aanzien van de algemene vaardigheden te signaleren en daar beleid op af te stemmen.

De **Blauwdruk** biedt de mogelijkheid om op efficiënte wijze een samenwerkingsverband op te zetten en de knelpunten in de regionale afstemming VMBO-vervolgonderwijs in kaart te brengen. Door gebruik van de voorgestructureerde instrumenten kunnen deze, in eigen beheer, onder deskundige begeleiding, tegen relatief lage kosten regionaal worden uitgevoerd. De doorlooptijd kan, afhankelijk van de personele inzet, kort zijn. Indien dit systeem in alle regio's uniform voor een afdeling of sector wordt ingevoerd, kan het door uitwisseling van ervaringen in de Landelijke Platforms snel leiden tot een verbetering van aansluiting en doorstroming, verminderde uitval, hogere motivatie, betere haalbaarheid en afstemming c.q. bijstelling van voor de leerling opeenvolgende onderwijsprogramma's. Hiermede wordt een hoger rendement in het onderwijs behaald en is er een betere voorbereiding van de leerling op de beroepsactiviteiten in het Bedrijfsleven. De **Blauwdruk** is geënt op Bouwtechniek, maar kan ook toegepast worden bij andere technische afdelingen of sectoren. De **Blauwdruk** is een weergave van lopende aansluitingsprojecten Bouwtechniek en geeft derhalve praktische voorbeelden en oplossingen van (knel)punten welke in aansluitingsprojecten aan de orde kunnen komen. De **Blauwdruk** is te verkrijgen op CD-rom bij de secretaris van het Landelijk Platform Bouwtechniek, de heer N. van Rooij, Opleidingscentrum SVS, Waddinxveen, tel.: 0182-641111.

INLEIDING

Ongeveer veertigduizend jongeren hebben in het schooljaar 1999-2000 voortijdig hun opleiding afgebroken. Dat is omgerekend ongeveer drie procent van het totale aantal leerlingen in het voortgezet onderwijs en MBO'ers onder de 23 jaar. Minister Hermans (OC&W) houdt er rekening mee dat het aantal schoolverlaters zonder diploma de komende jaren verder zal oplopen, omdat scholen steeds beter registreren wie er voortijdig afhaakt.

Bijna de helft van alle 'afhakkers' is het afgelopen schooljaar overigens weer aan een nieuwe studie begonnen, zo schrijft de bewindsman in een brief aan de Tweede Kamer. De Europese regeringsleiders hebben vorig jaar met elkaar afgesproken dat voor 2010 het aantal jongeren dat met een studie stopt, met de helft moet zijn teruggebracht.

HISTORIE PROBLEMATIEK

Dit is geen recent feit, een deel van deze problematiek was reeds jaren geleden bekend. De aansluiting tussen het Primair en het Secundair Beroepsonderwijs liet veel te wensen over, zowel programmatisch als praktisch. Zo werd reeds eind 1994 voor de Projectbegeleidingscommissie Bouwtechniek Voorbereidend Beroeps-Onderwijs (thans opgeheven), een inventarisatie gemaakt inzake projecten voor aansluiting van het VBO op het vervolgonderwijs. Er werden landelijk 28 projecten of aanzetten daartoe gesignaleerd, welke zowel in grootte als relevantie onderling sterk verschilden. Wel bleek dat veel van deze projecten naast een aantal andere aandachtspunten als hoofdzaak dezelfde doelen nastreefden, n.l. een verbetering van de aansluiting tussen het VBO en het vervolgonderwijs of het maken van een werkverdeling tussen de beide opleidingen. Ook waren er scholen welke een modulair opleidingssysteem wilden opzetten. Binnen elk project werden vaak afzonderlijk methodieken ontwikkeld. Van enig overleg en gemeenschappelijk gebruik van kennis en bijvoorbeeld vergelijkingsinstrumenten was geen sprake. Ook de uitgangsdokumenten waarop de vergelijkingen gebaseerd werden waren veelal gedateerd, veel te uitgebreid en niet afgestemd op de te ontwikkelen Kwalificatiestructuur van de BVE, zodat legitimering van regionale afspraken door de Landelijke Organen Beroepsonderwijs en MBO-colleges niet mogelijk bleek.

Door de invoering van de Wet Educatie Beroepsonderwijs werden de Landelijke Organen voor het Beroepsonderwijs (LOB's) van het Bouw/Hout-cluster: Bouwradius (vroeger SVB), Opleidingscentrum voor het Schilders- en Stukadoorsbedrijf & Reclame- en Presentatietechnieken (SVS), Stichting Hout & Meubel (SH&M) en Stichting Beroepsopleidingen Weg- en Waterbouw (SBW) verplicht hun begineseisen per niveau vast te leggen. Als gevolg daarvan werden er voor het VBO nieuwe Specifieke begintermendocumenten ontwikkeld. Het was en is belangrijk deze Specifieke begintermen per jaar synchroniseren met de Kwalificatiestructuur een onderhoudstraject te laten ondergaan om ook in het VMBO een optimale voorbereiding op de beroepsactiviteiten binnen het bedrijfsleven en vervolgonderwijs te kunnen waarborgen. Als overkoepelend orgaan werd het Platform VMBO-Bouwtechniek opgericht om zicht en greep te houden op de zeer snelle ontwikkelingen van landelijke en regionale ontwikkelingen waaronder regionale aansluitingsprojecten en de daarmee verband houdende activiteiten rond de uitwerking van de VMBO-examenprogramma's. Dit daar de in omloop zijnde mogelijke scenario's voor deze nieuwe examenprogramma's (differentiatiegericht of intersectoraal) op technisch, economisch, sociaal en organisatorisch gebied zowel voor de LOB's, de ROC's, de SWV'n als de Bouwbranche verregaande consequenties konden hebben. Eenduidigheid in de systematiek betreffende de opzet en uitvoering van regionale aansluitingsprojecten bleek een vereiste.

HET VMBO-EXAMENPROGRAMMA BOUWTECHNIEK

Inmiddels heeft het, op basis van het door de commissie van Veen uitgebrachte rapport, leerwegenstelsel voor de beroepsgerichte vakken haar intrede in het VMBO gedaan. Mede op basis van de door de LOB's aangeleverde Specifieke begintermendocumenten zijn door OC&W in 1999 de examenprogramma's Bouwtechniek voor de onderscheiden Beroepsgerichte leerwegen vastgesteld. Het Landelijk Platform Bouwtechniek is druk bezig in haar regiobijeenkomsten deze programma's te implementeren. Daar de haalbaarheid van deze programma's per regio sterk kan verschillen heeft de overheid in de Kaderregeling regionale projecten impulsprogramma VMBO aangegeven per regio (een groep VMBO-scholen met één of meerdere ROC's en SWV'n) de aansluiting tussen het VMBO en het Secundair BeroepsOnderwijs (SBO) te optimaliseren. Deze **Blauwdruk** geeft mede daartoe een handreiking om dit aansluitingsproces gestructureerd te kunnen laten verlopen.

AANLEIDING VOOR BOUWAANSLUITINGSPROJECTEN

Als aanleiding tot het starten van een regionaal Bouwaansluitingsproject werden dikwijls de volgende ontwikkelingen in het onderwijs aangevoerd:

- de nieuwe specifieke begintermendocumenten van de LOB's voor de VMBO Bouwtechniek;
- de nieuwe examenprogramma's voor de onderscheiden beroepsgerichte leerwegen;
- de afstemming van outillage en organisatie op de nieuwe examenprogramma's Bouwtechniek;
- de uitval in zowel de eerste als wel de hoge uitval in de tweede fase;
- de mogelijkheid om iedere leerling in een ononderbroken leerweg een primaire beroepskwalificatie te laten behalen;
- de slechte aansluiting van de vigerende VBO-programma's op de beroepspraktijk van het Bedrijfsleven;
- de input-output financiering in de tweede fase;
- de veranderende taak van de VMBO-docent, van doceren naar begeleiden;
- de veranderende didactiek voor de leerlingen naar een studiehuisachtige constructie met meer zelfstandig werken.
- de diversiteit aan programma's, zoals intrasectorale en afdelingsprogramma's.

REEDS LOPENDE (ABC-betrokken) BOUWAANSLUITINGSPROJECTEN

In enkele regio's waren al Bouwaansluitingsprojecten actief. Gaandeweg is in deze Pilot-projecten een systematiek ontwikkeld welke tot een succesvolle samenwerking VMBO-SBO-Bedrijfsleven ging leiden. Zo draaide in de regio Utrecht al het Bouw-Aansluitings-Project (BAP). De stuurgroep hiervan heeft de mogelijkheid onderzocht om voor alle scholen met een afdeling Bouwtechniek in die regio het Aansluitingstraject-Bouw mogelijk te maken, hetgeen lukte. Het doel van dit traject was: onderwijskundige afstemming (zowel inhoudelijk als didactisch) van het gehele examenprogramma Bouwtechniek op de nieuwe kwalificaties van de tweede fase VO voor de niveaus 1 t/m 4, maar dan mede afgestemd op regionale haalbaarheid. Ook in andere regio's liepen soortgelijke aansluitingsprojecten. Zuid-Oost Brabant (rond Helmond) en het reeds drie jaar lopende project "Aansluiting Bouwtechniek Noord-Holland Noord" zijn daar voorbeelden van. Deze projecten hebben mede met de gegevens vanuit het Platform Bouwtechniek een schat aan gegevens opgeleverd hoe de slaagkans van dit soort projecten te verhogen.

EEN BOUWAANSLUITINGSPROJECT OPZETTEN

INLEIDING

Wil een Bouwaansluitingsproject goed opgezet worden en succesvol blijven draaien, dan is een gedegen projectorganisatie en een zeer deskundig management nodig. Door vaagheid rond afspraken, ondeskundigheid en gebrek aan discipline onder de deelnemers komen dit soort projecten vaak tot een vroegtijdig einde. De wil tot vernieuwing, betrokkenheid, een positieve instelling en goede randvoorwaarden voor de uitvoerenden zijn onontbeerlijk. Ook deelname van alle in de regio te betrekken (onderwijs)instellingen is noodzakelijk. Het is gebleken dat het werken met kleine werkgroepen tot gevolg heeft dat de implementatie later niet goed realiseerbaar is. Te veel uitgewerkte producten van projecten komen onuitgevoerd terecht in de kasten van directies, decanen en afdelingsleiders. Men kan zich vaak niet verenigen met de uitkomsten van de werkzaamheden en producten die "anderen" verricht en ontwikkeld hebben. De eigen situatie wordt dan als te specifiek aangemerkt.

STARTMOMENT

Het beste moment gedurende het schooljaar om het project te starten is vroeg in het voorjaar. Ruim voordat de roostermakers aan het werk gaan moet bekend zijn welke docenten en wanneer deze tijd en middelen beschikbaar moeten hebben. De dagdelen welke benodigd zijn voor integraal overleg binnen de werkgroepen dienen ingeroosterd te worden.

DE INITIATIEFGROEP.

Iemand moet er over beginnen. Daar de ROC's "output-financiering" kennen zijn zij dikwijls de meest belanghebbenden (de leerlingen zijn eigenlijk de echte belanghebbenden). Deze ROC's, maar ook de SamenwerkingsVerbanden (SWV'n) en het regionale Bedrijfsleven, zijn met name de aangewezen (ontvangende) instellingen om een aansluitingsproject te initiëren. In de praktijk wordt het initiatief meestal door de voorzitter van de centrale directie van het ROC genomen op instigatie van zijn unit-directeur of er komen signalen vanuit het SWV of Bedrijfsleven. De te vormen initiatiefgroep dient "zo zwaar mogelijk" te zijn. Ten eerste doen alle scholen dan sneller mee en ten tweede om eventueel aanvullende fondsen voor het aansluitingsproject te kunnen werven. Ook hebben deze personen vanuit hun positie dikwijls een goed overzicht van de regionale problematiek en nemen vaak deel aan bijeenkomsten van instellingen en (overheids)instanties. Onderstaand een voorbeeld van een mogelijke samenstelling van een initiatiefgroep.

ROC voorzitter centrale directie
 LOB - vertegenwoordiger
 ROAC - vertegenwoordiger
 Regionaal Branchegericht opleidingsinstituut (b.v. Vakschool) - directeur
 SWV - directeur
 SPOS - directeur
 SPG - directeur
 2 VMBO scholen - directeuren
 Adviseur/projectleider/coördinator/secretariaat
 Vertegenwoordiger bedrijfsleven (b.v. Gewestelijk secretaris NVOB)

TAKEN

Deze initiatiefgroep heeft een aantal taken:

- Alle onderwijsinstellingen in de regio te informeren, te enthousiastmeren voor en laten participeren in het aansluitingsproject. Als alle regionale onderwijsinstellingen mee doen, vereenvoudigd dat de implementatie van de projectresultaten buitengewoon.
- Het opstellen en laten ondertekenen van de convenanten door de deelnemende onderwijsinstellingen.
- Het formeren van een stuurgroep.
- Het bedenken van een projectnaam.
- Het, op hoofdlijnen, in kaart brengen van de regionale problematiek inzake de aansluiting VMBO-Secundair / Beroeps-Onderwijs /Bedrijfsleven.
- Het zoeken, benaderen en benoemen van een deskundige adviseur/projectleider.

Als aan deze taken is voldaan kan de initiatiefgroep worden opgeheven en worden de activiteiten voortgezet, c.q. aangevuld door de leden van de stuurgroep. In de praktijk functioneert de initiatiefgroep gemiddeld 2 - 4 weken. De aanloopkosten van de initiatiefgroep zijn voor rekening van de eigen (onderwijs)instelling.

CONVENANT

VOORBEELD CONVENANT

REGIONAAL AANSLUITINGSPROJECT BOUWTECHNIEK (RAB)

(Projectnaam invullen).....

De ondergetekenden verklaren dat zij onvoorwaardelijk in het Aansluitings Project Bouwtechniek VMBO-SBO regiozullen participeren en daartoe hun directies /docenten / instructeurs / leermeesters de benodigde faciliteiten zullen toekennen om de projectwerkzaamheden te kunnen uitvoeren. Zij zijn bereid het schoolbeleid af te stemmen op de door hen gelegitimeerde aanbevelingen, adviezen en afspraken welke binnen het RAB tot stand komen en hun medewerking aan de implementatie daarvan te verlenen. Zij verplichten zich voorts de door de Stuurgroep vastgestelde jaarlijkse financiële bijdrage te voldoen.

School/Instelling/ROC/SWV/Bedrijf

Handtekening (voorzitter centrale) directie

.....

Enz.

ADDENDUM CONVENANT

De deelnemers die samenwerken in het RAB hebben als doelstelling de slaagkans voor de leerlingen in het SBO en het Bedrijfsleven te verhogen door een betere afstemming van de VMBO-examenprogramma's daarop te realiseren. Daartoe worden een "School Doorstroom Profiel" (SDP), een "Regionaal Doorstroom Profiel" (RDP) en een Leerling Doorstroom Profiel" (LDP) ontwikkeld. In verband met een brede implementatie, een breed draagvlak en regionale afspraken is het vereist dat alle instituten/scholen aan het RAB blijven deelnemen. Tijdens de looptijd van het project zal rekening gehouden moeten worden met wetwijzigingen en AMVB's als deze zich m.b.t. de afdeling Bouwtechniek binnen het VMBO voordoen. Ook dient rekening gehouden worden met wijzigingen in de BVE-kwalificatiestructuur en dienen trends als die zich via de Innovatiemonitoren manifesteren waar mogelijk reeds mee genomen te worden. Ook zijn de regionale ontwikkelingen op de arbeidsmarkt en in het Bedrijfsleven van belang. Dit convenant wordt aangegaan voor een periode van ... schooljaren, waarbij jaarlijks een voortgangsrapportage wordt opgesteld. Indien een instelling/school niet langer deelnemen wil aan het RAB, dient de beëindiging steeds per 1 augustus van enig jaar te geschieden middels schriftelijke opzegging aan de overige instellingen/scholen met inachtneming van een opzegtermijn van 6 maanden. De opgave geschiedt onder opgave van redenen. Bij het afsluiten en opzeggen van deze overeenkomst wordt de Wet op Medezeggenschapsraden in acht genomen.

DE STUURGROEP.

Leden van de (opgeheven) initiatiefgroep kunnen zitting nemen in de stuurgroep. De meest ideale stuurgroepsamenstelling is:

1 directielid per deelnemend ROC.

1 directielid per deelnemend Samenwerkingsverband.

2 directieleden van deelnemende VMBO-scholen.

1 lid namens het NVOB/bouwbranches.

1 docent Bouwtechniek van een VMBO-school waarvan de directeur niet in de stuurgroep zit.

1 instructeur per Samenwerkingsverband.

1 docent Bouwtechniek van een ROC welke lesgeeft of kennis heeft van de opleidingen in de onderscheidene niveaus van de BVE.

Vertegenwoordiger LOB's.of ROAC

Regionaal Branchegericht opleidingsinstituut (b.v. Vakschool) directeur

De adviseur/projectleider.

De stuurgroep benoemt uit haar midden een voorzitter (b.v. (unit)dir. ROC), een vice-voorzitter (b.v. dir. VMBO), een secretaris (b.v. adviseur/projectleider) en een penningmeester (b.v. lid NVOB/bouwbranches).

De stuurgroep "bestuurt" op afstand en komt minimaal drie maal per projectjaar bijeen. De stuurgroep is het hoogste orgaan binnen het project. Daar de looptijd van een aansluitingsproject kan variëren van 1 tot 3 jaren, kan een lid van de stuurgroep tussentijds aftreden, maar dient eerst voor een vervanger te zorgen. Na die 3 jaren volgen per jaar "update-bijeenkomsten" (wijzingen in beroepsuitvoering bedrijfsleven of onderwijs) in afgeslankte setting. Per jaar kunnen de voorzitter en de vice-voorzitter hun functies ter beschikking stellen maar zijn, zo zij dat aangeven, herkiesbaar. Over het aanhouden van de adviseur/projectleider en de penningmeester kan het Platform (zie verder) aan de stuurgroep adviseren. De stuurgroep kan van dat advies afwijken.

TAKEN STUURGROEP

De stuurgroep heeft de volgende hoofdtaken:

- Ze stelt de projectdoelen samen en stelt de projectplannen vast (concepten opgesteld door de adviseur/projectleider).
- Ze stelt de begroting en jaarrekening vast.
- Ze bewaakt de projectuitvoering op hoofdlijnen.
- Ze benoemt uit haar midden een Dagelijks Bestuur (DB)
- Ze is belast met de controle op de kwaliteit en de (wijze van) oplevering van de producten.
- Ze maakt over de oplevertijdstoppen (in de loop van de uitvoering van het project) afspraken.
- Ze beslist in overleg met het Platform over eventuele verlenging dan wel stoppen van het project.
- Ze verwerft zonodig externe fondsen of subsidies.

HET DAGELIJKS BESTUUR (DB)

De stuurgroep benoemt uit haar midden het Dagelijks Bestuur (DB).

Dit DB is het "uitvoeringsorgaan" die de dagelijkse voortgang en de uitvoering van het project voorbereidt en begeleidt. De samenstelling hiervan bestaat minimaal uit:

- een voorzitter (aanbevolen wordt de voorzitter van de stuurgroep)
- een vice-voorzitter (aanbevolen wordt de vice-voorzitter van de stuurgroep)
- een secretaris (= adviseur/projectleider)

TAKEN DAGELIJKS BESTUUR (DB)

Het DB informeert de leden van de Stuurgroep regelmatig over de lopende zaken. In spoedeisende zaken telefonisch of per E-mail. Relevante stukken (kopij) worden zo spoedig mogelijk toegezonden. Te allen tijde moet worden voorkomen dat er door stagnatie in de communicatie vertragingen in de projectvoortgang ontstaan.

Het DB doet rechtstreeks zaken met de directies van de projectscholen en eventuele externe deskundigen. Het DB bereidt de Stuurgroep- en Platformvergaderingen voor. De frequentie van vergaderen loopt veelal synchroon met het aantal Stuurgroep- en Platformvergaderingen.

In verband met de tijd is het b.v. aan te bevelen de DB vergaderingen op 1 dagdeel te combineren met een Stuurgroep- of een Platformvergadering.

DE ADVISEUR/PROJECTLEIDER

HET PROFIEL

De adviseur/projectleider vervult een cruciale rol binnen het project. Een goede projectvoortgang is grotendeels gekoppeld aan deze functie. Zij/hij moet een gedegen kennis en liefst ook een ruime ondervinding hebben in zowel het VMBO als het SBO. Zij/hij dient goed ingevoerd te zijn in de VMBO-examenprogramma's en de leerwegen zowel als de onderscheiden Kwalificatiestructuren van de Landelijke Organen Beroepsonderwijs. Sociale vaardigheid, onderwijskundige kennis en organisatorische kwaliteiten zijn een voorwaarde. Enige creativiteit aan de dag kunnen leggen bij het oplossen van problemen is gewenst. Moet initiatieven nemen en beschikken over de vaardigheden

welke gekoppeld zijn aan het functioneren als technisch voorzitter. Moet, ook buiten kantooruren, bereikbaar en beschikbaar kunnen zijn voor projectzaken (docenten moeten soms 's avonds aan de opdrachten werken). Moet een grondige kennis hebben van de bouwsector in het algemeen en van de beroepen en beroepsactiviteiten waar de leerlingen binnen het VMBO op voorbereid worden in het bijzonder. Bekend zijn met het vigerende scholenbestand is een pré.

DE TAKEN

De hoofdtaken van de adviseur/projectleider zijn:

- projectplannen per projectjaar op-, c.q. bijstellen
- agenda's opstellen (DB, Stuurgroep, Platform) convocaties verzenden, verslagen maken
- deelnemen aan DB-, Stuurgroep-, en Platformvergaderingen
- voorzitten van de werkgroepen en coördineren van hun werkzaamheden
- projectinformatiepunt zijn en vraagbaak inzake landelijke stand van zaken Bouwtechniek i.s.m. het Landelijk Platform Bouwtechniek en de LOB's over soortgelijke projecten elders.
- onderhouden externe contacten
- voeren van het secretariaat
- vervaardigen en uitwerken van de werkdocumenten
- opstellen van het RDP en de SDP'n (zie voorbeeld bij INSTRUMENT)
- vervaardigen van de (concept)eindproducten
- maken van eindrapportages
- visitaties uitvoeren

HET PLATFORM

In het Regionale Platform hebben zitting:

[De leden van het Dagelijks Bestuur](#)

[Enkele vanuit de stuurgroep af te vaardigen leden](#)

[Van elke onderwijsinstelling 2 docenten / instructeurs / leermeesters Bouwtechniek](#)

(denk b.v. aan 1 docent timmeren/metselen/meubelmaken/infra en 1 docent schilderen/stukadoeren/reclame & decoratieve technieken) of meerdere indien niet alle disciplines beheerst worden.

1 Door de schoolleiding algemeen bekwaam bevonden docent (b.v. de afdelingscoördinator) kan ook, maar bij diens ontstentenis dient een (goed) ingevoerde collega haar / hem te vervangen, wat problematisch kan zijn. De betrokken school dient dit echter zelf te regelen.

In de Platformvergaderingen worden plenaire projectzaken besproken, worden werkgroepen samengesteld, werkzaamheden uitgevoerd, de resultaten daarvan en de implementaties besproken.

DE WERKGROEPEN

Per differentiatie of cluster van differentiaties worden vanuit de platformleden door de projectleider per opdracht werkgroepen geformeerd. Beschikbare tijd, kennis van het onderwerp en specifieke vaardigheden van de groepsleden (denk b.v. aan rapportage, I.C.T.-kennis) zijn bij de samenstelling aandachtspunten.

TAKEN WERKGROEPEN

De werkgroepen maken in het Bouwaansluitingsproject, op basis van de verderop in deze [Blauwdruk](#) gegeven instrumenten en voorgestructureerde documenten, minimaal de volgende producten:

1. Per VMBO-school in kaart gebrachte haalbaarheid en uitvoerbaarheid van de VMBO-examenprogramma's per leerweg, per exameneenheid en per eindterm, middels verzamellijsten (zie voorbeeld bij INSTRUMENT), of naar keuze: (zie punt 2).
2. Per VMBO-school een overzicht van knelpunten op basis van punt 1, middels verzameltabellen (zie voorbeeld bij INSTRUMENT).
3. Per SBO-instituut, middels verzameltabellen, een overzicht van VMBO-exameneenheden met daarin per eindterm het niveau van uitvoering daarvan in het SBO (zie voorbeeld bij INSTRUMENT).
4. Aansluitingsafspraken VMBO- SBO- Bedrijfsleven per leerweg en per deelnemende school / instituut op basis van de punten 1 en 2.

- Per VMBO school het maken van een School-Doorstroom-Profiel (SDP) (zie voorbeeld bij INSTRUMENT)

AANVULLENDE PRODUCTEN (FACULTATIEF)

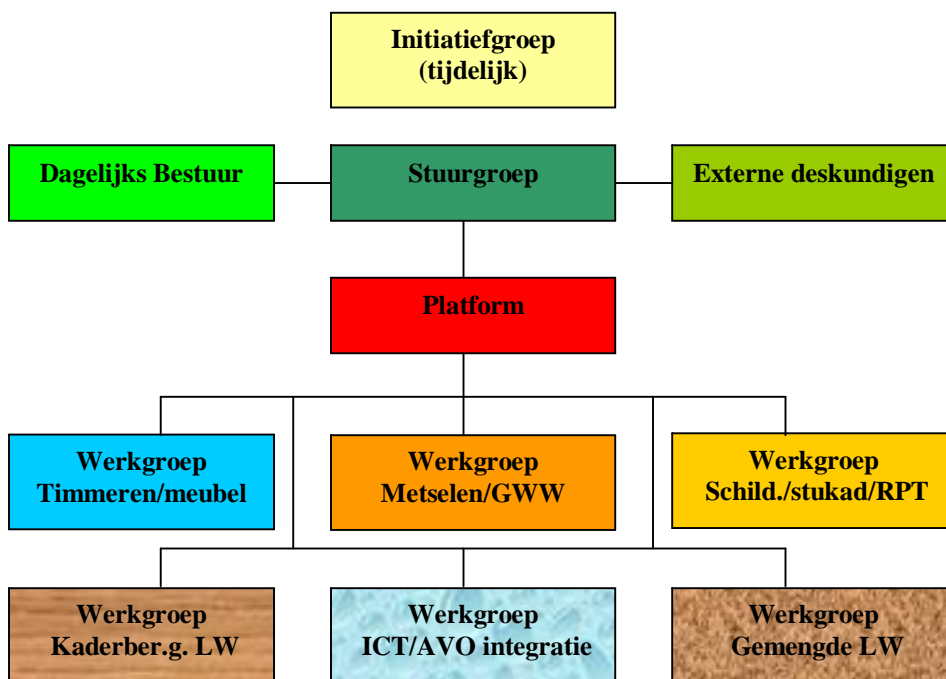
De werkgroepen kunnen als extra, door het SBO soms gewenste, volgende producten vervaardigen (zie enige voorbeelden van de documenten bij INSTRUMENT)

- Leerling Doorstroom Profiel (LDP)
- Verfijning LDP
- LDP Addendum Beroepsgericht
- LDP Addendum Algemeen
- Methode-aanvullingen (denk b.v. aan invoering van de Werk-Plekken-Structuur (WPS))

PROJECTORGANISATIE

Hieronder is de hiervoor beschreven projectorganisatie schematisch weergegeven.

VOORBEELD PROJECTORGANISATIE

FORMULERING VAN DE PROJECTDOELEN

Doelstellingen (voorbeelden):

- Het coördineren en/of aansluiten van/bij alle plaatselijke initiatieven en andere regionale aansluitingsprojecten.
- Het bevorderen van doorlopende leerwegen Bouwtechniek VMBO - Secundair Beroeps-Onderwijs (SBO) - Bedrijfsleven.
- Het bewerkstelligen van een naadloze aansluiting VBMO -SBO op basis van de begrepen van het vervolgonderwijs, maar ook op basis van de mogelijkheden binnen het VMBO.
- Het afstemmen van didactische werkvormen op nieuwe ontwikkelingen.
- Bevorderen en stimuleren van deskundigheid van docenten op het gebied van leerplannen, eindtermen, vakinhoudelijke vernieuwingen, gemoduleerd werken, I.C.T., WPS en de veranderende didactiek.

F. DE REGIONALE BELEIDSCONTEXT

Het beleid (voorbeelden) van de stuurgroep is gericht op het:

- terugbrengen van leerlingenuitval in het VMBO en het vervolgonderwijs,
- het uiteindelijk kunnen afschaffen van de diagnostisering voor VMBO-leerlingen inzake de voorschakeltrajecten (BBL),
- Het vereenvoudigen van de intake-procedures bij de BBL- / BOL-opleidingen.
- afgeven van diploma's in het VMBO met een civiel effect, gebaseerd op exameneenheden.
- Het per leerweg bevorderen van een naadloze leerlingendoorstroom vanuit het VMBO naar de respectievelijke niveaus van de vervolgopleidingen.
- Het zoveel mogelijk, in overleg met, de inhoud van de opleidingstrajecten af te stemmen op de functies en beroepsactiviteiten binnen het regionale bedrijfsleven.

PROJECTUITVOERING

ALGEMENE RANDVOORWAARDEN

De uitvoering berust bij de adviseur/projectleider en de werkgroepdocenten en verloopt volgens een activiteiten-planning. Ze krijgt onder meer gestalte via de door het DB geïnitieerde werkbijeenkomsten. Er wordt vanuit gegaan dat er een grote inbreng en betrokkenheid van de deelnemers is met betrekking tot de werkzaamheden en de te ontwikkelen producten.

Ervaringen van andere projectleiders in den lande met aansluitingsprojecten zullen via het Landelijk Platform Bouwtechniek uitgewisseld moeten kunnen worden. Voorts dienen de bij het project betrokkenen aan de volgende voorwaarden te voldoen:

DE DIRECTIES VAN DE ONDERWIJSINSTELLINGEN:

De directies verbinden zich door ondertekening van het convenant aan het project en daarmee verplichten zij zich onder meer om:

- Ondersteuning te bieden aan de eigen docenten / instructeurs door, indien nodig, uitvoeringscondities binnen de school te scheppen.
- Docenten / instructeurs af te vaardigen en deze ongeveer 7 keer per jaar aan Platform- of werkgroepvergaderingen deel te laten nemen (1 dagdeel per keer).
- De kosten binnen de eigen schoolorganisatie te dragen i.v.m. projectkosten, werkbijeenkomsten, lokalen, inventaris, reiskosten, ontwikkeltijd producten, implementatie, e.d..
- Garant te staan voor het door de stuurgroep vastgestelde budget, benodigd voor de projectuitvoering, zoals: secretariaat, nascholing, coördinatie, adviezen, porto, documenten, vergaderkosten, (reis)kosten adviseur, telefoon, kosten externe deskundigen, e.d..
- De door de stuurgroep gelegitimeerde, binnen het project ontwikkelde producten en adviezen, zoveel als mogelijk in het onderwijs binnen hun school / instituut te implementeren.

DE DOCENTEN / INSTRUCTEURS:

De docenten en de instructeurs verlenen:

- medewerking en inzet m.b.t. de uitvoering, ook al zullen bepaalde werkzaamheden (zij het sporadisch) buiten schooltijden verricht moeten worden.
- in principe hulp, in samenwerking met de directie, bij het zoeken van een vervanger indien de werkzaamheden onvoorzien niet uitgevoerd zouden kunnen worden.

PRODUCTEN

De op te leveren producten zijn:

□ Rapport visitaties

Bevat onder meer gegevens betreffende aanwezigheid basisinventaris, lokaliteiten, outillage, personeel, leerlingen, leerwegen en examenprogramma's.

De visitaties worden uitgevoerd door de projectleider of een externe deskundige en hebben als doel de globale beginsituatie per VMBO-school en van de regio in kaart te brengen.

□ Rapport aansluiting.

Via het aansluitingsinstrument, wordt de regionale aansluitingsproblematiek per leerweg op basis van de examenprogramma's VMBO in kaart gebracht. Het rapport bevat per VMBO-school de einddocumenten van het toegepaste aansluitingsinstrument, dit kunnen zijn:

1. Verzamellijsten exameneenheden
2. Verzameltabellen knelpunten
3. School Doorstroom Profiel (SDP)
4. Regionaal Doorstroom Profiel (RDP)
5. Afspraken regionale- en schoolaansluiting (zowel lateraal als verticaal).

FACULTATIEF

6. Leerling Doorstroom Profiel (LDP)
7. Verfijning LDP
8. LDP Addendum Beroepsgericht
9. LDP Addendum Algemeen

Voorts kan de uitwerking van de volgende items in het eindrapport opgenomen worden:

- de regiobrede uitgewisselde onderwijservaringen, zowel inhoudelijk als didactisch
- de werkorganisatie op de VMBO-werkvloer met jaarplanningen van de opdrachten per exameneenheid
- betrokkenheid van het bedrijfsleven middels uitgevoerde docentenstages
- legitimering van de schooltoetsen
- leerlingstages en stagewerkboeken
- het gezamenlijk outillagegebruik VMBO-SBO-Bedrijfsleven
- ROC en SWV bijdragen aan de sectororiëntatie in het VMBO
- Wederzijdse deskundigheidsbevordering

PRODUCTEISEN

De producten dienen zodanig gemaakt te worden dat ze overdraagbaar zijn en toegepast kunnen worden in de actuele lessituatie.

De producten kunnen zowel op papier als digitaal aangeleverd worden. De stuurgroep beslist daarover.

BRONDOCUMENTEN

Te hanteren landelijke documenten:

□ In globale eindtermen:

- Examenprogramma's leerwegen VMBO, september 1999.
- Kwalificatiestructuren van de betrokken LOB's laatste versie.

□ In specifieke eindtermen:

- Specifiek begintermendocument timmeren, Bouwradius, april 1999.
- Specifiek begintermendocument metselen, Bouwradius, april 1999.
- Specifiek begintermendocument schilderen, stukadoeren en reclame- en decoratieve technieken, SVS, augustus 1999.
- Specificatie SBW infrastructuur 1999
- Specificatie SH&M meubelmaken 1999

LOOPTIJD EN IMPLEMENTATIE

Op basis van de lopende Pilot-aansluitingsprojecten zijn de volgende punten te noemen waarmee op voorhand rekening gehouden kan worden:

LOOPTIJD

De looptijd van een aansluitingsproject is variabel, het kernwerk duurt gemiddeld 2 jaren. Het beste is, gezien de invoering van de leerwegen, om het in kaart brengen van de regionale aansluiting (middels het aansluitingsinstrument) in één schooljaar af te ronden waarbij de voorbereidingen daartoe (b.v. roosteren, aanwijzen deelnemers, budgettering, visitaties, vergaderplaats, e.d.) in het daaraan voorafgaande voorjaar moeten starten.

Daarna kan het project in afgeslankte vorm doorgaan op basis van gegevens uit de innovatiemonitor, wetswijzigingen, voortschrijdend inzicht, verlate fusies, update examenprogramma's, etc.. Gemiddeld dient dus met minimaal 2 jaren gerekend te worden, e.e.a. is vooral afhankelijk van de hoeveelheid geïnvesteerde tijd en middelen in het eerste projectjaar. In dat jaar komen n.l. de knelpunten naar voren betreffende de invoering van de leerwegen. Voor de Bouw betreft dat de Basisberoepsgerichte leerweg, de Kaderberoepsgerichte leerweg en de Gemengde leerweg. Ook het gegeven of er een afdelingsprogramma dan wel een intrasectoraal programma wordt gegeven. Welke methode is gekozen en of daarop de eventuele invoering van de Werk-Plekken-Structuur (WPS) gebaseerd kan worden.

IMPLEMENTATIE

De implementatie, waaronder valt de uitvoering van de afspraken, de aanvullingen op inventaris, de stages of lessen bij de neveninstellingen waar de, soms niet in het VMBO uitvoerbare beroepsactiviteiten (b.v. werken met de pennenbank) onderwezen moeten worden, de stages, etc. kan in het eerstkomende jaar na de toepassing van het aansluitingsinstrument gestalte gegeven worden.

De bekwaamheden en de bevoegdheden van de docenten (en hoe de leerlingen daarop reageren! Het blijkt n.l. dat dikwijls afgewacht wordt bij de hulpvraag of beoordeling totdat de bevoegde docent weer beschikbaar is en de bekwaam verklaarde docent consequent genegeerd wordt, waarschijnlijk een tijdelijk probleem).

Blijvende grondige kennis van de examenprogramma's voor de leerwegen, de lesclustering van leerwegen, hoe het ruimtegebrek op te lossen, de integratie van de AVO in de beroepsgerichte vakken, het personeelsgebrek (onderwijsassistenten of in de rustige tijd het door het VMBO inhuren van leermeesters van de Samenwerkingsverbanden), de outillage, het budget, de nascholing, het ICT-gebruik (VICTO), de lokaalinrichting en de werkorganisatie daarin, het aantal beroepsgerichte lessen, de verblijfsduur van leerlingen in het VMBO, de examinering, het PTA en het civiel effect, om maar enkele punten te noemen uit de lopende aansluitingsprojecten bouwtechniek welke de revue gepasseerd zijn.

DE VERGADERINGEN

Zowel de Initiatiefgroep, het DB, de Stuurgroep als het Platform komen per projectjaar een aantal malen bijeen. Om al deze bijeenkomsten goed gepland georganiseerd te laten verlopen is het aan te bevelen per jaar een activiteiten- en productplanning door de te Adviseur/projectleider te laten opstellen. Onderstaand een voorbeeld.

Handig is het na enkele keren de DB-vergaderingen (2 uren) en de Stuurgroepvergadering (2uren) op 1 (middag)dagdeel te houden, bij voorkeur op de woensdagmiddag.

Zo ook de Platformvergaderingen, op de woensdagmiddag (4 uren). Kijk wel zorgvuldig of de data niet samenvallen met de Landelijke Regiobijeenkomsten Bouwtechniek.

CAPACITEITSPANNING

Initiatiefgroep:

4 dagdelen in twee tot drie maanden, daarna opheffing en overdracht aan de stuurgroep.

Dagelijks Bestuur:

9 dagdelen per jaar voor vergaderingen.

Stuurgroep:

4 - 6 dagdelen per jaar voor vergaderingen

Platform:

7 - 8 keer per jaar voor werkgroepvergaderingen.

Voor implementatie en overleg binnen de afdeling 1 tot 3 uren per maand.

Om al deze zaken overzichtelijk weer te geven kan daarvoor een werkschema opgezet worden. Op de volgende pagina is daarvan een voorbeeld weergegeven.

VOORBEELD ACTIVITEITEN- EN PRODUCTPLANNING

ACTIVITEITEN	PRODUCTEN	DATA
Initiatief door b.v. v.z. centrale directie ROC tot vorming Initiatiefgroep. Benaderen potentiële leden.	Ledenlijst Initiatiefgroep	Maart/april
Plannen vergaderingen en werkverdeling voor uitvoeren taken Initiatiefgroep.	Uitvoering taken in verslag vastleggen en overdragen aan de Stuurgroep	April
Stuurgroepvergadering Plannen vergaderingen en werkverdeling voor uitvoeren taken Stuurgroep. Inroosteren docenten. Roosteraar	Ledenlijst Dagelijksbestuur (DB). Verslag.	April/Mei
DB vergadering Vorbereiding Stuurgroep- en Platformvergadering. Vergaderdata komend schooljaar. Volgorde visitaties	Agenda's Stuurgroep- en Platformvergadering Lijst vergaderdata. Verslag. Visitatielijst.	April/mei
Stuurgroepvergadering Projectplan. Verdere uitvoering taken	Projectplan. Verslag. Rapport eerste visitaties.	Mei/juni
DB vergadering Vorbereiding Stuurgroep- en Platformvergadering	Agenda's Stuurgroep en Platformvergadering. Verslag.	juni/juli.
Platformvergadering Startbijeenkomst. Toelichting uitvoering taken. Instructie en trainen eerste opdracht	Ledenlijst. Verzamellijst/verzameltablel	september
DB en Stuurgroepvergadering (combineren op 1 dagdeel). Vorbereiding Platformvergadering	Agenda Platformvergadering. Uitvoering taken. Verslag. Rapport verdere visitaties	oktober
Platformvergadering Rapportage opdracht. Verder werken met aansluitingsinstrument	Tussenrapporten	oktober
DB en (eventueel) Stuurgroepvergadering. Vorbereiding Platformvergadering	Agenda Platformvergadering. Uitvoering taken. Verslag. eindrapport visitaties	november
Platformvergadering Rapportage opdracht. Verder werken met aansluitingsinstrument	Tussenrapporten	december
DB en Stuurgroepvergadering. Vorbereiding Platformvergadering	Agenda Platformvergadering. Uitvoering taken. Verslag.	januari
Platformvergadering Rapportage opdracht. Verder werken met aansluitingsinstrument	Tussenrapporten	februari
DB en Stuurgroepvergadering. Vorbereiding Platformvergadering	Agenda Platformvergadering. Uitvoering taken. Verslag.	Maart
Platformvergadering Rapportage opdracht. Verder werken met aansluitingsinstrument	Tussenrapporten. Verzamellijsten / verzameltabellen gereed	april
DB en (eventueel) Stuurgroepvergadering. Vorbereiding Platformvergadering	Agenda Platformvergadering. Uitvoering taken. Verslag.	mei
Platformvergadering Rapportage opdracht. Verder werken met aansluitingsinstrument	Tussenrapporten. Knelpunten en afspraken gemeenschappelijk kerndeel gereed.	mei
DB en (eventueel) Stuurgroepvergadering. Vorbereiding Platformvergadering	Agenda Platformvergadering. Uitvoering taken. Verslag.	juni
Platformvergadering Rapportage opdracht. Verder werken met aansluitingsinstrument	Eindrapport. Knelpunten en afspraken uitstroomprofielen.	juni
DB en (eventueel) Stuurgroepvergadering. Vorbereiding Platformvergadering	Agenda Platformvergadering. Uitvoering taken. Verslag.	Juli
Platformvergadering Rapportage opdracht. Facultatieve deel instrument.	Eindrapport. Facultatieve documenten	juli
DB en Stuurgroepvergadering. Vorbereiding implementatie en volgend projectjaar. Evaluatie.	Agenda Platformvergadering. Uitvoering taken. Verslag. Eindrapportage toepassing instrument.	Juli

ACTIVITEITENPLANNING PER ONDERWIJSINSTELLING

Een handig hulpmiddel om overzicht op de activiteiten en producten te houden is voor de projectleider/adviseur een overzicht van alle onderwijsinstellingen over de projectvoortgang en hun verplichtingen. Bij de Pilots wordt deze lijst gebruikt om ook extern (Bedrijfsleven) de activiteiten en de stand van zaken in het project toe te lichten. Hierna een voorbeeld daarvan.

ACTIVITEITEN EN PRODUCTPLANNING PER ONDERWIJSINSTELLINGINSTELLING

STAND VAN ZAKEN PER ... - ... - 2002	VMBO-school	VMBO-school	VMBO-school	VMBO-school	VMBO-school	VMBO-school	VMBO-school	VMBO-school		ROC	SPG	Instituut	SPOS	SWV
X: gereed =: n.v.t.														
® = Ondergebracht bij ander IMPULSPROJECT														
Projectplan 2001-2002	X	X	X	X	X	X	X	X		X	X	X	X	X
Projectbijdrage 01-02 betaald	X	X	X	X	X	X	X	X		X	X	X	X	X
Projectbijdrage 02-03 betaald														
Projectbijdrage 03-04 betaald														
Projectbijdrage 04-05 betaald														
Examenprogr. Leerwegen BT	X	X	X	X	X	X	X	X		X	X	X	X	X
Opleidingsstructuur BBL	X	X	X	X	X	X	X	X		=	=	=	=	=
Opleidingsstructuur BOL	X	X	X	X	X	X	X	X		=	=	=	=	=
Wederzijdse bezoeken	X	X	X	X	X	X	X	X		X	X	X	X	X
Visitatie outillage & inventaris	X	X	X	X	X	X	X	X		=	=	=	=	=
Analyse gemeensch. kerndeel	X	X	X	X	X	X	X	X		X	X	X	X	X
Analyse afdelingsprogramma's	X	X	X	X	X	X	X	X						
Analyse Intrasect. Bouw-Breed	=	=	=	=	=	=	=	=		=	=	=	=	=
Analyse verrijksdelen BT														
School-Doorstroom-Profiel														
Regionaal-Doorstroom-Profiel														
Schoolexamens														
Landelijke examens														
Stagewerkboek														
Gecommitteerde BOL/BBL														
Leerling-Doorstroom-Profiel														
Verfijning LDP	X	X	X	X	X	X	X	X		X	X	X	X	X
LDP addendum beroepsgericht	X	X	X	X	X	X	X	X		X	X	X	X	X
LDP addendum algemeen	X	X	X	X	X	X	X	X		X	X	X	X	X
Formulier Doorstroom Dossier														
Deelname reg. overlegstructuur	®													
Deelname adoptieplan SVS		®										®		
Werkbijeenkomsten Infra				®										
Verst. reg. overlegstruct. BWR														
Verst. Reg. Samenw. SH&M														
Aansl. VMBO-MBO SH&M														
Toetsontwikkeling ex.program.	X	X	X	X	X	X	X	X		X				
Deelname voorlichtingsruiten								®					®	
Vastgelegde vrijstellingen														
Progr. van Toets. & Afsl. PTA	X	X	X	X	X	X	X							
Aansluitingsafspraken BBL														
Aansluitingsafspraken BOL														
Deelname externe projecten	X				X									
Leerfabriek		X	X	X		X								
Ondersteuning inrichting	X	X	X	X	X	X	X	X						
Ondersteuning ICT	X	X	X				X							
Didactische aanwijzingen			X	X	X	X		X						

BUDGET EN BEGROTING

Alle deelnemende instellingen dragen evenveel bij in de kosten. Als er significante verschillen zijn tussen de grootte van de instellingen kan op basis van leerlingenaantallen een verdeelsleutel worden gemaakt voor de kosten. Dit gaat echter niet op voor de werkzaamheden. De kosten binnen de eigen

schoolorganisatie, lokalen, inventaris, reis- en verblijfkosten docenten, beschikbare les- en ontwikkeltijd, eventuele nascholing, etc. zijn voor rekening van de eigen school.

In het eerste jaar kunnen de kosten uit ervaring begroot worden op f. 4000,00 per instelling voor de projectuitvoering. De aanloopkosten zijn het hoogst vanwege ontwikkeling van documenten en de visitaties. In het tweede projectjaar worden deze kosten f. 2500,00. Het derde projectjaar kan volstaan worden met f. 1750,00. Alles exclusief 19% BTW indien externe advisering toegepast wordt.

Voorbeeld opzet specificatie begroting over 3 jaren per deelnemer

Jaar 1

Begroot budget voor 2001-2002, X maal f.4000,00	f.
Posten:	=====
projectplannen BT	f.
Visitaties	”
Stuurgroep/DB-vergaderingen	”
Vergaderkosten Platform/werkgroepen	”
Externe vergaderingen	”
Coördinatie / werkvloerimplementatie	”
Secretariaat /onderwijskundige ondersteuning	”
Repro	”
Onvoorzien 10%	”

SUBTOTAAL	f.
	=====

Jaar 2

Begroot budget voor 2002-2003, x maal f.2500,00	f.
Posten:	=====
projectplannen BT	f.
Visitaties	”
Stuurgroep/DB-vergaderingen	”
Vergaderkosten Platform/werkgroepen	”
Externe vergaderingen	”
Coördinatie / werkvloerimplementatie	”
Secretariaat /onderwijskundige ondersteuning	”
Repro	”
Onvoorzien 10%	”

SUBTOTAAL	f.
	=====

Jaar 3

Begroot budget voor 2003-2004, x maal f.1750,00	f.
Posten:	=====
projectplannen BT	f.
Visitaties	”
Stuurgroep/DB-vergaderingen	”
Vergaderkosten Platform/werkgroepen	”
Externe vergaderingen	”
Coördinatie / werkvloerimplementatie	”
Secretariaat /onderwijskundige ondersteuning	”
Repro	”
Onvoorzien 10%	”

SUBTOTAAL	f.
	=====

HET AANSLUITINGSINSTRUMENT

DE ONTWIKKELINGSVOORWAARDEN

De zeer gedifferentieerde uitstroom van het VMBO binnen de regio's in het algemeen zowel qua VMBO-school als haar leerlingenpopulatie in het bijzonder nopen ertoe een zeer flexibel, overzichtelijk en eenvoudig uitvoerbaar instrument te gebruiken om de naadloze aansluiting per regio vast te stellen en de daarmee samenhangende problematiek te inventariseren.

Uitgangspunt daarbij vormen de examenprogramma's voor de onderscheiden leerwegen, de Basisberoepsgerichte-, de Kaderberoepsgerichte en de Gemengde leerweg. Wil men "Recht doen aan verscheidenheid" van scholen maar zeker van leerlingen dan dient dat in het ontwerp en de rapportage vanuit het instrument tot uitdrukking te komen. De documenten moeten overzichtelijk, schematisch, vaak multifunctioneel en bondig zijn.

Bij de toepassing van het instrument moeten eveneens de problemen welke de afzonderlijke bij het project betrokken VMBO-scholen ondervinden met betrekking tot de uitvoering van het examenprogramma per school worden vastgelegd en gerubriceerd, opdat de gemeenschappelijke problemen dan binnen de regio eenduidig kunnen worden aangepakt en opgelost.

De eisen welke men aan een dergelijk instrument mag stellen zijn dan ook:

- Universeel toepasbaar (ook in andere sectoren en afdelingen)
- Overzichtelijk en liefst in schemavorm met alle exameneenheden, onderdelen van de pre-ambule, VICTO-project, leerwegen en toevoegingen, zoals b.v. AVO-gegevens, Werkplekkenstructuur, Stagewerkboeken, enz..

Het instrument moet vervolgens:

- Ontworpen zijn voor de vaststelling van een School-Doorstroom-Profiel (SDP).
- Ontworpen zijn voor de vaststelling van een Regionaal-Doorstroom-Profiel (RDP).
- Ontworpen zijn voor de vaststelling van een Leerling-Doorstroom-Profiel (LDP).
- Hierbij dient uitgegaan te worden van één identiek basisformulier.

UITGANGSDOCUMENTEN

HET EXAMENPROGRAMMA

Als voorbeeld is hier B/K/5 weergegeven. Dat is de exameneenheid Introductie metselen uit het Gemeenschappelijk kerndeel. Deze exameneenheid staat in het programma van alle beroepsgerichte leerwegen en moet dus door alle VMBO-scholen worden uitgevoerd.

CITAAT:

De kandidaat kan:

- 1 metselwerkzaamheden voorbereiden
 - eenvoudige werktekeningen lezen
 - aan de hand van voorbeelden relevante bouwdelen op schaal natekenen en schetsen
 - materiaal en materieel voor metselen uittrekken
 - verwerkingsvoorschriften lezen

- 2 de metselplek inrichten
 - stelwerk ten behoeve van eigen werk uitvoeren
 - meterpeil overbrengen met waterpasinstrument

- 3 met gangbare gereedschappen een halfsteensmuur in halfsteensverband metselen
 - basistechnieken metselen uitvoeren
 - uitvoeren in kalkzandsteen (vuilwerk)
 - uitvoeren in baksteen (schoonwerk)
 - voegen
 - het product tussentijds controleren en de werkwijze aanpassen op basis van de controleresultaten

- 4 met KAM-zorg de werkzaamheden uitvoeren
 - ARBO
 - de werkplek (tussentijds) opruimen en onderhouden
 - gereedschap schoonmaken
 - (verpakkingen) en afval volgens milieuvoorschriften afvoeren

- 5 de werkwijze, materialen en gereedschappen bij het metselen noemen
 - de basistechnieken van het metselen
 - de materialen bij het metselen van een halfsteensmuur (vuilwerk/schoonwerk)
 - de gereedschappen t.b.v. metselen
 - de werkwijze bij het opruimen en onderhouden van de werkplek

Toelichting

De kandidaat kan de handelingen zoals omschreven in de eindtermen 1 t/m 3 'onder begeleiding' en de eindterm 4 'zelfstandig' uitvoeren.

EINDE CITAAT**DE VERZAMELSTAAT**

De verzamelstaat geeft na invulling een overzicht van de gehele regio omtrent de haalbaarheid en uitvoerbaarheid van een VMBO-exameneenheid. Ook het SBO beoordeelt de exameneenheid vanuit haar onderwijssituatie. Criteria zijn daarbij per eindterm een beoordeling op:

- Beheersingsniveau
- Soort inhoud
- Al of niet of ongeveer half uitvoerbaar

Als voorbeeld zijn onderstaand van voornoemde exameneenheid BT/K/5, de resultaten van de derde eindterm weergegeven. Het betreft hier een praktische eindterm. Het getoonde formulier maakt onderdeel uit van de rapportage van het Bouwaansluitingsproject regio Utrecht. De toelichting hoe de invulling geschiedt volgt verderop.

REGIONALE VERZAMELSTAAT UTRECHT NETWERK BOUWTECHNIEK

EXAMENEENHEID: BT/K/5 Introductie METSELEN Beheersingsniveau Soort inhoud 1 = weten V = Vaardigheid 2 = inzien K = Kennis 3 = toepassen H = Houding 4 = integreren Contextcodering: + = dit deel v.d. eindterm uitgevoerd - = dit deel v.d. eindterm niet uitgevoerd +/- = dit deel v.d. eindt.gedeeltelijk uitgevoerd Eindtermnummer: 3 De kandidaat kan met gangbare gereedschappen een halfsteensmuur in halfsteensverband metselen.	Niveau kwalificatiestructuur	Leerweg VMBO	Beheersingsniveau	Soort inhoud	Basistechnieken metselen uitvoeren	Uitvoeren in kalkzandsteen (vuilwerk)	Uitvoeren in baksteen (schoonwerk)	voegen	Het product tussentijds controleren en de werkwijze aanpassen op basis van de controleresultaten	c o n t e x t	c o n t e x t	c o n t e x t	c o n t e x t
Instituut Gildevaart (N.M. Botman)	2		3	V	+	+	+	+	+				
Scutos (A.H.J. Hilderink)	2				-	-	-	-	-				
ROC Utrecht (G. Adema)	2		3	V	+	+	+	+	+				
SPOS (D. v.d. Berg)	2				-	-	-	-	-				
NIMETO (A. Grosman)	2				-	-	-	-	-				
SPBU (W. Verwey)	2		3	V	+	+	+	+	+				
Cals College (A.J.M. Appelman)		BA	3	V	+	+	+	+	+				
Delta College (J. Rombout)		BA	3	V	+	+	+	+	+				
Meerstream College (A.P.N. Boumans)		BA	3	V	+	+	+	+	+				
Minkema College (D. van Rooy)		BA	3	V	+	+	+	+	+				
OSG Schoonoord (M. Pater)		BA			-	-	-	-	-				
Chr. College Zeist (E.H. Timmerman)		BA			-	-	-	-	-				
Utrecht Zuid College (M. van Kesteren)		BA	3	V	+	+	+	+	+				
Vader Rijn College (F. Kok)													

TOELICHTING INVULLING VERZAMELSTAAT

INLEIDING

Aangenomen kan worden dat de VMBO-docenten inmiddels voldoende bekend zijn met hun examenprogramma's voor de onderscheiden leerwegen. Voor de SBO docenten en instructeurs is dat meestal niet het geval. De projectleider dient dat mogelijk hiaat eerst in te vullen met een toelichting. Dat kan ook in een aparte SBO-sessie gebeuren. Zaken die dan aan de orde dienen te komen zijn:

- Het leerwegen stelsel.
- De indeling van de examenprogramma's:
 - ◆ Hun opdeling in de pre-ambule, het gemeenschappelijk kerndeel, de drie afdelingsprogramma's timmeren, metselen en schilderen met het intrasectorale programma als uitstroomprofielen en het verrijkingsdeel.
 - ◆ Deze zijn weer opgedeeld in exameneenheden, met daaronder soms nog modulen LOB's.
 - ◆ Elke exameneenheid bevat een (wisselend) aantal eindtermen. Elke eindterm heeft meestal een (wisselend) aantal contexten (de kleine lettertjes). Deze bakenen de te behandelen leerstof af. Deze contexten staan in het voorbeeld van de verzamelstaat als tekst verticaal afgedrukt.

Voor het in kaart brengen van de beroepsgerichte aansluiting kan men zich eerst beperken tot het gemeenschappelijk kerndeel en de vier uitstroomprofielen.

Bij de inventarisatie van knelpunten via het aansluitingsinstrument wordt meestal begonnen met de basisberoepsgerichte leerweg.

DE INVULLING VAN DE VERZAMELSTAAT

Om een goede indruk van de haalbaarheid van het examenprogramma in de regio te krijgen kan een eerste screening daarvan met als vergelijking het vigerende onderwijs per school/instelling via onderstaand stappenplan uitgevoerd worden. Daarbij moet per exameneenheid eerste een verdeling worden gemaakt in praktijk en theorie-eindtermen. In voorgaand voorbeeld van BT/K/5 hebben de eerste vier eindtermen betrekking op de praktijk en de laatste op de theorie. Dat is ook af te leiden uit de "Toelichting" welke aan het eind van de exameneenheid staat.

Een eindterm bevat altijd een werkwoord. Dat werkwoord geeft bij de theorie de zwaarte van de eindterm aan, vaak zijn dat de werkwoorden "weten" en "inzien". In de "Toelichting" staat, zoals reeds vermeld, niet alleen welke eindtermen de praktische zijn, maar ook wordt het "Beheersingsniveau"

aangegeven, b.v. "onder begeleiding", "kunnen toepassen", "integreren" of "zelfstandig" iets uitvoeren. In onderwijskundige termen heeft dat betrekking op de indeling volgens een bepaalde taxonomie.

STAPPENPLAN

De verzamelstaat is reeds door de projectleider voorgestructureerd en ingevuld met de namen van de deelnemers, de eindtermen en de contexten. Voor elke eindterm is een apart blad gemaakt. Alleen de +, de - en de +/- zoals die in het voorbeeld staan ontbreken nog. Die moeten dus ingevuld worden. Ga daarbij als volgt te werk:

- (1) Vul eerst het niveau van de Kwalificatiestructuur in (docenten en instructeurs SBO) of (VMBO-docenten) de leerweg (BA = Basisberoepsgerichte leerweg, KB=Kaderberoepsgerichte leerweg en GL=Gemengde leerweg).
- (2) Lees de eindterm en onthoudt het werkwoord, vul het Beheersingsniveau in, voor theorie een: 1 (weten), of 2 (inzien), voor praktijk een 3 (toepassen) of een 4 (integreren).
- (3) Bepaal de soort inhoud, is het een eindterm die gaat over: K(ennis), V(aardigheid) of H(ouding) en vul de K, V, of H in.
- (4) Neem het huidige niveau van de leerlingen op het einde van het derde/vierde jaar (afhankelijk wanneer de exameneenheid aangeboden wordt) in gedachten en....
- (5) zet een +, -, +/- bij de desbetreffende context als bij die leerlingen de inhoud van de context wel, niet, of voor ongeveer de helft in de huidige lessen aan bod komt of dat u denkt dat ze m.i.v. de leerwegen in het derde/vierde jaar haalbaar en uitvoerbaar (+ 75%), niet haalbaar en uitvoerbaar (- 25%) of (ongeveer) half haalbaar en uitvoerbaar (+/- 50%) zullen zijn (kan ook met de onderwijsomgeving te maken hebben, zoals geen lokaal, machines, budget, e.d.).
- (6) Doe dat voor uw school voor alle exameneenheden met hun eindtermen en contexten.

Vervolgens maakt de projectleider er 1 document van. Dat document geeft dan een algemeen beeld van de haalbaarheid en de uitvoerbaarheid van de exameneenheden in de regio en wordt later gebruikt bij de invulling van de knelpunten van de VERZAMELTABEL (zie hierna).

Daar de exameneenheden dikwijls samenvoegingen zijn van de modules uit de Specifieke Begintentermendocument van de Landelijke Organen voor Beroepsonderwijs (Bouwradius, SVS, SH&M en SBW) kunnen die documenten bij onduidelijkheden ook nog geraadpleegd worden.

DE VERZAMELTABEL

Zijn de verzamelstaten ingevuld dan hebben zowel de VMBO-docenten als de SBO docenten goed nota genomen van de inhoud van de VMBO-examenprogramma's. De knelpunten inzake de uitvoering welke men bij het invullen van de +, - of +/- in gedachten had moeten nu vanuit het VMBO-examenprogramma worden vastgelegd. Tevens moet het SBO aangeven of er mogelijk daar hulp of soulaas geboden kan worden omdat er b.v. in de onderwijspraktijk een hiaat dan wel een overlap VMBO-SBO in de programma's Bouwtechniek ontstaan is.

Nieuw fenomeen hierbij, en dat is bij de verzamelstaten nog buiten beschouwing gebleven, is dat de VMBO-docenten meestal nog geen ervaring hebben met een andere didactische werkvorm (van doceren naar begeleiden). Ook is de Werk-Plekken-Structuur (WPS) of een andere werkorganisatie (roulatiesysteem) nog niet aan de orde geweest.

Bij de invulling van de knelpunten in de verzameltabel moeten deze zaken nu ook in gedachten worden gehouden. Voorts heeft de systematiek bij het invullen een overlap in de volgende gebruiksaanwijzing met de invulling van voorgaande verzamelstaat. Dat is bewust zo gedaan omdat binnen een reeds langer draaiend Pilotproject de fase van de verzamelstaten overgeslagen kan worden (verkort systeem) omdat daar het algemene niveau van de regio door het SBO (b.v. diagnostische weken en voortgangsrapportages) al goed in kaart gebracht is. Binnen toekomstige Pilots kan dus in dat geval ook voor dit verkorte traject gekozen worden.

INVULLEN VAN DE VERZAMELTABEL

GEBRUIKSAANWIJZING VOOR DE DOCENTEN VMBO:

1. Vul de kop van de verzameltabel in (zie verzameltabel verderop). We nemen hier weer als voorbeeld BT/K/5 Introductie metselen.
2. In de linkerkolom staan de eindtermnummers van de te beoordelen exameneenheden. Meer dan 20 eindtermen per exameneenheid komen in het examenprogramma Bouwtechniek niet voor. Het gaat dus om de VMBO-exameneenheden BT met daarin de eindtermen met de daarbij behorende

- onderverdeling, de zgn. contexten (kleine lettertjes per eindterm). Het grootste probleem geeft meestal de haalbaarheid van de praktischeindtermen, maar ook theorie kan een probleem geven.
3. Kolom 2 en 3 hebben een geel gekleurde kop en worden door de VMBO docenten ingevuld. Bij de beoordeling van de eindterm (en de context) dient op het volgende gelet te worden:
 - A. Is het een praktischeindterm? Zo ja, dan is het een Vaardigheid. Is de uitvoering 'zelfstandig' of 'onder begeleiding'? Dat staat meestal onderaan de exameneenheid. Neem dat in gedachten.
 - B. Is het een theorie-eindterm? Zo ja, dan is het een Kenniseindterm. Kijkend naar het werkwoord wat in de eindterm staat; valt er uit op te maken of de leerling het beschrevene moet 'weten' of moet 'inzien', waarbij inzien moeilijker is dan weten. Neem dan dat in gedachten.
 - C. Of is het een Houdingseindterm? Zoals b.v. bij eindterm 4 onder ARBO het geval is. Denk daar dan aan bij de beoordeling.
 4. Geef, de voorgaande punten A, B en C in gedachten nemend, uw huidige groep leerlingen als referentiekader gebruikend, kijkend naar de situatie van nu in de school, aan, of de eindterm (en de contexten daarvan) onder de huidige omstandigheden of die in de nabije toekomst, afgesloten zou kunnen worden (van doceren naar begeleiden).
 5. Zo ja, zet dan een kruisje in de derde kolom 'KAN **WEL** IN HET VMBO WORDEN AFGESLOTEN' achter de desbetreffende eindterm.
 6. Zo nee, zet dan een kruisje in de tweede kolom 'KAN **NIET** IN HET VMBO WORDEN AFGESLOTEN' achter de desbetreffende eindterm en kijk of de reden van het niet kunnen afsluiten correspondeert met een van de probleemcodes links onderaan het formulier. Vul die code in de rechter kolom in. Staat 'het probleem' er niet bij voer dan bij 11 of 12 een eigen omschrijving in en zet die code in de rechter kolom.
 7. Als alle eindtermen zo afgewerkt zijn dan staan er mogelijk een aantal knelpuntcodes in de laatste kolom. Een aantal zullen corresponderen met de omschrijving onderaan, zoals Lokalen of Inventaris. Misschien is er al een suggestie hoe het probleem op te lossen. Schrijf die dan er achter in de kolom: "Oplosbaar door welke actie?". Onoplosbaar? Zet dan een kruisje in de kolom 'onoplosbaar'. Het streven wordt dan om toch zoveel mogelijk aan het examenprogramma te kunnen voldoen, daarbij kan gedacht worden aan samenwerking met een andere VMBO-school uit de regio of een ROC, SWV, SPOS, Vakschool, Opleidingscentrum of bedrijf, welke dat is kan meteen afgelezen worden uit de verzamelbladen van de andere deelnemers die geen problemen met de uitvoering hebben. Met dat als oplossingsuggestie is het toch mogelijk om de exameneenheid te halen, maar daarover worden later in het project afspraken gemaakt. Helemaal onoplosbaar? Bij vrijwel allen? Dan rapportages naar LOB's en OC&W om b.v. tot bijstelling van de examenprogramma's of inventaris te komen.
 8. Als laatste kan, als gedacht wordt dat de problemen die geconstateerd zijn wel op korte termijn opgelost kunnen worden en daarmee de gehele exameneenheid in het VMBO afgesloten kan worden een kruisje gezet worden in het vakje rechts van het vakje waar 'WEL' instaat. Zijn de problemen onoplosbaar zet dan een kruisje achter 'NIET'. Zo kan bepaald worden welke exameneenheden uiteindelijk binnen de regio tot het Regionale-Doorstroom-Profiel (RDP) gerekend kunnen worden.

GEBRUIKSAANWIJZING VOOR DE DOCENTEN EN INSTRUCTEURS SECONDAIR BEROEPS ONDERWIJS (SBO) (ROC, SWV, ETC):

1. Vul de kop van de verzameltabel in.
2. In de linkerkolom staan de eindtermnummers van de te beoordelen exameneenheden. Meer dan 20 eindtermen per exameneenheid komen in het examenprogramma Bouwtechniek niet voor. Het gaat dus om de VMBO exameneenheden met de eindtermen met de daarbij behorende onderverdeling, de zgn. contexten (kleine lettertjes per eindterm).
3. Kolom 4 en 5 hebben een groen gekleurde kop en betreffen het eerste jaar van de opleiding waar een leerling na het VMBO in de Bouwtechniek voor kiest. Bij de beoordeling dient op het volgende gelet te worden:
 - A. Is het een praktischeindterm? Zo ja, dan is het een Vaardigheid. Is de uitvoering 'zelfstandig' of 'onder begeleiding'? Dat staat onderaan de exameneenheid. Neem dat in gedachten.
 - B. Is het een theorie-eindterm? Zo ja, dan is het een Kenniseindterm. Kijkend naar het werkwoord wat in de eindterm staat valt er uit op te maken of de leerling het beschrevene moet 'weten' of moet 'inzien', waarbij inzien moeilijker is dan weten. Neem dan dat in gedachten.
 - C. Of is het een Houdingseindterm? Zoals b.v. bij eindterm 4 onder ARBO het geval is. Denk dan daar aan bij de beoordeling.
4. Geef, voorgaand punt 3 en sub A, B en C en het opleidingsprogramma van het eerste jaar SBO in gedachten nemend, met een kruisje in kolom 4 'MOET **VOOR** HET 1E JAAR SBO WORDEN AFGESLOTEN' aan of de desbetreffende eindterm als toelatingseis tot het SBO in het VMBO dient te worden afgesloten.

5. Is dat niet het geval en kan de eindterm, lettende op de taxonomie-eisen (onder 3 en sub A, B en C) worden afgesloten, zet dan een kruisje in de vijfde kolom 'KAN OOK IN HET 1E JAAR SBO WORDEN AFGESLOTEN' achter de desbetreffende eindterm. Mogelijk geeft dat meteen de overlap aan met het VMBO.
6. Wordt de opleiding niet aan uw instituut gegeven, geef dat dan bij Knelpunt code 11 aan. De rest van het formulier hoeft door SBO-docenten/instructeurs dan niet ingevuld te worden.

Indien veel eindtermen een overlap hebben kan dat mogelijk tot programma-afstemming leiden, b.v iets minder in het VMBO doen aan de ene eindterm en iets meer aan de andere, maar daarover worden dan later aansluitingsafspraken gemaakt. Als alle exameneenheden zo beoordeeld zijn kan er aan de hand van de verzameltabellen een (VMBO) School-Doorstroom-Profiel (SDP) worden opgesteld (zie voorbeeld verderop). Dat doet het secretariaat of de projectleider voor alle VMBO-scholen. Een bijkomend voordeel is dat aan de hand daarvan gegevens kunnen worden ontleend voor het maken van het (verplichte) Programma van Toetsing en Afsluiting (PTA). Zie daartoe een voorbeeld verderop.

Het, voor wat het beroepsgerichte deel betreft, ingevulde School-Doorstroom-Profiel (SDP) wordt vervolgens ten behoeve van verdere gegevens door de VMBO Bouwtechniek docent handmatig aangekruist betreffende AVO-vakken, leerwegen, stages, WPS, gebruikte methode, afdelings- dan wel intrasectoraal programma, enz. en later door het secretariaat ingevuld en van kleurcodes voorzien.

VERZAMELTABEL

© ABC 21-5-01

AANSLUITING BEROEPSGERICHTE LEERWEGEN VMBO ► SBO BOUWTECHNIEK

Zet een kruisje, code of tekst in het van toepassing zijnde hokje of op de stippellijn.

SCHOOL: DOCENT BT :

EXAMENEENHEID BT/K/....

Basisberoepsgerichte leerweg	Kaderberoepsgerichte leerweg	Gemengde leerweg
------------------------------	------------------------------	------------------

EINDTERM NUMMER	KAN NIET IN HET VMBO WORDEN AFGESLOTEN	KAN WEL IN HET VMBO WORDEN AFGESLOTEN	MOET VOOR HET 1e JAAR SBO WORDEN AFGESLOTEN	KAN OOK IN HET 1e JAAR SBO WORDEN AFGESLOTEN	VMBO KNELPUNT- CODE
1					
2					
3					
4					
5					
6					
7					
8					
9					
10					
11					
12					
13					
14					
15					
16					
17					
18					
19					
20					

CODE	KNELPUNTEN	OPLOSBAAR DOOR WELKE ACTIE?	Onoplosbaar?
1	Lokalen		
2	Inventaris		
3	Werkorganisatie		
4	ICT-apparatuur		
5	Docenten		
6	Methodes		
7	Docentenscholing		
8	Leerlingen		
9	Aantal lessen		
10	Budget		
11			
12			

Conclusie van de VMBO-school:

Kruis rechts aan of deze exameneenheid **wel** of **niet** opgenomen kan worden in uw "School-Doorstroom-Profiel" (SDP). Opname in het SDP wil zeggen dat het Secundair-Beroeps-Onderwijs (SBO) er vanuit kan gaan dat alle eindtermen van deze exameneenheid, al of niet met hun hulp of die van collega VMBO-scholen, in uw VMBO-school behaald worden. (Bron: VMBO-examenprogramma sept. 1999).

WEL

NIET

SCHOOL-DOORSTROOM-PROFIEL (SDP)

AANSLUITING BASISBEROEPSGERICHTELEERWEG VMBO BOUWTECHNIEK ► NIVEAU 2 SBO

© ABC

Verantwoordelijke docent Bouwtechniek:(versie 26-4-2001).

ROC Utrecht	ROC Abst/Scu	SPBU	Spos	nim	Gildevaart	SPG	B E D R
							B E D R
Intredetoets voor: M	Intredetoets voor:	Diagnostiseren voor: M	Intredetoets voor: S/RDT	Intredetoets voor: M/S	Diagnostiseren voor: Infra		

Examenen- den verrijking	B/V/1 kader	B/V/1 gem.	B/V/..	B/V/..
-----------------------------	----------------	---------------	--------	--------

VICTO - project	BK 11	BK 13	Het Bouwproces	BK 10	BK 12	BK 14
--------------------	----------	----------	-------------------	----------	----------	----------

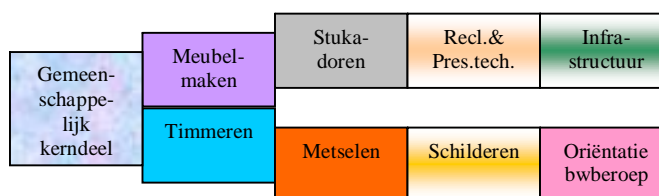
Afdelingsprogramma Timmeren
Bouwplaatstechniek
Houtbewerkingstechniek & afbouw
Voorbereiding ruwbouw

Afdelingsprogramma Metselen
Schoon metselwerk
Steenconstructies metselen
Steenachtige binnenwanden

Afdelingsprogramma schilderen
Houtachtige onder- gronden & beglazing
Metaal/kunststof & deco- & recl. techn.
Steenachtige ondergr. & behangwerk

Intrasectoraal pro- gramma BouwBreed
Afwerkings- technieken 1
Kunststeen 1
Timmeren 1

AVO (V=Verplicht, K=Keuze)		
Ned. (V)	Eng. (V)	
Wisk. (V)		
Nat. (V)		Integratie

METHODE
EPN (X)
Thieme (...)
SMD (...)

Technische informatica	Professionele vaardigheden
---------------------------	-------------------------------

Vakoverstijgen. thema's	Leren uitvoeren
Leren communiceren	Reflect. leren/werken
Leren leren	Reflecteren toekomst

WerkPlekkenStructuur (X)
WPS met ICT (...)
Stagewerkboek (...)

Preambule/extra

Basisberoepsgerichte
leerweg

Gemengde leerweg

Kaderberoepsgerichte
leerweg

Cals College	Delta College	Meer- stroom College	Chr. College Zeist	OSG Schoon- oord	Min- kema college	Utrecht Zuid College	Vader Rijn College			
-----------------	------------------	----------------------------	--------------------------	------------------------	-------------------------	----------------------------	--------------------------	--	--	--

REGIONAAL-DOORSTROOM-PROFIEL (RDP)

Na analyse op uitvoerbaarheid en haalbaarheid van alle exameneenheden kan dus per VMBO-school op basis van de verzameltabellen het totale (SDP) worden samengesteld. Dit gebeurt per leerweg, dus per school voor Bouwtechniek drie (SDP) A4-tjes, welke tezamen het beroepsgerichte SDP vormen.

Het SDP kan per jaar "ge-update" worden, b.v. op basis van nieuwe afspraken met collega VMBO's of het SBO, maar ook omdat er wijzigingen in het examenprogramma (LOB's, OC&W), verbouwingen of inventaris aanvullingen hebben plaats gevonden. Het streven van elke VMBO-school dient te zijn het maximale rendement uit de opleiding te genereren. Ook zal men langzamerhand aan de nieuwe programma's en didactiek beginnen te wennen, dat geeft mogelijk tijdswinst en behalen leerlingen meer resultaten. In het SDP wordt dus vastgelegd welke beroepsgerichte exameneenheden de betrokken school minimaal aan "alle" leerlingen (80% van ..) met succes in de "daarvoor gestelde tijd" (80% van ...) kan aanbieden. Het vervolgonderwijs en bedrijfsleven dienen er dus "op te kunnen rekenen" dat zich aanmeldende leerlingen uit die regio dat SDP hebben gehaald.

Om de eventuele twijfel daarover weg te nemen kan een docent of instructeur van het SBO zich tijdens de examinering op de VMBO-werkvloer hiervan vergewissen. In de beoordeling van de VMBO-examens binnen de leerwegen zijn echter ook al externe controles ingebouwd.

Ook is aangegeven of de school de systematiek van de Werk-Plekken-Structuur (al dan niet met ICT) heeft gehanteerd en of er stages gevolgd zijn. Zo ja, dan dienen de stageboeken beschikbaar te zijn en zich in het leerlingdossier te bevinden.

Is het SDP verder aangevuld met gegevens over welke methode gebruikt wordt, dit i.v.m. de didactiek, misschien sluit de ene VMBO-methode beter aan op die van het regionale SBO dan de andere. Voorts is verder aangegeven welke verplichte AVO-vakken gegeven (zullen) worden, maar ook welke keuzevakken per leerweg aangeboden (zullen) worden.

Zijn er nog extra activiteiten in het kader van de pre-ambule, al dan niet met externe ondersteuning, door de school uitgevoerd dan is dat apart vermeld, zo ook het geheel halen van de exameneenheden Professionele vaardigheden (BT/K/2) en Technische informatica BT/K/3).

De VMBO-school heeft vervolgens aangegeven welk(e) uitstroomprofiel(en) aangeboden worden of gaan worden, zoals de afdelingsprogramma's timmeren, metselen en schilderen of het intrasectorale programma Bouw-Breed. Dat is dus per leerweg te zien.

Tot slot wordt aangegeven of leerlingen nog moeten voorschakelen of schakelprogramma's moeten uitvoeren of meteen met de vervolgopleiding verder kunnen. Dat wordt aldus zichtbaar gemaakt in het SDP:

Staat de kleurcode van een uitstroomprofiel of differentiatie in een balkje **onder** de naam van de vervolgopleiding, dan betekent dat in principe (voor)schakelen. Staat ze **erboven**, dan is er een "naadloze" aansluiting en is de leerling direct toelaatbaar. Het kan ook voorkomen dat er vrijstellingen in het SBO worden gegeven als blijkt, dat er, na vastlegging van de conclusies uit het vergelijkingsinstrument, een overlap zit tussen het VMBO-examenprogramma en het programma van het eerste jaar SBO. In de Bouwtechniek is dit formeel in de examenprogramma's niet zo, maar in de praktijk blijkt dat in het SBO, mede gezien het aantal zij-instromers, meer en meer voor te komen. De ROC's zijn daardoor, zelfs in niveau 2, vaker genoodzaakt bij het branche-nul-niveau te beginnen. Want, een leerling is, wettelijk gezien, altijd **toelaatbaar** tot een SBO-opleiding zelfs met een (ander) VMBO-diploma, ook al is dat dus geen vooropleiding Bouwtechniek geweest. Kan een eindterm in het VMBO niet afgesloten worden en stelt het SBO dat die wel in het VMBO moet zijn behaald, dan is er sprake van een hiaat in de aansluiting, ook dat wordt bij de inventarisatie zichtbaar.

Zijn alle SDP'n gereed dan legt de projectleider deze "over elkaar" en ontstaat het Regionaal-Doorstroom-Profiel (RDP). Helaas denkt men hierbij dikwijls dat de slechtst presterende school dat in grote mate bepaald. Dat kan echter verkeren. Door een goede samenwerking met het SBO of andere VMBO-scholen en een goede stage (waarvan voorbeelden in de Pilots) blijken er verschuivingen op te treden. Het stimuleert ook, niemand wil eigenlijk de minste zijn. Maar soms is het onmogelijk. Het is ook vaak sterk afhankelijk van de leerlingenpopulatie, budgetten en beschikbare docenten (een individuele leerling kan b.v. ver boven het RDP en SDP uitstijgen). Lukt het toch, dan zien we een RDP wat in de loop van de tijd steeds dichterbij het examenprogramma opschuift.

Onderstaand een voorbeeld van een RDP, waarbij opgemerkt wordt dat de afdeling BT OSG Schoonoord wordt opgeheven en ook de gegevens van het Vader Rijn College ten tijde van de samenstelling nog niet binnen waren. Ter toelichting over het op deze wijze in kaart brengen van het SDP en het RDP het verslag van een werkbijeenkomst met alle betrokken instellingen in de regio Utrecht met daarin tevens een verdere toelichting op de documenten en de wederzijdse hulp VMBO-SBO bij de uitvoering van het VMBO-examenprogramma.

NETWERK AANSLUITING BOUWTECHNIEK

Kort verslag werkbijeenkomst BAP.

Datum: woensdag 18 april 2001.

Adres: ROC ASA, Abstede; Australiëlaan 25, 3502 KA Utrecht

Tijd: 14:00 - 17:00 uur.

1. Opening.

De voorzitter opent om 14:05 uur de vergadering en heet allen welkom, in het bijzonder de heer van Rijswijk van het SPG en de heer de Kruif als vervanger van de heer Timmerman (C.C.Zeist).

2. Mededelingen / presentielijst.

Er zijn nog geen gegevens ontvangen van de projectleiding over deelname van het Vader Rijn College.

Aanwezig:

de heren: D. van Rooy namens het Minkema College; J. Rombout namens het Delta College; A. Boumans namens het Meerstroom College; A. Appelman namens het Cals College; A. Hilderink namens het ROC Scutos; W. Verwey namens het SPBU; A. Grosman namens het NIMETO; D. v.d. Berg namens het SPOS Midden-Nederland; C. de Kruif namens Chr. College Zeist; G. Adema namens ROC Utrecht; H. van Kesteren namens Utrecht Zuid College; J. van Rijswijk namens het SPG en J. Bijlhout (vz., verslag).

Afwezig met kennisgeving:

de heren Botman (Instituut Gildevaart), Pater (OSG Schoonoord).

3. Verslag 28 maart 2001.

Het verslag wordt ongewijzigd goedgekeurd.

4. Controle adressenlijst.

De lijst is akkoord.

5. LDP-Addendums.

A. LDP Addendum Modulen.

Het aangepaste Addendum Modulen wordt toegelicht. Het is een verfijning op de structuur van de exameneenheden. Het bevat de modulen van de Specifieke Begintermendocumenten van de Landelijke Organen voor het Beroepsonderwijs (LOB's). Deze modulen zijn, zeker wat Bouwradius betreft, in het examenprogramma samengetrokken tot grotere exameneenheden. De algemene conclusie is dat het een goede aanvulling is voor het leerlingendossier. Er zal bij de intrede in het SBO middels diagnostisering of intredetoetsen rekening gehouden worden met behaalde modulen als onderdeel van een exameneenheid. Wel dienen de VMBO-scholen te streven naar zoveel mogelijk behaalde modulen c.q. exameneenheden, maar dat gebeurt in dit project al door de directe samenwerking VMBO-SBO. Het LDP Addendum Modulen wordt derhalve ongewijzigd vastgesteld en ingevoerd.

B & C. De LDP Addenda Beroepsgericht en Algemeen.

Het LDP Addendum Beroepsgericht en het Addendum Algemeen wordt uitgedeeld en toegelicht. Het betreft qua instructie vier verschillende formulieren. Aan de SBO-deelnemers wordt gevraagd welke vaardigheden en in welke mate zij belangrijk achten voor VMBO-leerlingen om succesvol in het SBO hun studie te kunnen voltooien.

Aan de VMBO-deelnemers wordt gevraagd in welke mate zij denken, in de twee jaren dat de leerlingen in de VMBO-Bouwtechniek verblijven, deze de genoemde vaardigheden hun leerlingen bij te kunnen brengen.

De ingevulde formulieren worden ingenomen. In de eindrapportage worden de resultaten vermeld en de aanbevelingen opgesteld, opdat daar volgend schooljaar aandacht aan besteed kan worden.

De ingevulde formulieren zullen verwerkt worden conform de systematiek van de verzameltabellen.

De standaard twee Addenda zijn reeds in een vorige vergadering geaccordeerd om aan het leerlingendossier toegevoegd te worden.

6. Toelichting op en verdere invulling van de bijgaande School-Doorstroom-Profielen (SDP'n) m.b.t.:

A. Naadloze aansluiting (doorlopende leerlijnen).

Programmatisch is de aansluiting naadloos. Door diverse factoren, zoals aangegeven in de knelpunten op de Verzameltabellen is dit niet zo in de praktijk. Het verschilt per VMBO-school. Het SBO geeft aan dat de programmatische overlap welke geconstateerd is toch genuanceerd bekeken dient te worden. Doordat de leerlingen in het SBO ouder zijn ligt er toch meer nadruk op de zelfstandigheid. Die vaardigheid heeft in het Studiehuis al veel aandacht gekregen, maar moet nog meer gestalte krijgen binnen het VMBO. Daarbij wordt er niet alleen maar op de resultaten van het eindproduct gelet, maar ook op het proces wat tot dat product

geleid heeft. Wel wordt geconstateerd dat didactisch gezien het VMBO en het SBO steeds beter op elkaar afgestemd raken. Het SBO geeft ook nog aan dat door de (wettelijke) drempelloze instroom van niveau 1 en 2 en veel zij-instromers, vaak weer bij het branche-nul-niveau wordt begonnen, dat verklaart de programmatische overlap op papier. Hiaten in de aansluiting die geconstateerd werden zijn terug te brengen tot het teruglopen van het aantal beroepsgerichte uren in het VMBO, de gewijzigde leerlingpopulatie, de beschikbare budgetten, e.d.. Daardoor schat men in het voorliggende examenprogramma niet geheel te kunnen halen, zelfs niet met gebruik van de verrijkingssuren en in een enkel geval zelfs niet met een langere verblijfsduur in het VMBO. Maar zoals de situatie zich nu in de Bouwtechniek binnen deze regio ontwikkeld is een zeer goede zaak, men kent elkaar en elkanders programma's en middels het SDP en LDP en de Addenda in het leerlingendossier kan er in het SBO beter ingespeeld worden op een individueel leertraject voor de instromende VMBO-er.

B. Laterale en verticale afspraken oplossing knelpunten, organisatie van het onderwijsaanbod.

Het is de bedoeling van de overheid dat als VMBO-scholen b.v. bepaalde outillage ontberen zij bij collega-scholen te rade gaan die daar wel in het bezit van zijn. Toch blijkt dit op praktische en soms denominatieve problemen te stuiten. Het rechtstreeks betrekken van de ROC's en het Bedrijfsleven via de Samenwerkingsverbanden blijkt een veel betere, snellere en goedkopere oplossing te zijn. Er blijken middels de knelpunteninventarisatie op de Verzameltabellen veel problemen te zijn bij de uitvoering van het praktische deel van het Gemeenschappelijk kerndeel. Staande de vergadering worden meteen over deze deficiënties afspraken gemaakt tussen de VMBO-scholen en het SBO. Deze zullen in de SDP'n zichtbaar gemaakt worden door dat in de desbetreffende exameneenheid middels een "two-tone" kleurencombinatie (b.v. blauw-wit) bij het VMBO aan te geven. Dezelfde kleurencombinatie is bij die SBO-instelling aangegeven waar deze praktische vaardigheden b.v. in het kader van een stage (met certificering van deelname met voldoende resultaat, voor in het dossier) uitgevoerd gaan worden. Wel tonen allen zich ingenomen met de brede basis zoals die nu gegeven gaat worden in het Gemeenschappelijk kerndeel van het VMBO. Het levert ook inzicht in en respect op voor de andere beroepen in de bouw. Door de hier gemaakte afspraken is het onderwijsaanbod in het VMBO gewaarborgd en de schoolorganisatie op de korte termijn beduidend minder belast. Zo kan binnen het VMBO rustig gekeken worden naar mogelijke interne oplossingen voor de gesignaleerde knelpunten.

C. Verrijking / inverdiene / vrijstellingen.

Reeds meerdere malen is vanuit het VMBO aangegeven dat de komende jaren de praktijk zal uitwijzen of leerlingen exameneenheden uit de verrijking zullen doen. Qua tijd lijkt het vooralsnog niet aannemelijk dat leerlingen dit zullen halen.

Via het SDP en het LDP en de Addenda kunnen door de Diagnostisering en Intredetoetsing bij VMBO-leerlingen nog bepaalde deficiënties zichtbaar gemaakt worden. Door de nauwe samenwerking in het project wordt dit echter geminimaliseerd.

De praktijk zal in de toekomst uitwijzen of leerlingen kunnen inverdiene of vrijstellingen kunnen krijgen. Wel zal bekeken worden of bepaalde trajecten sneller doorlopen kunnen worden, zoals b.v. bij de keuze voor Infra, Reclame & decoratieve technieken of Stukadoren.

D. Geen vooropleiding / diagnostisering.

Bij geen vooropleiding worden de intreders bij de ROC's onderworpen aan een Intredetoets en bij de Samenwerkingsverbanden aan Diagnostisering. Op basis van continuering van deze regionale samenwerking zoals in dit project kan dat in de toekomst soepeler en efficiënter verlopen.

7. Vaststelling VMBO-exameneenheden/modulen welke voor de diverse SBO-instellingen, naast de topics op de Addendums, echt nodig zijn om de slaagkans van leerlingen in het SBO te vergroten.

Zowel de ROC's als de Samenwerkingsverbanden geven aan dat het streven binnen het VMBO dient te zijn alle exameneenheden van het voorliggende examenprogramma te behalen. Dat dit niet altijd door factoren zoals, tijd, outillage en leerlingen gehaald kan worden is een gegeven. Bij de visitaties aan de VMBO-scholen is gebleken dat de docenten zich echter buitengewoon inspannen om toch een zo hoog mogelijk onderwijsrendement te behalen. Door de nauwe samenwerking 1e en 2e fase zoals die nu gestalte krijgt wordt naar de mening van de vergadering de slaagkans reeds aanmerkelijk verhoogd, in een vroegtijdig stadium maken de VMBO-leerlingen reeds kennis met het SBO.

8. Didactisch model, Werk-Plekken-Structuur (WPS), integratie praktijk/theorie en AVO.

Het didactisch model zoals dat nu in de VMBO-methodes en de lessen gehanteerd gaat worden komt steeds meer overeen met het SBO. Slechts enkele VMBO-scholen gaan zich vooralsnog verdiepen in het fenomeen van de Werkplekkenstructuur (WPS), eerst wil men de organisatie van het onderwijs op de rit hebben, dan kan daarna overwogen worden ook WPS in te voeren. De integratie theorie-praktijk is er al in grote mate door de nieuwe methodes, bij WPS zal dat alleen nog maar toenemen. Integratie AVO-beroepsgericht is er nog niet echt. Wel wordt aangegeven dat daarvoor een goede start kan worden gemaakt door bij de Exameneenheid Reclame- en Decoratieve Technieken de docent wiskunde en de docent informatica te betrekken. Mogelijk kan daar volgend schooljaar direct mee begonnen worden. E.e.a. gaat nu waarschijnlijk dubbel gegeven worden.

9. Het Regionaal-Doorstroom-Profiel (RDP).

Het RDP wordt afgeleid uit de SDP'n. Door de afspraken en de goede samenwerking 1e en 2e fase in het project komt dit op een steeds hoger peil te liggen. Door volgend jaar verder aandacht aan de knelpunten van de afdelingsprogramma's te besteden wordt gehoopt op een voortzetting van deze trend.

10. Implementatie van en informatie over resultaten van dit Bouwaansluitingsproject, deel Basisberoepsgerichte Leerweg, naar de regio e.v..

Daar, op het Vader Rijn College na, alle regionale instellingen in het project geparticipeerd hebben (het werden er steeds meer) is in wezen de implementatie al uitgevoerd. De projectleiding kan overwegen de

resultaten van het BAP naar buiten te brengen. Doordat de werksystematiek vastligt en ook in het Impulsproject "De Blauwdruk" als voorbeeld opgenomen zal worden kan b.v. het Vader Rijn College alsnog een inhaalslag maken. Bij de visitaties aldaar waren er wel degelijk gemotiveerde Bouwtechniekdocenten. Echter bleken interne personeel mutaties een belemmering tot deelname. Wat door de vergadering ook als stagnerend ervaren werd, was, dat er eerst een stuk BAP op de rails werd gezet, dat werd vervolgens stilgelegd om het traject van de Leerfabriek af te leggen, waarna BAP weer opgestart werd. Gepleit wordt om dat bij de voortzetting van dit project te vermijden.

11. Vervolgactiviteiten, Gemengde- en Kaderberoepsgerichte leerweg (volgend schooljaar).

Over deze zaken buigt de projectleiding zich momenteel.

12. Datum volgende vergadering.

Daar voor de Basisberoepsgerichte leerweg alle punten afgehandeld zijn en de afspraken nu middels de directies vastgelegd zijn of kunnen worden behoeft er dit schooljaar niet meer vergaderd te worden.

13. Rondvraag.

De heer v. Rijswijk geeft een toelichting op het SPG (Samenwerkingsverband Praktijkopleidingen Grond-Water- en Wegenbouw, regio Utrecht en 't Gooi). Op 800m² worden infrastructurele beroepsactiviteiten uitgevoerd. Er is een samenwerking met het Scutos. Er liggen nu al afspraken met een aantal hier participerende VMBO-scholen, maar ook de andere worden uitgenodigd een bezoek te komen brengen. De vergadering spreekt tot slot de hoop uit het volgend schooljaar het project weer op dezelfde constructieve manier voort te kunnen zetten.

14. Sluiting.

Niets meer aan de orde zijnde sluit de voorzitter onder dankzegging van een ieders inbreng om 17:00 uur de vergadering en wenst allen wel thuis en mogelijk tot volgend schooljaar.

VISITATIES

Bij de aanvang van het project pleegt de projectleider 'Visitaties' aan de betrokken scholen en instellingen. Daarbij wordt kennis gemaakt met de collega-docenten van de projectdeelnemers en met de directies. Tevens stelt zij/hij zich op de hoogte van de outillage, inventaris, lokaliteiten en het uitvoeren van het vigerende leerplan. Een hulpmiddel daarbij zijn de gereedschappen- en machinelijsten van de Specifieke Begintermendocumenten van de LOB's en de opdrachten welke in de eindtermen staan. Een belangrijk punt blijkt daarbij steeds weer dat voor de uitvoering van de examenprogramma's van de leerwegen docenten en directies steeds meer om direct advies vragen hoe de beschikbare ruimtes in te richten. Daar de VMBO-scholen echter geen uniforme inrichting kennen en er de laatste tijd op basis van wetgeving nogal wat verschuivingen tussen sectoren en afdelingen inzake lokaliteiten geweest zijn, moet er advies op maat worden gegeven. Dit vereist nogal wat kennis van zaken van de projectleider. Voorts moet bij deficiënties ook aangegeven kunnen worden waar en waarin met andere collega VMBO-scholen en het SBO of Bedrijfsleven samengewerkt kan worden. Grondige kennis van examenprogramma's en de inhoud van de methodes is daarom een vereiste, zeker wat de praktijkopdrachten betreft. Van de visitatie wordt een kort intakeverslag gemaakt en in een voorgestructureerd document vastgelegd. Dat wordt later vergeleken met de uitkomsten van de knelpunten welke na toepassing van het aansluitingsinstrument naar voren komen. Een voorbeeld daarvan staat hieronder.

VISITATIEVERSLAG

Naam school	Bereikbaarheidsgegevens	Directeur contactpersoon
	Straat Postcode/plaats Telefoon/fax Mobiel	

1. Welke sectoren en opleidingen heeft de school binnen het VMBO?

☐ VMBO techniek	☐ HAVO
☐ VMBO zorg & welzijn	☐ VWO
☐ VMBO landbouw	☐ anders, namelijk
☐ VMBO economie	

2. Welke afdelingen zijn er binnen VBO techniek

☐ metaaltechniek	☐ installatietechniek
☐ elektrotechniek	☐ transport & logistiek
☐ voertuigetechniek	☐ bouwtechniek
☐ grafische techniek	

3. Welke differentiaties zijn er binnen Bouwtechniek en hoeveel leerlingen zijn er per differentiatie?

	1.1'en 3VBO	1.1'en 4VBO
☐ timmeren	_____	_____
☐ meubelmaken	_____	_____
☐ metselen	_____	_____
☐ stukadoren	_____	_____
☐ schilderen	_____	_____
☐ reclame & decor. technieken	_____	_____
☐ grond weg- en waterbouw	_____	_____

4. Wordt er nu tijdens het lesgeven nu nog gebruik gemaakt van verschillende niveaus A/B/C?

- ja nee

5. Welke lokaliteiten zijn aanwezig?

	# m ²		# m ²
☐ machinale	_____	☐ timmerwerkplaats	_____
☐ bouwplaats	_____	☐ metsellokaal	_____
☐ stellokaal	_____	☐ bouwplaats buiten	_____
☐ schilderlokaal	_____	☐ bouwplaats buiten	_____

6. Is de advies basisinventarislijst aanwezig?

- Ja nee

Zo ja, is alles wat op de lijst staat aanwezig?

- Ja Nee

7. Zijn de examenprogramma's en de specifieke begintermendocumenten van de LOB's op de school aanwezig?

- Ja nee

Zo ja, zijn de desbetreffende docenten bekend met de inhoud?

- Ja nee

Is uw school aangesloten bij het Landelijk Platform VMBO-BT?

- Ja nee

8. Heeft u al een inventarisatie gemaakt in hoeverre uw huidige programma's afwijken van de examenprogramma's?

- Ja nee

Waarom ontbreken bepaalde beroepsactiviteiten of worden ze niet uitgevoerd?

- Geen inventaris geen lokaal geen uitzetveld
 anders, namelijk:

9. Hebben de docenten ervaring met modulair werken?

- Ja nee

10. Is de school al aangesloten bij een regionaal aansluitingsproject VMBO/ROC/SWV?

- Ja nee

11. Gaat u een afdelingsprogramma of een intrasectoraal programma aanbieden?

- Afd. Intra.
 Basisber.
 Kaderb.
 Gem.

12. Wilt u Werkplekkenstructuur (WPS) invoeren?

- Ja nee

13. Doet uw school mee aan de landelijke of experimentele examens?

- Land Experim.

14. Worden er jaarplanningen inzake de uitvoering van het examenprogramma gebruikt?

- Ja nee

15. Zijn er overzichten gemaakt van alle (ook nieuwe) werkopdrachten i.v.m. de beschikbare ruimte?

- Ja nee

16. Heeft u een schoolprospectus met daarin de PTA's?

- Ja nee

17. Heeft u al eerder externe advisering over deze problematiek ingewonnen?

- Ja nee

18. Gaat uw school binnenkort nieuwbouw plegen?

- Ja nee

19. Is of wordt er nog (na)gefuseerd (gemeente/provincie)?

- Ja nee

20. Wordt er binnen bouwtechniek nog uitgeruild met andere scholen?

- Ja nee

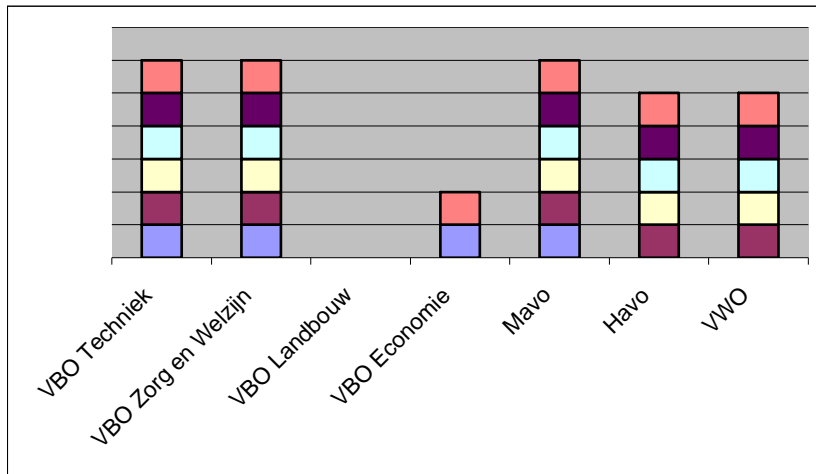
21. Namen en specialisaties bouwtechniekdocenten:

Timmeren	Meubelmaken	Schilderen/Recl.Dec.T.
Metselen	Stukadoren	Infrastructuur

SAMENVATTING VISITATIEVERSLAGEN (voorbeeld)

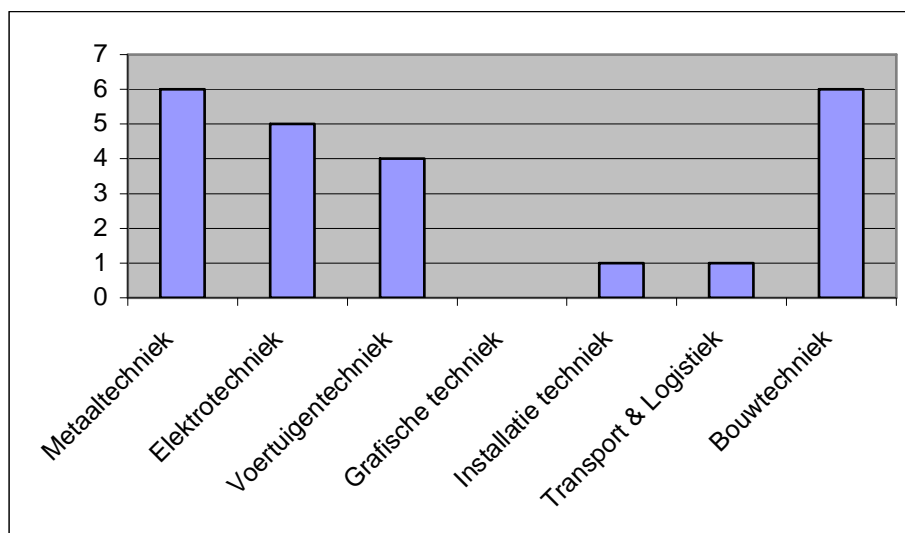
De structuur van de scholen.

Figuur 1 geeft aan hoeveel scholen in het bezit zijn van bepaalde afdelingen. Duidelijk is dat alle deelnemende scholen brede scholengemeenschappen zijn. Op vijf van de zes scholen wordt nog gebruik gemaakt van niveau-indeling B/C.

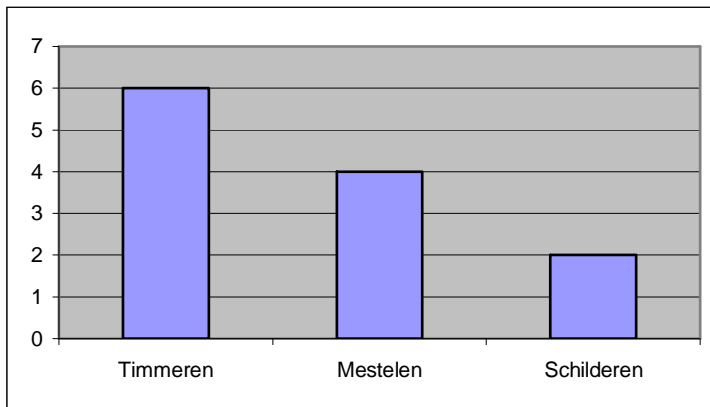

Figuur 1. Sectors binnen de scholen

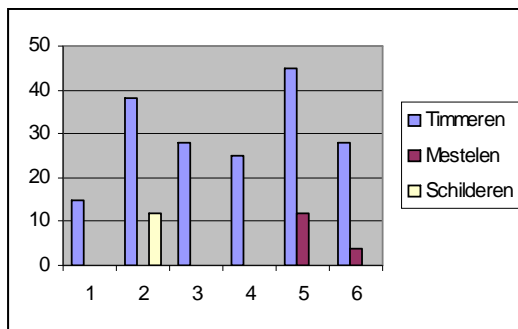
In figuur twee is weergegeven hoeveel afdelingen binnen de sector Techniek zijn vertegenwoordigd. In figuur 3 zijn de differentiaties binnen Bouwtechniek weergegeven. Alle scholen geven de differentiatie Timmeren, vier scholen geven ook metselen, terwijl twee scholen ook schilderen. De scheiding tussen de verschillende richtingen is niet altijd even scherp. Soms wordt er in het derde jaar nog geen onderscheid gemaakt tussen timmeren of metselen en valt de keuze pas in het vierde leerjaar.

Figuur 2. Afdelingen binnen VBO Techniek

Figuur 3. Differentiaties binnen Bouwtechniek

Figuur 4. De aantallen leerlingen

Op scholen die de differentiatie metselen geven wordt in de derde klas geen onderscheid gemaakt tussen metselen en timmeren.

Localiteiten

Scholen hebben meestal voldoende localiteiten om hun lessen en het leerplan uit te kunnen voeren. Een aantal scholen heeft echter te kampen met ruimte problemen. Er is bijvoorbeeld geen goede mogelijkheid om buiten te stellen en uit te zetten. Ook zijn er soms problemen met praktijklokalen die te ver uit elkaar liggen, waardoor het voor docenten moeilijk wordt om het overzicht te bewaren tijdens praktijklessen.

Basisinventaris

Op alle scholen is een basisinventarislijst aanwezig. Geen van de scholen is echter in het bezit van een volledige basisinventaris, zoals die beschreven is in de specifieke begintermen van de SVB. Scholen missen vaak enkele onderdelen. Wat echter vaak niet aanwezig is, is een pennenbank, een platenzaag, een bouwcielzaag en een reciprozaag.

De eindtermen en het schoolwerkplan

Op alle scholen zijn de meest recente eindtermen en leerplannen van de SVB aanwezig. Er is vaak nog niet goed gekeken in hoeverre het schoolwerkplan afwijkt van het leerplan van de SVB. Uit deze eerste inventarisatie blijkt dat er in het algemeen te weinig aandacht wordt gegeven aan bouw-timmeren. De redenen waarom sommige onderdelen niet worden uitgevoerd, is heel verschillend. Soms is het ontbreken van inventaris, soms is het ook geldgebrek.

Exameneenheden

De meeste scholen kunnen hun lesstof nog niet ordenen in exameneenheden en kunnen daardoor ook nog niet hun eerste exameneenheid afsluiten. Eén school geeft aan de lesstof wel te kunnen ordenen in exameneenheden.

Ook geven de meeste docenten (vier van de zes) aan geen ervaring te hebben met modulair werken. Een aantal docenten is bekend met het werken van jaarplanningen. Maar er wordt nog niet zelfstandig door leerlingen met jaarplanningen gewerkt.

Uitvoering van het projectplan

Iedere school is in het bezit van één of meerdere projectplannen. Problemen die door de docenten verwacht worden met betrekking tot de uitvoering van het project zijn zeer divers van aard:

- Een aantal docenten verwacht problemen t.a.v. toetsontwikkeling. Veel toetsen sluiten niet meer goed aan op de eindtermen en moeten aangepast worden.
- Er worden ook problemen verwacht die meer met omgevingsfactoren te maken hebben, zoals nieuwbouw, het aantal formatieplaatsen en extra uren die door de schoolleiding beschikbaar zouden kunnen worden gesteld. De werkdruk van een aantal docenten ligt erg hoog.

Toetsmateriaal

Er is bij het toetsmateriaal naar drie verschillende aspecten gekeken:

1. Welk toetsmateriaal is aanwezig op de school (teken- en opdrachten tekening lezen, praktijkopdrachten en vaktheorie).
2. Is het aanwezige toetsmateriaal ook beschikbaar voor gebruik in het project.
3. Welk toetsmateriaal zou men bij voorkeur willen ontwikkelen.

Op veel scholen wordt er niet zo'n strikte scheiding aangebracht tussen teken- en opdrachten tekening lezen, praktijkopdrachten en vaktheorie. Vaktheorie en tekening lezen wordt vaak gecombineerd, terwijl er bij praktijkopdrachten vaak geschetst wordt. Op bijna alle scholen is toetsmateriaal ook beschikbaar voor het project. Zodat er samengewerkt kan worden en later een soort toetsenbank kan worden opgezet. Docenten hebben ook aangegeven welk materiaal zij bijvoorkeur willen ontwikkelen.

WEDERZIJDSE BEZOEKEN

Zodra de werkgroepen gereed zijn met de invulling van de verzamellijsten en de knelpunten bekend zijn worden er afspraken gemaakt voor de wederzijdse bezoeken. Het is de bedoeling dat de ROC docenten en de SWV-instructeurs gedurende de lessen in het VMBO, maar uiteraard ook omgekeerd, vertrouwd raken met elkaar en elkanders werksituatie en het wederzijdse niveau van de leerlingen. Ook moet er een duidelijk beeld ontstaan van de mogelijkheden, methodes, didactische werkvormen (b.v. studiehuis en WPS) en opdrachten welke de verscheidene onderwijsinstellingen hebben en hanteren. Dit legt de basis voor goed overleg en geeft zicht op mogelijkheden voor oplossingen bij de geïnventariseerde knelpunten van de verzameltabellen in het aansluitingsinstrument. Ook voor de VMBO-docenten onderling is het raadzaam dit te doen. Men kan elkaar dan raad geven, helpen of ideeën opdoen, aldus wordt mogelijk het aantal eindtermen wat per school gehaald moet worden te verhogen. Daarmee zal ook het RDP stijgen. Dat komt het bedrijfsleven weer ten goede. De praktijkgerichte programma-invulling dient daarbij het uitgangspunt te zijn, de bijbehorende theorie kan meestal wel op de eigen school worden verzorgd. Voor de VMBO-docenten worden er door de LOB's aanvullende (scholings)programma's (IMPULS-projecten) en outillage en door de SWV's oefenconstructies aangeboden.

HET LEERLING DOORSTROOMPROFIEL

En de betere leerling dan? Die komt uiteraard boven het RDP uit en ook boven het SDP. Maar er spelen nog meer zaken mee dan alleen het beroepsgerichte deel van de VMBO-opleiding. Er dient ook gekeken te worden hoe de leerling zich gedraagt en tegenover haar of zijn beroep staat. Algemene vaardigheden, ook wel competenties genoemd, zijn ook belangrijk. Die zaken van een zich aanmeldende leerling te weten zijn zeer belangrijk voor het SBO.

Beroepsgerichte vorderingen van de individuele leerling kunnen vastgelegd worden in een Leerling Doorstroom Profiel (LDP). Daarvoor kan de lay-out van zowel het RDP als het SDP gebruikt worden. Daarmee worden tempodifferentiatie, flexibilisering, gelegitimeerde afsluiting van de examen(eenheden) per individuele leerroute, de stageboeken, etc. vermeld en in het dossier, of zo men wil, in het rugzakje van de leerling gedaan. Het LDP is echter afgestemd op de exameneenheden, dus een wat grove indicatie. Die exameneenheden zijn een samentrekking van de beroepsmodulen van de LOB's zoals die in hun Specifieke Begintermen Documenten voor het VMBO zijn vastgelegd. Het kan dus zijn dat een leerling niet een gehele exameneenheid heeft behaald, maar een gedeelte, dus een aantal modules. Om toch precies aan te kunnen geven wat er dan wel is behaald kan dit aangegeven worden op het "LDP ADDENDUM MODULEN". Dat is dan een opsomming van de door de leerling behaalde modules binnen de exameneenheden. Voor het SBO is dat handig, daar de benamingen van die modules overeenkomen met de (deel)kwalificaties van de Kwalificatiestructuren.

Verder worden nog twee formulieren toegevoegd, n.l.:

- het LDP ADDENDUM BEROEPSGERICHT en
- het LDP ADDENDUM ALGEMEEN.

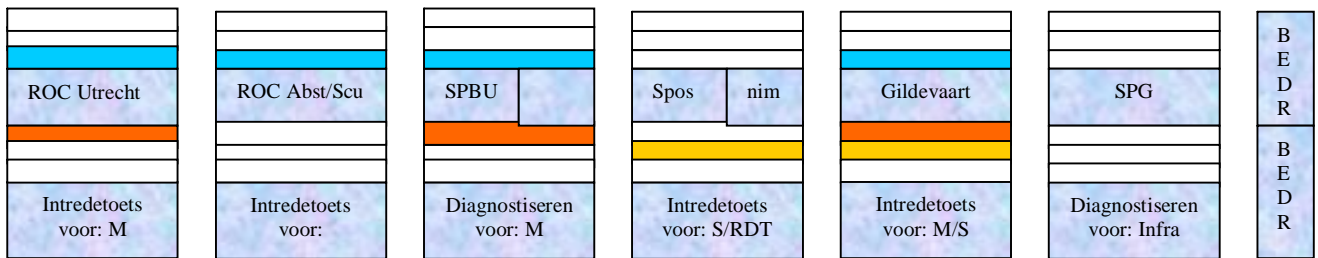
Daarin kunnen zowel de VMBO-docenten van de beroepsgericht vakken als de AVO-docenten nog aanvullende informatie over hun leerlingen voor het SBO aangeven.

Beide formulieren worden in het aansluitingsproject echter ook als instrument omtrent de Algemene Vaardigheden en de meer Beroepsgerichte Algemene vaardigheden gebruikt om de verschillen in het verwachtingspatroon van het SBO en de opleidingshaalbaarheid daarvan in het VMBO in kaart te brengen. Vervolgens kan dan op knelpunten of deficiënties beleid gezet worden. Verderop in de [Blauwdruk](#) wordt dat onderdeel behandeld.

LEERLING-DOORSTROOM-PROFIEL (LDP)

AANSLUITING BASISBEROEPSGERICHTELEERWEG VMBO BOUWTECHNIEK ► NIVEAU 2 SBO
© ABC

Leerling Bouwtechniek:

Examenen- den verrijking	B/V/1 kader	B/V/1 gem.	B/V/..	B/V/..
-----------------------------	----------------	---------------	--------	--------

VICTO - project	BK 11	BK 13	Het Bouwproces	BK 10	BK 12	BK 14
--------------------	----------	----------	-------------------	----------	----------	----------

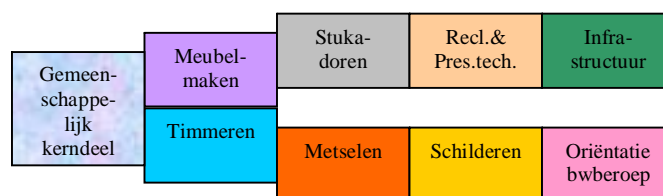
Afdelingsprogramma Timmeren
Bouwplaatstechniek
Houtbewerkingstechniek & afbouw
Voorbereiding ruwbouw

Afdelingsprogramma Metselen
Schoon metselwerk
Steenconstructies metselen
Steenachtige binnenwanden

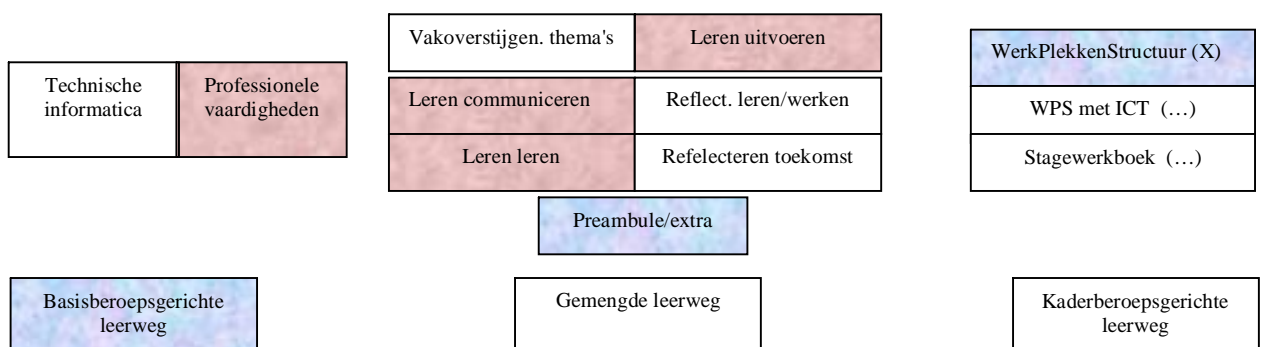
Afdelingsprogramma schilderen
Houtachtige onder- gronden & beglazing
Metaal/kunststof & deco- & recl. techn.
Steenachtige ondergr. & behangwerk

Intrasectoraal pro- gramma BouwBreed
Afwerkings- technieken 1
Kunststeen 1
Timmeren 1

AVO (V=Verplicht, K=Keuze)		
Ned. (V)	Eng. (V)	
Wisk. (V)	Myleer(K)	
Nat. (V)		Integratie

METHODE
EPN (X)
Thieme (...)
SMD (...)

Cals College	Delta College	Meer- stroom College	Chr. College Zeist	OSG Schoon- oord	Min- kema college	Utrecht Zuid College	Vader Rijn College			
-----------------	------------------	----------------------------	--------------------------	------------------------	-------------------------	----------------------------	--------------------------	--	--	--

LDP ADDENDUM MODULEN

SCHOOL-DOORSTROOM-PROFIEL AANSLUITING BEROEPSGERICHTE LEERWEGEN VMBO ► SBO

VMBO-School: Leerweg:

Docent BT: Leerling : © ABC

Onderstaand de Modules van de Begintermendocumenten van de resp. Landelijke Organen Beroepsonderwijs (LOB's Bouw-Hout-cluster), deze zijn dikwijls samengetrokken in Examineenheden (in rood aangegeven).

Modules gemeenschappelijk kerndeel

• Bouwprocessen B/K/1	Behaald op (datum): Paraaf docent:
• Handgereedschappen B/K/4	Behaald op (datum): Paraaf docent:
• Elektrische handgereedschappen 1 B/K/4	Behaald op (datum): Paraaf docent:
• Houtbewerkingsmachines 1 B/K/4	Behaald op (datum): Paraaf docent:
• (Digitale) gereedsch. voor meten, loden, waterpassen en stellen B/K/4	Behaald op (datum): Paraaf docent:
• Basisbewerkingen timmeren B/K/4	Behaald op (datum): Paraaf docent:
• Houtverbindingen B/K/4	Behaald op (datum): Paraaf docent:
• Basishandelingen metselen B/K/5	Behaald op (datum): Paraaf docent:
• Eenvoudige metselverbanden en voegen B/K/5	Behaald op (datum): Paraaf docent:
• Stukadoren B/K/6	Behaald op (datum): Paraaf docent:
• Conserveren hout B/K/7	Behaald op (datum): Paraaf docent:
• Reclame- & decoratieve technieken B/K/8	Behaald op (datum): Paraaf docent:
• Introductie infrastructuur B/K/9	Behaald op (datum): Paraaf docent:

Modules specifiek kerndeel timmeren

• Gereedschappen voor maatvoeren BT/K/15	Behaald op (datum): Paraaf docent:
• Uitzetten BT/K/15	Behaald op (datum): Paraaf docent:
• Stellen BT/K/15	Behaald op (datum): Paraaf docent:
• Elektrische en pneumatische handgereedschappen 2 BT/K/16	Behaald op (datum): Paraaf docent:
• Houtbewerkingsmachines 2 BT/K/16	Behaald op (datum): Paraaf docent:
• Raamkozijn voor naar buiten draaiend raam BT/K/16	Behaald op (datum): Paraaf docent:
• Naar buiten draaiend raam BT/K/16	Behaald op (datum): Paraaf docent:
• Afhangen en sluitbaar maken BT/K/16	Behaald op (datum): Paraaf docent:
• Aftimmeren BT/K/16	Behaald op (datum): Paraaf docent:
• Elektrische en pneumatische handgereedschappen 3 BT/K/17	Behaald op (datum): Paraaf docent:
• Betontimmerwerk BT/K/17	Behaald op (datum): Paraaf docent:
• Balklagen en plattendak BT/K/17	Behaald op (datum): Paraaf docent:
• Hellend dakwerk BT/K/17	Behaald op (datum): Paraaf docent:

Modules specifiek kerndeel en verrijking metselen

• Kalkzandsteen verlijmen BT/K/19	Behaald op (datum): Paraaf docent:
• Cellenbeton lijmen BT/K/19	Behaald op (datum): Paraaf docent:
• Metselen lichte gebakken binnenmuursteen BT/K/19	Behaald op (datum): Paraaf docent:
• Kalkzandsteen metselen BT/K/18	Behaald op (datum): Paraaf docent:
• Baksteen metselen BT/K/18	Behaald op (datum): Paraaf docent:
• Stelwerk, isolatie en machines BT/K/18	Behaald op (datum): Paraaf docent:
• Stellen en isolatie 2 BT/K/20	Behaald op (datum): Paraaf docent:
• Beëindigingen, hoeken en ontmoetingen metselen BT/K/20	Behaald op (datum): Paraaf docent:
• Doorkruisingen en overgangen metselen BT/K/20	Behaald op (datum): Paraaf docent:
• Overspanningsconstructies BT/K/20	Behaald op (datum): Paraaf docent:
• Tuinmuren metselen BT/K/20	Behaald op (datum): Paraaf docent:
• Raamdorpelstenen en vensterbanktegels aanbrengen BT/K/20	Behaald op (datum): Paraaf docent:
• Tegelzetten B/V/5	Behaald op (datum): Paraaf docent:
• Stukadoren binnenwanden B/V/11	Behaald op (datum): Paraaf docent:

Modules specifiek kerndeel en verrijking schilderen

• Houtachtige ondergronden en beglazing BT/K/21	Behaald op (datum): Paraaf docent:
• Metalen/kunststof ondergr. & en reclame en decor. techn. BT/K/22	Behaald op (datum): Paraaf docent:
• Steenachtige ondergronden & behangwerk BT/K/23	Behaald op (datum): Paraaf docent:
• Industriële lakverwerking B/V/10	Behaald op (datum): Paraaf docent:
• Stukadoren binnenwanden B/V/11	Behaald op (datum): Paraaf docent:
• Décor en standbouw B/V/12	Behaald op (datum): Paraaf docent:
• Decoratieve technieken B/V/13	Behaald op (datum): Paraaf docent:

Modules specifiek kerndeel meubelmaken en verrijking

• Meubelmaken B/V/7	Behaald op (datum): Paraaf docent:
• Interieurbetimmeringen B/V/8	Behaald op (datum): Paraaf docent:
• Werkplaatstimmeren B/V/9	Behaald op (datum): Paraaf docent:

Verrijking algemeen

• Civiele techniek B/V/6	Behaald op (datum): Paraaf docent:
---------------------------------	---------------------------------------

Verrijking Kaderberoepsgereichte en Gemengde leerweg

• Integratieve opdracht B/V/1	Behaald op (datum): Paraaf docent:
--------------------------------------	---------------------------------------

LDP ADDENDUM BEROEPSGERICHT

Aan het Leerling-Doorstroom-Profiel (LDP) worden nog, zoals reeds vermeld, verdere gegevens toegevoegd met behulp van het LDP Addendum Beroepsgericht. Hierin kan de docent bouwtechniek de meer algemene vaardigheden van de leerling vastleggen die voornamelijk met de uitoefening van het (toekomstig) beroep van de leerling te maken hebben.
Zie onderstaand document.

LDP ADDENDUM BEROEPSGERICHT

LEERLING-DOORSTROOM-PROFIEL (LDP) AANSLUITING BEROEPSGERICHTE LEERWEGEN VMBO ► SBO

School:..... Leerweg:.....

Docent BT: Leerling:

© ABC

Vaardigheden van de leerling in verband met de beroepsuitoefening

Geef aan in hoeverre onderstaande stellingen van toepassing zijn op de leerling
(1 = onvoldoende, 2 = matig, 3 = voldoende, 4 = goed)

		1	2	3	4
Inzet	De leerling zet door ook als een taak moeilijk is				
	De leerling toont een actieve studiehouding				
Verantwoordelijkheid	De leerling maakt taken af / kan het werkproces bewaken				
	De leerling controleert de werkzaamheden				
Interesse	De leerling is op de afgesproken tijd gereed				
	De leerling komt zelf met initiatieven				
Sociale vaardigheden	De leerling is geïnteresseerd in (de leerstof van) de opleiding				
	De leerling kan een eigen mening geven				
	De leerling kan zich aan afspraken houden				
	De leerling kan zichzelf en eigen werk presenteren				
	De leerling kan met kritiek omgaan				
	De leerling kan met anderen samenwerken met respect voor normen en waarden				
Praktische vaardigheden	De leerling kan representatief zijn				
	De leerling kan nauwkeurig werken				
	De leerling kan veilig / hygiënisch / milieubewust werken				
	De leerling kan ingewikkelde opdrachten uitvoeren				
Zelfstandigheid en organisatie	De leerling heeft inzicht in praktische werkzaamheden				
	De leerling weet aan te geven waar een probleem zit en waarom				
	De leerling kan de eigen beroepsgerichte leeractiviteiten organiseren				
	De leerling maakt gebruik van aanwijzingen van de docent				
Beeld van uit te oefenen beroep	De leerling kan informatie opzoeken, selecteren, verwerken en ordenen				
	De leerling kent de (fysieke) eisen die aan het beroep gesteld worden				
	De leerling kent leuke en minder leuke kanten van het beroep				
	De leerling heeft een reëel beeld van eigen mogelijkheden				

LDP ADDENDUM ALGEMEEN

Aan de vorige documenten wordt nog een meer algemeen document toegevoegd, het LDP Addendum Algemeen. Daarin kunnen, naast de beroepsgerichte docenten tevens de AVO-docenten VMBO hun beoordeling van de VMBO-leerling vastleggen.
Zo kan er tevens op een eenvoudige en overzichtelijke wijze een vorm van een leerlingvolgsysteem ontstaan.

LDP ADDENDUM ALGEMEEN

LEERLING-DOORSTROOM-PROFIEL (LDP) AANSLUITING BEROEPSGERICHTE LEERWEGEN VMBO ► SBO

School:..... Leerweg:.....

Docent BT: Leerling:..... © ABC

Zet bij elke competentie een kruisje in het vakje dat voor de leerling van toepassing is.
(0 = niet, 1 = enigszins, 2 = goed)

Het leren

	0	1	2
De leerling is op de hoogte van de leer methode die het beste bij haar/hem past			
De leerling is in staat haar/zijn eigen werk te beoordelen			
De leerling is in staat haar/zijn kennis over te dragen op een andere persoon			
De leerling kan het geleerde goed toepassen in de praktijk			
De leerling is op de hoogte van het project waarvoor zij/hij werkt en kan de werkzaamheden daarbinnen vormgeven			

Mentale instelling

	0	1	2
De leerling is betrokken bij haar/zijn werk			
De leerling heeft een professionele beroepshouding			
De leerling is gemotiveerd			
De leerling wil graag presteren			

Sociale instelling

	0	1	2
De leerling kan goed samenwerken			
De leerling kan omgaan met kritiek			
De leerling is in staat feedback te geven/te ontvangen			

Eigen opstelling

	0	1	2
De leerling kan haar/zijn eigen belangen behartigen			
De leerling kan omgaan met werkdruk en afstand nemen van haar/zijn werk			

Verantwoording en flexibiliteit

	0	1	2
De leerling kent haar/zijn verantwoordelijkheid			
De leerling kan flexibel functioneren binnen een organisatie			

Structureel werken

	0	1	2
De leerling heeft voldoende regelvaardigheden			
De leerling kan werkzaamheden en onverwachte afwijkingen methodisch aanpakken			

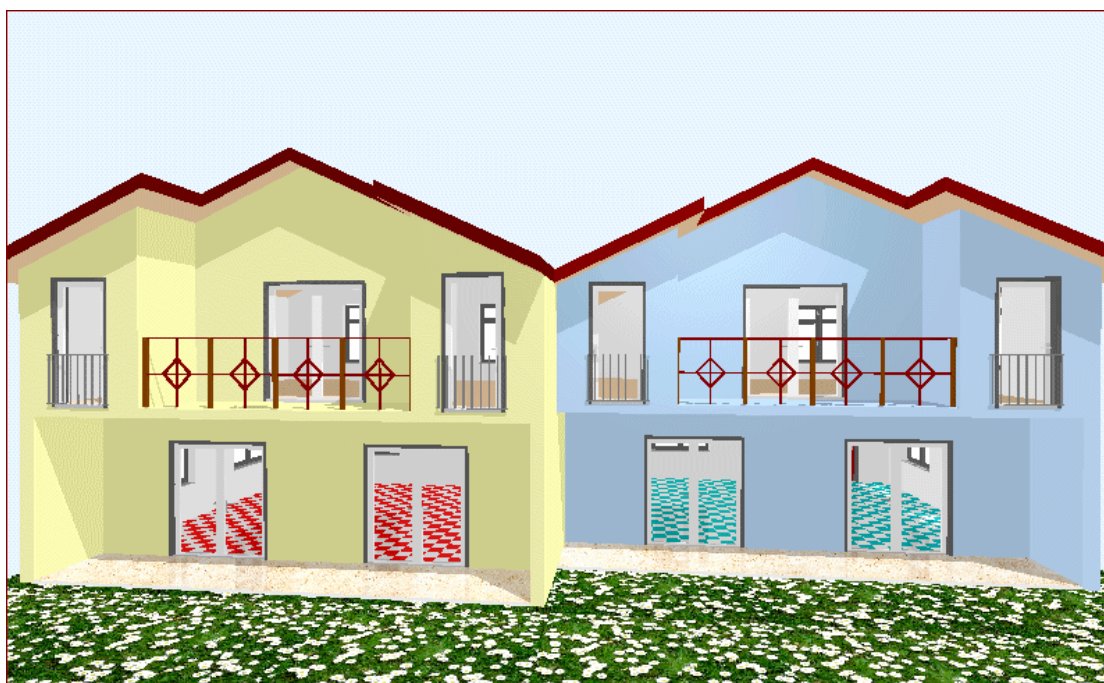
Beroepsactiviteiten

	0	1	2
De leerling is voldoende vaardig om op haar/zijn niveau werk voor te bereiden en uit te voeren			
De leerling heeft kennis van de theorie, de gereedschappen en de materialen voor haar/zijn beroepsactiviteiten			
De leerling kan zich goed manifesteren binnen een groep			

Tot slot vestigen wij wat de invuldocumenten betreft de aandacht op het DOORSTROOM DOSSIER waarin de meer PERSOONLIJKE GEGEVENS van de leerlingen opgenomen kunnen worden. Bij de intake van VMBO-leerlingen in het SBO wordt in de pilot regio Utrecht (© ROC Utrecht/ASA/AOC Midden Nederland, info aldaar) gebruik gemaakt van het daar ontwikkelde Doorstroom Dossier. Dit bestaat uit een korte handleiding en bevat de volgende rubrieken:

- Toelichting voor de leerling/ouder/verzorger
- Gegevens leerling, adres etc., waar aangemeld
- Akkoordverklaring
- Vooropleiding / manier van leren
- Werk en vrijetijdsbesteding
- Thuisituatie
- Motivatie voor opleiding en beroep
- Gezondheidsgegevens
- Adviesformulier mentor

Dit document is niet ontwikkeld binnen de Blauwdruk maar wordt wel in de Pilot Utrecht aan de orde gesteld en gebruikt door de aangesloten VMBO-scholen.

ONDERZOEK ALGEMENE VAARDIGHEDEN BEROEPSGERICHT

In de aansluitingsprojecten wordt naast de beroepsgerichte vaardigheden tevens een sterk accent gelegd op de Algemene Vaardigheden en de meer Beroepsgerichte Algemene vaardigheden. Om de verschillen in het verwachtingspatroon van het SBO en de opleidingshaalbaarheid daarvan in het VMBO in kaart te brengen worden de Addendums van een andere invulkop voorzien. De rest van het formulier blijft gelijk. Zowel het VMBO (zie het eerstvolgende blad) als het SBO (zie het tweede blad) vullen hetzelfde formulier in, echter met een verschillende vraagstelling. Na invulling worden de gegevens van alle instellingen gecombineerd, zie het derde blad. Door b.v. de hoogste scores (VMBO en vervolgens SBO) met elkaar te verbinden wordt zichtbaar gemaakt bij welke vaardigheden grote verschillen zijn in verwachting en opleidingsmogelijkheid.

Vervolgens kan dan op knelpunten of deficiënties beleid gezet worden.

LDP ADDENDUM BEROEPSGERICHT

LEERLING DOORSTROOM PROFIEL (LDP) AANSLUITING BEROEPSGERICHTE LEERWEGEN VMBO ► NIVEAU 2 SBO

VMBO-school:

Leerweg: Basisberoepsgericht.

Docent BT:

© ABC

Vaardigheden van de leerling in verband met de beroepsuitoefening

Kruis aan in hoeverre u denkt de gemiddelde VMBO-leerling onderstaande vaardigheden c.q. attitudes gedurende de twee verblijfsjaren (bouwtechniek) in het VMBO bij te kunnen brengen.

(0 = lukt niet, 1 = lukt enigszins, 2 = lukt redelijk, 3 = lukt goed)

		0	1	2	3
Inzet	De leerling zet door ook als een taak moeilijk is		X		
	De leerling toont een actieve studiehouding	X			
	De leerling maakt taken af / kan werkproces bewaken		X		
Verantwoordelijkheid	De leerling controleert de werkzaamheden		X		
	De leerling is op de afgesproken tijd klaar	X			
Interesse	De leerling komt zelf met initiatieven	X			
	De leerling is geïnteresseerd in (de leerstof van) de opleiding		X		
Sociale vaardigheden	De leerling kan een eigen mening geven		X		
	De leerling kan zich aan afspraken houden		X		
	De leerling kan zichzelf en eigen werk presenteren	X			
	De leerling kan met kritiek omgaan		X		
	De leerling kan met anderen samenwerken met respect voor normen en waarden		X		
	De leerling kan representatief zijn	X			
Praktische vaardigheden	De leerling kan nauwkeurig werken		X		
	De leerling kan veilig / hygiënisch / milieubewust werken		X		
	De leerling kent de (fysieke) eisen die aan het beroep gesteld worden	X			
	De leerling heeft inzicht in praktische werkzaamheden	X			
Zelfstandigheid en organisatie	De leerling weet aan te geven waar een probleem zit en waarom	X			
	De leerling kan eigen beroepsgerichte leeractiviteiten organiseren	X			
	De leerling maakt gebruik van aanwijzingen van de docent		X		
	De leerling kan informatie opzoeken, selecteren, verwerken en ordenen		X		
Beeld van uit te oefenen beroep	De leerling kent de (fysieke) eisen die aan het beroep gesteld worden		X		
	De leerling kent leuke en minder leuke kanten van het beroep		X		
	De leerling heeft een reëel beeld van eigen mogelijkheden		X		

LDP ADDENDUM BEROEPSGERICHT

LEERLING DOORSTROOM PROFIEL (LDP) AANSLUITING BEROEPSGERICHTE LEERWEGEN VMBO ► NIVEAU 2 SBO

School/SWV/ROC:

Leerweg: Basisberoepsgericht.

Directeur/Docent/Instructeur BT:

© ABC

Vaardigheden van de leerling in verband met de beroepsuitoefening

Kruis aan in hoeverre u onderstaande stellingen belangrijk vindt voor een intredende leerling in het SBO.

(0 = niet belangrijk, 1 = enigszins belangrijk, 2 = redelijk belangrijk, 3 = zeer belangrijk)

		0	1	2	3
Inzet	De leerling zet door ook als een taak moeilijk is			X	
	De leerling toont een actieve studiehouding				X
	De leerling maakt taken af / kan werkproces bewaken			X	
Verantwoordelijkheid	De leerling controleert de werkzaamheden				X
	De leerling is op de afgesproken tijd gereed			X	
Interesse	De leerling komt zelf met initiatieven			X	
	De leerling is geïnteresseerd in (de leerstof van) de opleiding				X
Sociale vaardigheden	De leerling kan een eigen mening geven			X	
	De leerling kan zich aan afspraken houden				X
	De leerling kan zichzelf en eigen werk presenteren		X		
	De leerling kan met kritiek omgaan		X		
	De leerling kan met anderen samenwerken met respect voor normen en waarden				X
	De leerling kan representatief zijn	X			
Praktische vaardigheden	De leerling kan nauwkeurig werken			X	
	De leerling kan veilig / hygiënisch / milieubewust werken		X		
	De leerling kan ingewikkelde opdrachten uitvoeren		X		
	De leerling heeft inzicht in praktische werkzaamheden				X
Zelfstandigheid en organisatie	De leerling weet aan te geven waar een probleem zit en waarom			X	
	De leerling kan eigen beroepsgerichte leeractiviteiten organiseren				X
	De leerling maakt gebruik van aanwijzingen van de docent			X	
	De leerling kan informatie opzoeken, selecteren, verwerken en ordenen			X	
Beeld van uit te oefenen beroep	De leerling kent de (fysieke) eisen die aan het beroep gesteld worden				X
	De leerling kent leuke en minder leuke kanten van het beroep			X	
	De leerling heeft een reëel beeld van eigen mogelijkheden			X	

**SCORE-VERGELIJKING LDP ADDENDUM BEROEPSGERICHT
VMBO versus SBO BAP REGIO UTRECHT**

**LEERLING DOORSTROOM PROFIEL (LDP)
AANSLUITING BEROEPSGERICHTE LEERWEGEN VMBO ► NIVEAU 2 SBO**

Leerweg: Basisberoepsgericht.

© ABC

Kruis aan in hoeverre u denkt de gemiddelde VMBO-leerling onderstaande vaardigheden c.q. attitudes gedurende de twee verblijfsjaren in het VMBO bij te kunnen brengen.

(0 = lukt niet, 1 = lukt enigszins, 2 = lukt redelijk, 3 = lukt goed)

Kruis aan in hoeverre u onderstaande stellingen belangrijk vindt voor een intredende leerling in het SBO.

(0 = niet belangrijk, 1 = enigszins belangrijk, 2 = redelijk belangrijk, 3 = zeer belangrijk)

		blauw=VMBO/rood=SBO			
		0	1	2	3
Inzet	De leerling zet door ook als een taak moeilijk is		5 - 2	1 - 2	2
	De leerling toont een actieve studiehouding	1	5 - 1	1	4
	De leerling maakt taken af / kan werkproces bewaken	1	2 - 2	3 - 4	
Verantwoordelijkheid	De leerling controleert de werkzaamheden		5 - 4	1 - 1	1
	De leerling is op de afgesproken tijd gereed	1	3 - 3	2 - 2	1
Interesse	De leerling komt zelf met initiatieven	1 - 1	6 - 3	1	1
	De leerling is geïnteresseerd in (de leerstof van) de opleiding		4	2 - 3	3
Sociale vaardigheden	De leerling kan een eigen mening geven		2 - 3	4 - 3	
	De leerling kan zich aan afspraken houden	1	4	1 - 1	5
	De leerling kan zichzelf en eigen werk presenteren	1 - 1	5 - 3	2	
	De leerling kan met kritiek omgaan		5 - 2	1 - 2	2
	De leerling kan met anderen samenwerken met respect voor normen en waarden	1	3	2 - 2	4
	De leerling kan representatief zijn	1 - 1	4 - 1	1 - 4	
Praktische vaardigheden	De leerling kan nauwkeurig werken		4 - 2	2 - 4	
	De leerling kan veilig / hygiënisch / milieubewust werken	1	2 - 4	3 - 2	
	De leerling kan ingewikkelde opdrachten uitvoeren	3	2 - 5	1 - 1	
	De leerling heeft inzicht in praktische werkzaamheden	1	4 - 3	1 - 2	1
Zelfstandigheid en organisatie	De leerling weet aan te geven waar een probleem zit en waarom	3	2 - 3	1 - 3	
	De leerling kan eigen beroepsgerichte leeractiviteiten organiseren	6 - 1	4		1
	De leerling maakt gebruik van aanwijzingen van de docent		3	2 - 3	1 - 3
	De leerling kan informatie opzoeken, selecteren, verwerken en ordenen		6 - 3	3	
Beeld van uit te oefenen beroep	De leerling kent de (fysieke) eisen die aan het beroep gesteld worden		4	2 - 3	3
	De leerling kent leuke en minder leuke kanten van het beroep		5	1 - 4	2
	De leerling heeft een reëel beeld van eigen mogelijkheden	1	5 - 2	3	1

ONDERZOEK ALGEMENE VAARDIGHEDEN

Voor wat betreft de meer Algemene Vaardigheden worden de volgende formulieren gebruikt. Ook hier worden weer de verschillen in het verwachtingspatroon van het SBO (eerste formulier) en de opleidingshaalbaarheid daarvan in het VMBO (tweede formulier) in kaart gebracht. Na invulling worden de gegevens van alle instellingen weer gecombineerd, zie het derde blad. Vervolgens kan dan op knelpunten of deficiënties weer beleid gezet worden (N.B. tussenrapportages zijn weggelaten).

LDP ADDENDUM ALGEMEEN

LEERLING-DOORSTROOM-PROFIEL (LDP) AANSLUITING BEROEPSGERICHTE LEERWEGEN VMBO ► NIVEAU 2 SBO

School/SWV/ROC:

Leerweg: Basisberoepsgericht

Directeur/Docent/Instructeur BT:

© ABC

Zet bij elke competentie een kruisje in het vakje dat u voor de binnenkomende leerling van belang acht.

(0 = niet van belang, 1 = enigszins van belang, 2 = zeer van belang)

Het leren

	0	1	2
De leerling is op de hoogte van de leermethode die het beste bij haar/hem past	X		
De leerling is in staat haar/zijn eigen werk te beoordelen		X	
De leerling is in staat haar/zijn kennis over te dragen op een andere persoon	X		
De leerling kan het geleerde goed toepassen in de praktijk		X	
De leerling is op de hoogte van het project waarvoor zij/hij werkt en kan de werkzaamheden daarbinnen vormgeven		X	

Mentale instelling

	0	1	2
De leerling is betrokken bij haar/zijn werk			X
De leerling heeft een professionele beroepshouding	X		
De leerling is gemotiveerd			X
De leerling wil graag presteren		X	

Sociale instelling

	0	1	2
De leerling kan goed samenwerken		X	
De leerling kan omgaan met kritiek			X
De leerling is in staat feedback te geven/te ontvangen		X	

Eigen opstelling

	0	1	2
De leerling kan haar/zijn eigen belangen behartigen		X	
De leerling kan omgaan met werkdruk en afstand nemen van haar/zijn werk	X		

Verantwoording en flexibiliteit

	0	1	2
De leerling kent haar/zijn verantwoordelijkheid		X	
De leerling kan flexibel functioneren binnen een organisatie		X	

Structureel werken

	0	1	2
De leerling heeft voldoende regelvaardigheden	X		
De leerling kan werkzaamheden en onverwachte afwijkingen methodisch aanpakken		X	

Beroepsactiviteiten

	0	1	2
De leerling is voldoende vaardig om op haar/zijn niveau werk voor te bereiden en uit te voeren		X	
De leerling heeft kennis van de theorie, de gereedschappen en de materialen voor haar/zijn beroepsactiviteiten		X	
De leerling kan zich goed manifesteren binnen een groep			X

LDP ADDENDUM ALGEMEEN

LEERLING-DOORSTROOM-PROFIEL (LDP) AANSLUITING BEROEPSGERICHTE LEERWEGEN VMBO ► NIVEAU 2 SBO

School:

Leerweg: Basisberoepsgericht

Docent BT:

© ABC

Zet bij de haalbaarheid van elke competentie die u een vertrekende VMBO-leerling denkt bij te kunnen brengen een kruisje in het desbetreffende vakje.

(0 = lukt niet, 1 = lukt enigszins, 2 = lukt goed)

Het leren

	0	1	2
De leerling is op de hoogte van de leermethode die het beste bij haar/hem past		X	
De leerling is in staat haar/zijn eigen werk te beoordelen		X	
De leerling is in staat haar/zijn kennis over te dragen op een andere persoon		X	
De leerling kan het geleerde goed toepassen in de praktijk		X	
De leerling is op de hoogte van het project waarvoor zij/hij werkt en kan de werkzaamheden daarbinnen vormgeven	X		

Mentale instelling

	0	1	2
De leerling is betrokken bij haar/zijn werk		X	
De leerling heeft een professionele beroepshouding		X	
De leerling is gemotiveerd		X	
De leerling wil graag presteren		X	

Sociale instelling

	0	1	2
De leerling kan goed samenwerken		X	
De leerling kan omgaan met kritiek		X	
De leerling is in staat feedback te geven/te ontvangen		X	

Eigen opstelling

	0	1	2
De leerling kan haar/zijn eigen belangen behartigen		X	
De leerling kan omgaan met werkdruk en afstand nemen van haar/zijn werk	X		

Verantwoording en flexibiliteit

	0	1	2
De leerling kent haar/zijn verantwoordelijkheid		X	
De leerling kan flexibel functioneren binnen een organisatie		X	

Structureel werken

	0	1	2
De leerling heeft voldoende regelvaardigheden	X		
De leerling kan werkzaamheden en onverwachte afwijkingen methodisch aanpakken	X		

Beroepsactiviteiten

	0	1	2
De leerling is voldoende vaardig om op haar/zijn niveau werk voor te bereiden en uit te voeren		X	
De leerling heeft kennis van de theorie, de gereedschappen en de materialen voor haar/zijn beroepsactiviteiten		X	
De leerling kan zich goed manifesteren binnen een groep		X	

**SCORE-VERGELIJKING LDP ADDENDUM ALGEMEEN
VMBO versus SBO BAP REGIO UTRECHT**

**LEERLING-DOORSTROOM-PROFIEL (LDP)
AANSLUITING BEROEPSGERICHTE LEERWEGEN VMBO ► NIVEAU 2 SBO**

Leerweg: Basisberoepsgericht.

© ABC

Zet bij de haalbaarheid van elke competentie die u een vertrekkende VMBO-leerling denkt bij te kunnen brengen een kruisje in het desbetreffende vakje.

(0 = lukt niet, 1 = lukt enigszins, 2 = lukt goed)

Zet bij elke competentie een kruisje in het vakje dat u voor de binnenkomende leerling van belang acht.

(0 = niet van belang, 1 = enigszins van belang, 2 = zeer van belang)

blauw=VMBO/rood=SBO

Het leren

De leerling is op de hoogte van de leermethode die het beste bij haar/hem past
De leerling is in staat haar/zijn eigen werk te beoordelen
De leerling is in staat haar/zijn kennis over te dragen op een andere persoon
De leerling kan het geleerde goed toepassen in de praktijk
De leerling is op de hoogte van het project waarvoor zij/hij werkt en kan de werkzaamheden daarbinnen vormgeven

0	1	2
4 - 3	2 - 2	1
	5 - 6	1
4	6 - 2	
1	5 - 3	3
4 - 1	2 - 5	

Mentale instelling

De leerling is betrokken bij haar/zijn werk
De leerling heeft een professionele beroepshouding
De leerling is gemotiveerd
De leerling wil graag presteren

0	1	2
1	5 - 2	4
3 - 2	3 - 2	2
1	5	6
1	3 - 5	2 - 1

Sociale instelling

De leerling kan goed samenwerken
De leerling kan omgaan met kritiek
De leerling is in staat feedback te geven/te ontvangen

0	1	2
1	5 - 5	1
2	4 - 4	2
1	5 - 6	

Eigen opstelling

De leerling kan haar/zijn eigen belangen behartigen
De leerling kan omgaan met werkdruk en afstand nemen van haar/zijn werk

0	1	2
1	4 - 5	1 - 1
2 - 2	4 - 4	

Verantwoording en flexibiliteit

De leerling kent haar/zijn verantwoordelijkheid
De leerling kan flexibel functioneren binnen een organisatie

0	1	2
1	5 - 4	2
1	5 - 4	2

Structureel werken

De leerling heeft voldoende regelvaardigheden
De leerling kan werkzaamheden en onverwachte afwijkingen methodisch aanpakken

0	1	2
3 - 1	3 - 4	1
6 - 1	4	1

Beroepsactiviteiten

De leerling is voldoende vaardig om op haar/zijn niveau werk voor te bereiden en uit te voeren.
De leerling heeft kennis van de theorie, de gereedschappen en de materialen voor haar/zijn beroepsactiviteiten
De leerling kan zich goed manifesteren binnen een groep

0	1	2
3	3 - 5	1
	6 - 4	2
	6 - 3	3

DE HAP-AGENDA

In het aansluitingsproject Bouwtechniek Noord Holland Noord is door enkele scholen met voortvarendheid gewerkt aan het meer zelfstandig werken van de leerling. Daarin past ook een stukje eigen verantwoording voor de studie. Met name het plannen van de studie en het huiswerk kregen aandacht. In het Martinus College te Grootebroek werd daartoe een belangrijk hulpmiddel ontwikkeld voor de planning van het huiswerk, de zgn. HAP-agenda.

CITAAT UIT HET SCHOOLMAGAZINE MARKANT

HANDIG HULPMIDDEL OP WEG NAAR MEER ZELFSTANDIGHEID

Henk Klaassen, leerjaarcoördinator voor het eerste leerjaar mavo/havo/vwo, is nauw betrokken bij de invoering van de zogenaamde HAP-agenda; de Huiswerk Afspraken Planner. Met behulp van de HAP-agenda leren de leerlingen in het eerste leerjaar op een goede manier hun huiswerk te maken. Dat is ook wel nodig, want in de bovenbouw wordt een steeds groter beroep gedaan op studievvaardigheden en zelfstandig werken.

Onzekerheid wegnemen. Dit schooljaar heeft het Martinus College de HAP-agenda voor het eerst ingevoerd. In de agenda moet de leerling alle afspraken zetten die met de docent zijn gemaakt ten aanzien van het huiswerk. De onderwerpen waarover afspraken gemaakt moeten worden, zijn: wat moet de leerling doen, hoe moet het gedaan worden en wat gaat er in de klas mee gebeuren. Tevens geeft de docent aan hoeveel tijd hij denkt dat de leerling er mee bezig is. Daar tegenover vult de leerling in hoeveel tijd hij er daadwerkelijk aan gewerkt heeft. Henk: "Door de tijd te vergelijken weet een leerling of hij goed bezig is en wordt zijn onzekerheid weggenomen. Tevens is het een controlemiddel voor de docent; want als alle leerlingen er veel langer over doen dan hij verwacht had, dan heeft hij te veel huiswerk opgegeven."

Huiswerk in de klas

Henk: "In het begin van het leerjaar is de HAP-agenda structureel onderwerp van gesprek, later wordt er nog incidenteel aandacht aan besteed. Met behulp van de HAP-agenda leren de leerlingen hun studievvaardigheden te oefenen en maken een start met het zelfstandig leren werken. Het is erg belangrijk om de leerling in het begin op weg te helpen en bijvoorbeeld goed uit te leggen wat het verschil is tussen het bestuderen en het lezen van een tekst. De eerste zes/zeven weken wordt het werk halverwege de les opgegeven en krijgt de leerling de rest van het lesuur de gelegenheid om het huiswerk te maken onder begeleiding van de docent. Hij hoeft dan nog weinig thuis te doen. Op deze wijze leren de leerlingen van de docent en van elkaar hoe ze huiswerk moeten maken. De volgende stap is dat zij het huiswerk ook daadwerkelijk thuis gaan maken. Dit is voor de leerlingen de eerste stap op weg naar de grotere zelfstandigheid in de bovenbouw. Op deze wijze werkt de onderbouw toe naar de vvaardigheden die de leerlingen in de bovenbouw nodig hebben. Er zit dus heel duidelijk een opbouw in."

Eerst als proef

Henk vertelt dat, voordat het Martinus College de HAP-agenda invoerde, er eerst als proef mee gewerkt is. "Uit deze proef bleek dat de agenda werkte, maar nog niet goed genoeg. Zo bleek het heel belangrijk dat docenten consequent zijn bij het aangeven van het huiswerk. Het succes van de agenda staat of valt met de inzet van de docent. Het vereist een behoorlijke discipline, waarbij ook de docent goed moet plannen." Aan de andere kant constateerde Henk ook een meevaller: "Van tevoren dachten wij dat de leerlingen, gezien de huidige agendacultuur waarbij ieder z'n eigen persoonsgebonden agenda heeft, niet met een dergelijke agenda zouden willen werken. Dit bleek dus heel erg mee te vallen, want de HAP-agenda wordt door iedereen gebruikt, van VMBO tot en met VWO!"

EINDE CITAAT

HET EERSTE PERSBERICHT (NHN)

Heerhugowaard, 1 juli 1998.

In de regio Noord-Holland Noord is het Aansluitingsproject Bouwtechniek van start gegaan. Dit project heeft als doel de aansluiting tussen de VBO Bouwtechniek scholen, het ROC Horizon College en het samenwerkingsverband ESPEQ te optimaliseren en één doorlopende leerweg voor de leerling te creëren. Het project zal onder meer een aanzet geven tot modulair werken en het afsluiten in

exameneenheden. Verder zal er ondersteuning gegeven worden aan docenten bij hun veranderende rol van docent naar begeleider, de ontwikkeling van toetsmateriaal en het toetsen met behulp van ICT.

Het project is ontstaan vanuit een initiatiefgroep waarin vertegenwoordigd waren: directies en docenten van VBO-scholen, directies en vertegenwoordigers van het ROC Horizon College, het ESPEQ en de NVOB. Ook zijn bij het project betrokken de Landelijke Organen Beroepsonderwijs van het bouw/hout cluster. Het aansluitingsproject is voor leerlingen van de deelnemende scholen van groot belang. Zij zullen de komende tijd hun lesmateriaal gemoduleerd in exameneenheden aangeboden krijgen en kunnen afsluiten. De certificaten die zij met het afsluiten van de eindexameneenheden halen, hebben een groot civiel effect. Het bedrijfsleven weet dan wat men aan de gediplomeerde leerling heeft. Leerlingen die een dergelijk traject hebben doorlopen, hoeven niet meer te worden gediagnostiseerd en hebben, via een intredetoets, direct toegang tot de voortgezette opleiding. De eindtermen van het VBO sluiten naadloos aan op de begintermen van de voortgezette opleidingen. Ook de kans om uit te vallen in het vervolgtraject neemt aanzienlijk af. Was dit eerst 50%; bij scholen die al langer in een dergelijk project meedraaien, is dat percentage aanzienlijk terug gebracht.

De deelnemende VMBO-scholen en instellingen in de regio zijn: het Atlas College en Scholengemeenschap Tabor te Hoorn, OSG Willem Blaeu, CSG Jan Arentsz en Petrus Canisius College te Alkmaar, Martinus College te Grootebroek, RSG Wieringerlant te Wieringerwerf, GSG Schagen te Schagen, Trinitas College, ROC Horizon College en SWV ESPEQ te Heerhogowaard, OSG De Hoge Berg te Den Burg (Texel) en het Technisch Onderwijs Centrum te Den Helder en het NVOB, district Alkmaar.

Het project wordt uitgevoerd door Adviesbureau Bijlhout te Kollum. Regio's die ook een dergelijk project willen starten en gebruik willen maken van de reeds opgedane ervaring in soortgelijke projecten, kunnen contact opnemen met de projectleider.

Opmerking:

Naar aanleiding van het persbericht is er een interview geweest met de Noord-Hollandse Dagbladen, hetgeen heeft geresulteerd in een artikel van een halve pagina en veel reacties uit het land.

DE WERKPLEKKENSTRUCTUUR

Een nieuw fenomeen in de Bouwtechniek, afgeleid van de afdeling Metaaltechniek, is de WerkPlekkenStructuur (WPS). Het is een combinatie van een aantal zaken. Is het voor de docent een aanzet tot de overgang van doceren naar begeleiden, voor de leerling is het de weg naar meer zelfstandigheid, verantwoording en overeenkomsten met het bedrijfsleven. Het doceren en begeleiden is grotendeels overgenomen door de zgn. "Ordergeleidebonnen", de stapsgewijze uitvoering van de opdracht. De zeer kleine "stappen" in de opdracht geven een goede mogelijkheid tot controlemomenten en tussentijdse becijfering. Hierbij sluit het aan op wat het CITO altijd voorgesteld heeft en waarop ook de examenbecijfering dient te berusten (toetsmatrix). Het is niet alleen maar het beoordelen van het eindresultaat. Ook de weg naar het resultaat en het denken van de leerling over de opdracht is minstens, in deze fase van de opleiding, zo belangrijk. Ook vinden we er elementen van de Leittext-methode in terug. Voorts noopt het de uitgevers de opdrachten in de werkboeken, zo mogelijk in afrondbare stukken van 2 of 4 lessen op te delen.

Enkele scholen in het zuiden van het land zijn er in de bouwtechniek mee begonnen. In de Pilot Noord Holland Noord is het Petrus Canisius College er dit schooljaar in de Bouwtechniek mee gestart. Na een rigoureuze verbouwing zijn hierna enkele indrukken weergegeven.

Als er afdelingen Bouwtechniek mee willen beginnen is het aan te bevelen WPS eerst gedeeltelijk in te voeren met de kleine opdrachten. Deze kunnen b.v. nog op de werkbanken uitgevoerd worden in leerjaar 3 als de verdere werkplaatsinrichting en organisatie m.b.t. het nieuwe examenprogramma nog niet afgerond is en men er eerst geleidelijk aan wennen wil.

Als men het proces wil automatiseren, kan een deel van de systematiek van het aloude Beheerautomatisering gebruikt worden, veel van deze elementen zaten daar al in, zie ook B/K/2 Professionele vaardigheden, eindtermen 4 en 6, die lenen zich uitstekend voor een ICT-WPS-combinatie.

Een paar aandachtspunten bij de invoering zijn:

1. Inrichting van en organisatie in de werkplaats (nabootsen stukje bedrijfsleven)
2. clustering van stof binnen de leerwegen i.v.m. kleine klassen
3. beroepsgerichte lesblokken van 2 of 4 uur (roosterwerk)
4. Op deze systematiek afgestemde methodes
5. Zorgvuldige afstemming van de lessen op het examenprogramma

Hieronder een beknopte weergave uit de Pilot Noord-Holland-Noord over de invoering van WPS.

CITATEN UIT VERSLAGEN PILOT NHN INZAKE WPS

Bezoek Bouwdocenten aan afdeling Metaal Martinus College te Grootebroek i.v.m. de WerkPlekkenStructuur (WPS) 13-12-2000.

Docent metaaltechniek de Moel geeft een toelichting op de gang van zaken. In mei is tot WPS (WerkPlekkenStructuur) besloten. Op 1-9-2000 is men gestart. Er zijn 3 docenten metaaltechniek. De kleding wordt door het bedrijfsleven gesponsord (Technisch College opschriften). Er wordt gewerkt met zgn. Werkordergeleide bonnen. In de school wordt a.h.w. de gang van zaken in een metaalbedrijf gesimuleerd. Er is een planningsbalie met leerling-planner, een magazijn met leerling-magazijnmeester en een controleafdeling met een leerling-meetfunctionaris. Praktijk en theorie zijn stringent gekoppeld. Aan het praktijklokaal is een theorielokaal gekoppeld (glazen wand). Veel verantwoording bij de leerling.

Kernbegrippen/gevolgen: optimaal machinegebruik, geleidesysteem, staat of valt met inzet en strakke geleiding docenten, elke opdracht eerst afwerken, 6-weken systeem. Alle niveaus (leerwegen) dooreen, leerlingen moeten wennen, zeker 4e jaars.

Eerste evaluatie door de Bouwdocenten na het bezoek. WPS, toepasbaar in de bouw?

De heer Schoon (Tabor College) denkt dat het voor "Stellen" een probleem kan geven. Anderen geven aan dat, omdat er vaak met teams wordt gewerkt, ziekte en afwezigheid problemen kan veroorzaken, komt er dan een wachtlijst? De heer Sjerps (Trinitas College) geeft aan dat er gezien het aantal in bedrijf zijnde werkplekken een uitloop kan komen. Ideaal zou zijn (deel)opdrachten van 4 uren. Ook is er enige discussie over het aantal docenten op het aantal leerlingen, ook de ARBO wetgeving speelt hierin mee. De heer Roggeveen (Martinus College) verwijst nog eens naar het boek van de Stichting ARBOUW. De heer K. Broers (ESPEQ) ziet positieve elementen in dit systeem. De heer Korse

(Martinus College) denkt dat het systeem invoerbaar is voor alle technische afdelingen. Pluspunt is dat de leerling zelfstandiger gaat werken en de docent op den duur meer begeleider wordt. Men voorziet toch wel een lange gewenningsperiode, de grote bouwopdrachten moeten daartoe wel in kleine (4-uurs) opdrachten worden opgedeeld. Dat geeft nog de nodige problemen. Ook de uitgevers moeten daar op inspelen. De volgende keer gaat, gezien de tijd, de discussie verder.

Pilot NHN. Werkgroep A. Werkplekkenstructuur (WPS) 7-2-2001.

De heer Haller geeft een toelichting op de gang van zaken tot nu toe bij het Petrus Canisius College (PCC Alkmaar).

Men verbindt zich voor 2 jaren aan het project tegen f. 5000,00. Per maand komen er ongeveer 10 scholen 1 dag bijeen voor overleg en uitruil van ordergeleidebonnen. Scholen uit b.v. Boxtel, Rotterdam, Weert, Maastricht en Laren participeren met het PCC in het project. Punten waar men in het PCC tegenaan loopt zijn:

- A. Vaak heeft de docent die in de machinale staat maar 1 of 2 leerlingen.
- B. De andere docent heeft dan bijna een dubbele klas. Er zijn 48 l.l op 3 docenten.
- C. Bij de deelkwalificaties werken kader- en basisberoepsgericht niet meer samen aan eenzelfde onderwerp, maar gesplitst.
- D. De leerlingen moeten beter verdeeld worden, daartoe wordt het schilderslokaal verbouwd (transparante wanden).
- E. BBL-leerlingen kunnen in mindere mate goed omgaan met de grotere vrijheid. Kader- en ITO (LWOO) geven minder problemen.
- F. Docenten moeten zeer goed nageschoold worden, nu wachten de leerlingen bij de (eind)beoordeling vaak op de gespecialiseerde docent, de andere docenten zijn wel bevoegd, maar (nog niet) bekwaam genoeg, de l.l. voelen dat zo aan.
- G. Zelfstandig aan theorie werken geeft bij de BBL-leerling vaak aanleiding om "even uit te rusten".
- H. Tot nu toe is getracht verticaal te roosteren, daar wordt weer vanaf gestapt, volgend jaar klas 3 en 4 weer gescheiden.
- I. Docenten houden, zeker in het begin, minder tijd over.
- J. De BBL-leerling wil niet graag tekenen, ook is er naar de leerling-planner toe vaak een vorm van intimidatie door bepaalde andere leerlingen te bespeuren. De nauwkeurig opgestelde werkordergeleidebonnen moeten daar verbetering in brengen.
- K. Noodzakelijk is dat de docent een goede planning en een goed leerlingvolgsysteem maakt.
- L. Onderling moeten de docenten afspraken maken over de te handhaven (eigen) discipline (b.v. cijfers invullen en controle van uitgeleende gereedschappen).

Positieve elementen:

- A. De leerlingen beginnen zelfstandiger te worden.
- B. De docent heeft soms iets meer tijd voor begeleiding van de IVBO-leerling.
- C. Leerlingen voelen zich wat vrijer, indien ze niet prettig werken vragen ze aan de planner een andere werkplek.
- D. Het werk in het "eigen tempo" uit te kunnen voeren wordt als prettig ervaren.
- E. De Kader-leerlingen hebben het gemeenschappelijk kerndeel nu al af (1 februari), de minder goede l.l. hebben daarvan nog maar 3 van de acht exameneenheden af, de planning loopt tot de voorjaarsvakantie.
- F. De voortgangsregistratie is beter, 1 keer per maand een overzicht naar de ouders, geeft reacties.
- G. Uitvallers worden sneller zichtbaar.

De grote werkstukken komen in de vergadering weer aan de orde. De uitgevers zullen in hun nieuwe methodes rekening moeten gaan houden met de tijd door opsplitsing van de opdrachten in blokken van 4 uren. Ook beoordelingslijsten moeten worden herzien (becijfering per stap door leerling en leraar) en op de WPS afgestemd. De stappen in de praktijkopdrachten moeten worden uitgebreid.

EINDE CITATEN.

DIRECT IMPLEMENTEERBARE OPLOSSINGEN VOOR BEPAALDE KNELPUNTEN

DE WERKMODELLEN HELLEND DAK EN BALKLAGEN

Een deel van het nieuwe VMBO-examenprogramma blijkt in de Pilots niet direct uitgevoerd te kunnen worden. Enerzijds komt dat omdat het vigerende programma niet wordt gevolgd, anderzijds is er geen ruimte (stellokaal). Een andere belangrijke factor blijkt echter dat de werkmodellen, zoals het hellende dak, zoveel voorbereiding (ook in de vakantietijd) van de VMBO-docenten eist, dat het vaak niet tot uitvoering komt. Een goede oplossing wordt in de Pilot Noord-Holland Noord gevonden door in het Samenwerkingsverband ESPEQ het examenwerkstuk van de eerste jaars in de primaire opleiding exact af te stemmen op de eindtermen van het VMBO, zij het uiteraard met een hogere taxonomie. Zo ontstonden er prachtige constructies van het hellende dak en platbalklagen welke montabel/demontabel waren en vaak om niet, in de VMBO-scholen werden geplaatst. In die gevallen waar er geen ruimte is in het VMBO, is er een praktijkstage van enkele dagdelen voor de VMBO-leerlingen bij het ESPEQ mogelijk (met certificering van deelname). Deze stages kunnen het beste in de "rustige" periode bij de SWV'n gepland worden. Onderstaand het resultaat van de samenwerking tussen het Martinus College te Grootebroek en het SWV ESPEQ te Heerhugowaard.

Bouwplaats Martinus College

WERKMODELLEN KOZIJN EN RAAM

Hetzelfde kan worden toegepast bij het maken van het buitenraamkozijn met naar buiten draaiend raam (conform KVT 1995). Daarbij levert het SBO het kozijn en het raam in diverse stadia van de productie als voorbeelden af bij het VMBO, t/m het afhangen en sluitbaar maken toe (politicertificering). Ook wordt scholing opgezet voor het werken met de pennenbank, afhangen en sluitbaar maken en de richtlijnen besproken inzake de KVT '95.

UITWISSELING DOCENTEN/INSTRUCTEURS

In de pilot NHN was binnen het Martinus College tijdelijk geen docent Metselen. Deze vacature werd door de nauwe samenwerking binnen het project ingevuld door een instructeur van het Samenwerkingsverband (ESPEQ) naar het VMBO te detacheren, dat kan in de "rustige tijd" bij de SWV'n ook een goede mogelijkheid zijn voor andere VMBO-scholen.

Ook het aantrekken van onderwijsassistenten kan een oplossing zijn.

Hierbij dient zorgvuldig gelet te worden op de wettelijke kaders, verzekeringen, detachingscontracten e.d.. Scholen welke daar reeds ervaring mee hebben zijn: SWV ESPEQ (Heerhugowaard) en het Martinus College (Grootebroek) i.v.m. detachering instructeur. Technisch Onderwijs College (Den Helder) i.v.m. benoeming onderwijsassistent.

Mogelijk zijn ook andere invalshoeken te gebruiken, zoals WAO-ers met EVK (Erkennen van informeel Verworven Kwalificaties) en onderwijs affiniteit, b.v. ex-leermeesters van bouwbedrijven.

Voor meer informatie over EVK's verwijzen wij naar "Het beoordelen van de Performance, Competenties en Kwalificaties" in het licht van het Erkennen van informeel Verworven Kwalificaties (EVK). Drs. Marleen M. Mensink, Enschede, januari 1998 (info bij ABC).

SAMENWERKING MET BEDRIJFSLEVEN

Onderstaand een voorbeeld waarmee een gastles ingevuld kan worden. Het is een citaat uit het Personeelsblad "ANDIKT" van de Scholtensgroep te Andijk. De gastles werd verzorgd door de PR-man van het bedrijf.

CITAAT

Jan de Bruin levert een bijdrage aan het Martinus College

In het kader van onze Arboweek heeft Jan de Bruin een "peptalk" gehouden voor zo'n 100 bouwjongens van onze afdeling. Ieder jaar houden we op onze afdeling een Arboweek waarin we de 3e klassen lesbrieven laten invullen en de theorielessen gebruiken voor het showen van video's over:

- Gehoor-, spier- en voetletsel
- Hoofd-, oog-, en huidletsel
- Stof
- Handgereedschap
- Veilig en gezond werken

De 4e klassen hebben in het eerste kwartaal met de meeste machinale houtbewerkingsmachines leren werken. Nu willen we de puntjes weer op de "i" zetten wat veiligheid en "attitude" betreft.

Jan heeft zijn bijdrage geleverd door dia's te laten zien over onvolkomenheden in de bouw en hoe het gaat met de arbeidsinspectie en gezondheidspreventie.

Prima zo'n symbiose tussen onderwijs en bedrijfsleven. Als wij, docenten, het zeggen, komt het voor de jongelui toch anders over, dan dat een vakman het komt vertellen.

Firma Scholtens, dank hiervoor!

Namens het Martinuscollege
afdeling Bouwkunde
A. Roggeveen

EINDE CITAAT

TOETSONTWIKKELING

Allereerst de vermelding dat de uitgevers, afgestemd op de nieuwe examenprogramma's toetsen hebben ontwikkeld. Ook het Landelijk Platform Bouwtechniek is daarin actief. Deze toetsen zijn soms ook in gebruik binnen het SBO (b.v. voorschakeltrajecten). Door koppeling van deze toetsenbanken aan een cijferregistratiesysteem kunnen de toetsresultaten op eenvoudige wijze overgenomen worden naar een eventuele eigen leerlingvolgsysteem van de school.

Ook worden delen van toetsenbanken geautomatiseerd uitgevoerd in een soort "remedial teaching" constructie. Beantwoordt een leerling een vraag fout, dan komt de relevante tekst op het scherm en kan opnieuw een antwoord gegeven worden. Het foute aantal keren wordt geregistreerd.

Ook zijn er scholen die werken met toetsen uitgegeven door andere bedrijven of bureaus. In de Pilots wordt gesteld dat het Platform BT deze en verdere informatie eerst moet gaan combineren alvorens weer opnieuw een systeem wordt toegevoegd.

Vanuit de Pilot Utrecht is door het ROC Utrecht, unit Bouwtechniek aangegeven dat de huidige toetssystemen welke de LOB's hanteren, door de gebrekkige kennis van de Nederlandse taal van leerlingen vaak onjuiste resultaten geven. De zogenaamde goed/fout vragen zijn een probleem. Om andere mogelijkheden te testen zijn er in de Pilot Noord-Holland Noord geïllustreerde toetsen ontworpen. Deze voldoen bij de leerlingen in de BOL, niveau 1 en 2 zeer goed. De toetsen zijn in kleur en meer praktisch gerelateerd. De systematiek is niet nieuw, maar de resultaten worden beduidend beter en het inzicht neemt toe (G. Adema, docent ROC Utrecht).

Onderstaand worden enkele voorbeelden gegeven.

VOORBEELDVRAGEN (illustratief)

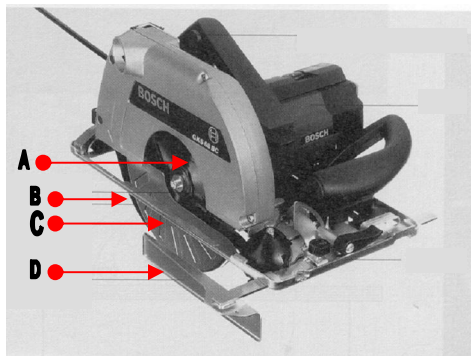
1. Hieronder zie je een foto van een gebouw. Dit is een:
- bungalow
 - rijtjeshuis
 - twee onder 1 kap
 - flat

2. Op onderstaande foto zie je een eigenschap van merbau die erg vervelend werd toen er niet tijdig maatregelen werden genomen. Wat moet je daar tegen doen?
- in dit soort constructies een andere houtsoort gebruiken
 - de constructie van merbau omtimmeren
 - het hout impregneren met een schimmelwerend middel
 - het hout schilderen

3. Kijk naar onderstaande afbeelding van elektrisch handgereedschap. Hoe heet dit gereedschap?

- Decoupeerzaag
- Handcirkelzaag
- Schuurmachine
- Steenzaag

VRAGEN MAKEN

Mocht u, als docent, besluiten zelf vragen over leerstof te gaan maken en u heeft nog geen of weinig ervaring met de algemene regels welke daarvoor gelden, dan hierna een handreiking. Deze is ontwikkeld en voor de Bouwtechniek bewerkt door drs. J. ter Burg, Bureau voor Toetsrealisatie & Advies (info bij ABC). Dit op verzoek van docenten binnen de Pilots om meer aan te sluiten bij de systematiek van de examinering.

Algemene aanwijzingen

1. De termen uit de methode gebruiken.
2. Getallen en cijfers tot en met 20 voluit schrijven, uitgezonderd: 2 kilo, 3 mm, etc..
Bijvoorbeeld: Er zijn drie manieren om een
3. De vraag is zo kort mogelijk.
4. "Hoe" alleen bij hoe lang, hoe breed, etc..
Dus niet, "Hoe metselt een metselaar een steensmuur?",
maar: "Op welke manier metselt een metselaar een steensmuur?"
5. Een vraag is algemeen gesteld.
Dus niet: "Van welk materiaal is de hamer gemaakt?", of: "Welk gereedschap gebruik je om de draadnagel in de schoor te slaan?",
maar: "Van welk materiaal is **een** hamer gemaakt?" en "Welk gereedschap gebruikt **een** metselaar om **een** draadnagel in **een** schoor te slaan?"
6. Ontkenningen zoveel mogelijk vermijden (anders de ontkenningen onderstrepen).
Liever niet: Welk van onderstaande gereedschappen wordt niet door een timmerman gebruikt?,
maar: Welk van onderstaande gereedschappen wordt door een metselaar gebruikt?
Anders: Welk van onderstaande gereedschappen wordt niet door een timmerman gebruikt?
7. Bij vragen met een afbeelding verwijzen naar de afbeelding
B.v. Zie figuur x. Wat betekent het symbool?, of
Figuur x toont een hamer. Met welk onderdeel van een hamer slaat een timmerman op een draadnagel?

Gesloten vragen

8. De vraag bevat een duidelijk probleem.
Dus niet: Een hamer ...
 - a. wordt gebruikt door een timmerman
 - b. wordt gemaakt van ijzer.
 Maar: Van welk materiaal wordt een hamer gemaakt?
 - a. ijzer
 - b. staal
9. De alternatieven zijn zo kort mogelijk.
Dus niet: Wat is nadeel van een houten duimstok ten opzichte van een kunststof duimstok?
 - a. Een houten duimstok trekt eerder krom.
 - b. Een houten duimstok meet minder zuiver.
 Maar: Wat is een nadeel van een houten duimstok ten opzichte van een kunststof duimstok?
 - a. Een houten duimstok ...
 - a. trekt eerder krom.
 - b. meet minder zuiver.
10. De alternatieven zijn allemaal plausibel.
Dus niet: Figuur x toont een hamer.
Welk onderdeel wordt met nummer 1 aangegeven?
 - a. kop
 - b. tanden
 - c. wiel
 - d. steel

Dan liever minder alternatieven, dus:
 Figuur x toont een hamer.
 Welk onderdeel wordt met nummer 1 aangegeven?
 a. kop
 b. steel

11. De alternatieven hebben dezelfde vorm
 ➤ wat betreft grammatica
 ➤ wat betreft stijl
 en alternatieven sluiten aan op de vraag

Meerkeuzevraag

Twee, drie of vier antwoordmogelijkheden worden gegeven. Slechts één antwoord is goed.

Voorbeeld

1. Figuur x toont een hamer. Welk onderdeel wordt met nummer 1 aangegeven?
 a. kop
 b. steel

Veelvoudvraag

Een aantal antwoordmogelijkheden worden gegeven. Meerdere antwoorden kunnen goed zijn.

Voorbeelden

2. Kruis de hardhoutsoorten aan. Meerdere antwoorden kunnen goed zijn.
 beukenhout
 grenenhout
 teak
 vurenhout
 western red cedar
 meranti

3. Omcirkel de hardhoutsoorten. Meerdere antwoorden kunnen goed zijn.

Beukenhout teak vurenhout grenenhout western red cedar meranti

4. Kruis in de matrix de juiste cel aan.

	Zwak door voegen	Duur	Kans op schade
Beton			
Baksteen			
Natuursteen			

Juiste volgorde vraag

Een aantal handelingen staan gegeven. De kandidaat moet de handelingen in de goede volgorde zetten.

Voorbeeld

5. Hieronder staan een aantal stappen uit het fabricageproces van een baksteen. Zet de stappen in de juiste volgorde.
 bakken vormen drogen
 1.
 2.
 3.
6. Hieronder staan een aantal stappen uit het fabricageproces van een baksteen. Zet voor elke stap het juiste nummer oplopend van 1 tot 3.
 ... bakken
 ... drogen
 ... vormen

Korte antwoordvraag.

Vraag waarbij de lengte van het antwoord gelimiteerd is.

Voorbeelden

7. Schrijf twee gebreken van hout op.

1.
2.

8. Welk gereedschap toont figuur x?

.....

9. In welk geval moet een metselaar een strek metselen in plaats van een rollaag?

.....

Invulvraag

Vraag waarbij kandidaat één of meerdere woorden moet invullen.

Voorbeeld

10. Vul de ontbrekende stappen in.

- stap 1 - profiel plaatsen
stap 2 -
stap 3 - schoorklampen vastzetten
stap 4 -
stap 5 - controle

11. De afbeelding toont een houten hamer.

Vul de juiste namen van de onderdelen in op de afbeelding.

12. Vul de lege vakken in.

	Kalkzandsteen	Baksteen
Grondstoffen	Kalk, zand en water	
Verwerken	1. 2.	Metselen
Kleur	Wit	1. 2.

Kleurvragen.

Vraag met een afbeelding waarin de kandidaat een onderdeel moet inkleuren.

Voorbeeld

13. Figuur x toont een handzaag.

Kleur het handvat rood.

14. Figuur x toont een metselaar aan het werk.

Kleur de PBM's rood.

15. Figuur x toont een rollaag.

Kleur de steen die een metselaar het laatste metselt blauw.

Voorbeeldvragen

Welke

Welke PBM's draagt een metselaar tijdens het werken met cement?

Wat betekent

Wat betekent de afkorting ARBO?

- Arbeidsomstandigheden
- Algemene Raad voor Beroepen in het Onderwijs
- Algemene Randvoorwaarden in het Onderwijs
- Algemene Raad Bouw Onderwijs

Wat verstaat men onder

In kranten en op de televisie wordt de laatste tijd steeds meer over het milieu gesproken.

Wat verstaat men onder het milieu?

- water en landschap
- fabrieken en bedrijven
- binnen- en buitenklimaat
- winkels en bungalowparken

Wat is de juiste benaming voor.....?

Wat is de juiste benaming voor de breedte van een steen?

- kop
- strek
- klezoor
- drieklezoor

Wat is een nadeel van een ten opzichte van een ?

Wat is een nadeel van een houten duimstok ten opzichte van een kunststof duimstok?

Een houten duimstok.....

- trekt eerder krom.
- meet minder zuiver.
- is verdeeld in duimen in plaats van in centimeters.
- verliest eerder zijn cijfers.

Bij welk van onderstaande werkzaamheden gebruikt een metselaar

Bij welk van onderstaande werkzaamheden gebruikt een metselaar een stelwaterpas?

- verticaal stellen van een profiel
- opmeten van kleine maten
- lagenmaat uitzetten
- afschrijven van grote maten

Bij welk soort werk wordt een?, of:

Bij welk soort werk wordt een gebruikt?

Bij welk soort werk wordt een voegspijker gebruikt?

- voegen uitkrabben
- voegen uithakken
- speciebaarden weghalen
- voegspecie mengen

Uit welke onderdelen bestaat een ?

Uit welke onderdelen bestaat een voegspijker?

- heft, arend, blad
- steel, huis, kop, bek
- heft, rug, blad
- heft, bled, kling

Met welk gereedschap ?, of:

Welk gereedschap wordt gebruikt om

Met welk gereedschap maakt een tegelzetter wandtegels op maat?

- tegelsnijder
- tegelbreekmachine
- kraspen
- tegeltroffel

Wat is de juiste werkvolgorde van

Uit welke grondstoffen bestaat

Uit welke grondstoffen bestaat cement?

Bij open vragen

De opsomming of de lengte van de invulplek geeft lengte van het verwachte antwoord

Schrijf twee houtsoorten op.

1.
2.

Wat is het voordeel van een constructieve ontmoeting?

Essays en stellingvragen worden minder toegepast voor de Basisberoepsgerichte leerweg. Bij de behandeling van de Kaderberoepsgerichte en Gemengde leerweg komen deze binnen de Pilots mogelijk nog aan de orde. Ook de Prakticumvragen zoals bij het beproeven van beton (zetmaat kegel van Abrams) in de trant van: "Doe dit en wat is je conclusie?" komen bij het zelfstandig werken steeds meer voor.

STAGES BIJ SAMENWERKINGSVERBAND

Leerlingen van het derde jaar timmeren van het Utrecht Zuid College hebben gedurende enkele maanden in twee groepen een dag in de week stage gelopen bij het SPBU te Nieuwegein. Er bestond met name bij enkele leerlingen binnen één van de groepen gerede twijfel over hun beroepskeuze. Het vermoeden bleek terecht, een aantal leerlingen is na verloop van tijd weggestuurd, met het advies een ander beroep te gaan kiezen, het UZC heeft dat advies opgevolgd en zich ingezet om deze leerlingen in een meer adequate opleiding te plaatsen. Beter ten halve gekeerd dan ten hele gedwaald. Zowel voor leerlingen als docenten anderhalf jaar minder ongenoegen en tijdverlies.

De andere groep ging uitstekend. Deze groep wilde liever op het SPBU blijven en na een opleiding aldaar (voorschakelen?) zo snel mogelijk aan het werk. "Het kan verkeren", zei Bredero.

REGIONALE INKOOP EFFICIENTIE

Binnen een regio zijn mogelijk besparingen te bereiken als dezelfde opdrachten een gezamenlijke materiaalinkoop rechtvaardigen. Dat kan bij leveranciers kwantumkorting opleveren. Veel docenten verzagen al 4e jaars oude werkstukken voor de kleine werkstukken van het derde jaar (wordt soms door een “TEGGER” gedaan).

Indien zoals meestal gebruikelijk is de materialen per opdracht gelijktijdig bij de scholen aangevoerd kunnen worden is dat niet alleen voor de leveranciers logistiek gezien handig, maar de scholen hebben dan ook minder opslagcapaciteit nodig.

DE SCHOOL, DE AFDELING BOUWTECHNIEK EN HAAR UITSTRALING

Een aantal docenten vindt dat bij de leerlingen het ‘WIJ-gevoel’ ontbreekt, ergens bij horen. Trots zijn op je beroep, daar voor staan en dat ook willen uitdragen. We zien dit al in de sport en bij bedrijven terugkomen. De wens van sommigen om naar het aloude schooluniform terug te keren is daar een voorbeeld van. De blauwe (metselen), de witte (schilderen) en de khaki (timmeren) overall zijn niet meer “up-to-date”. Men pleit voor "Gezicht en uitstraling" geven aan de afdeling door b.v. (sponsoring van) schoolbedrijfskleding, opwaarderen beroepsimago; frissere werkomgeving welke schoon, opgeruimd en efficiënt ingedeeld is, koppelen van bepaalde faciliteiten aan een beroepsopleiding, zoals b.v. de Toekomstpas.

KADERBEROEPSGERICHTE- EN GEMENGDE LEERWEG

Er is in de Pilots meermalen aangegeven dat de examenprogramma's voor de onderscheiden leerwegenprogramma op onderdelen, waar allen knelpunten signaleren, nog eens tegen het licht gehouden zouden moeten worden. Dit moet gebeuren voordat er onevenredig zware investeringen, zowel in tijd als geld, worden gedaan in iets wat door het SBO zowel als het Bedrijfsleven niet als zinvol wordt ervaren. Zo ook het extra programma voor de Kaderberoepsgerichte- en de Gemengde leerweg inzake de exameneenheden BT/K/10 t/m BT/K/14. De ROC's hebben aangegeven dat daar een rode draad door moet lopen, afgestemd op hun programma en de deelkwalificaties. Daartoe moet op korte termijn overleg komen. Men staat een herinrichting voor richting de aanbeveling van de SLO, die stelt wordt dat “Het Bouwproces” de centrale leidraad daarin moet zijn.

HET PROGRAMMA VAN TOETSING EN AFSLUITING (PTA)

Binnen de Pilot Zuid-Oost Brabant heeft een werkgroep zich beziggehouden met het PTA. Een groot knelpunt daarbij is, dat scholen wettelijk gezien, als zij om wat voor redenen dan ook, niet aan het PTA kunnen voldoen, daar door ouders, juridisch gezien, op aangesproken kunnen worden. Na een aantal concepten is er een voorbeeld PTA opgeleverd. Vooraf is het zinvol, zeker i.v.m. aansluitingsafspraken, de vraagbaak PTA te lezen. Hierin staan de vragen (en de antwoorden) welke VMBO-docenten aan deskundigen over het PTA gesteld hebben. Deze is te downloaden van:

www.pmvo.nl/downloaden

Opmerkingen over het PTA Bouwtechniek

Dit PTA is geschreven voor het “Afdelingsprogramma Timmeren” in de Basisberoepsgerichte leerweg. De leerstof is gerelateerd aan de exameneenheden van de: “Examenprogramma's VMBO”. De omschrijving van de leerstof voor dit PTA is methode-afhankelijk maar kan op elke andere methode gebaseerd worden als men maar vast houdt aan de exameneenheden.

Om het PTA om te zetten naar het afdelingsprogramma van Metselen of Schilderen zal men de exameneenheden moeten wijzigen aan de hand van de Examenprogramma's VMBO. Het Gemeenschappelijk kerndeel is voor alle drie de afdelingsprogramma's gelijk.

Het PTA bestaat uit vier gedeelten.

- A. Het Gemeenschappelijk kerndeel (zwarte tabellen)
- B. Kerndeel 1 Schoolexamen 1 Voorbereiding Ruwbouw (blauwe tabellen)
- C. Kerndeel 2 Schoolexamen 2 Bouwplaatstechnieken (groene tabellen)
- D. Kerndeel 3 Schoolexamen 3 Houtbewerkingstechnieken en afbouw (rode tabellen)

Om aan de Schoolexamens te mogen deelnemen moet het Gemeenschappelijk kerndeel zijn afgerond volgens de daar omschreven voorwaarden. Als dat is gebeurd telt het Gemeenschappelijk kerndeel voor het PTA verder niet meer mee. Hierna zijn alleen de schoolexamens 1, 2 en 3 bepalend voor het PTA. Er is in deze opzet voor gekozen om de opzet voor het Schoolexamen 3 gelijk te houden met de leerstof waar het Centraal schriftelijk examen op is gebaseerd.

De leerstof is verdeeld in zeven periodes over twee jaren.

Afdeling	Bouwtechniek
Leerweg	Basisberoepsgericht
Programma	Gemeenschappelijk Kerndeel
Leerjaar	200? – 200?

De leerling dient van de exameneenheden BT/K 1, 3, 4, 5, 6, 7, 8, en 9 (totaal 8) er vijf met een gemiddeld cijfer hoger of gelijk aan 5,5 af te sluiten. De overige drie exameneenheden mogen niet lager dan een 4,5 zijn en de handelingsopdracht van BT/K3 moet afgevinkt zijn, m.a.w. voldoende doorgewerkt. Als de leerling niet aan deze voorwaarden voldoet, mag de leerling niet starten met de schoolexamens 1, 2 en 3.

Elke exameneenheid, behalve BT/K1 en BT/K3, bestaat voor het theoretisch gedeelte uit oefenstof en een afsluitende toets en voor het praktisch gedeelte uit oefenstof en een werkstuk of praktijkopdracht. Exameneenheid BT/K1 bestaat alleen uit oefenstof en een schriftelijke toets. Exameneenheid BT/K3 bestaat alleen uit een handelingsdeel.

Opr.	Stofomschrijving	Examen- eenheid	Toetsvorm	Datum of periode	Werktijd minuten	Herkansing	Gewicht
1	Oriëntatie op de bouw en bouwberoepen	BT/K1	Schriftelijk	1	50	J	1
2	Technische informatica	BT/K3	handelingsopdracht	1	200	J	1
3	Introductie timmeren/meubelmaken	BT/K4	Schriftelijk en praktisch	1	50 / 300		1
4	Introductie metselen	BT/K5	Schriftelijk en praktisch	1	50 / 300	J / J	1
5	Introductie stukadoren	BT/K6	Schriftelijk en praktisch	2	50 / 300	J / J	1
6	Introductie schilderen	BT/K7	Schriftelijk en praktisch	2	50 / 300	J / J	1
7	Introductie reclame en decoratieve technieken	BT/K8	Schriftelijk en praktisch	2	50 / 300	J / J	1
8	Introductie infrastructuur	BT/K9	Schriftelijk en praktisch	2	50 / 300	J / J	1

Onderstaande periodes lopen over 2 jaren.

Periode 1	September tot november	2 maanden
Periode 2	November tot februari	3 maanden
Periode 3	Februari tot mei	3 maanden
Periode 4	Mei tot juli	2 maanden
Periode 5	September tot november	2 maanden
Periode 6	November tot februari	3 maanden
Periode 7	Februari tot mei	3 maanden

Schoolexamen 1.

Afdeling	Bouwtechniek
Leerweg	Basisberoepsgericht
Programma	Kerndeel Timmeren 1. Voorbereiding Ruwbouw.
Leerjaar	200? – 200?

De leerling moet voldaan hebben aan de volgende voorwaarden om deel te mogen nemen aan de praktische opdracht en schriftelijke toets van Voorbereiding ruwbouw:

1. De oefenstof, bestaande uit +/- 350 vragen, 12 tekeningen/schetsen en 7 praktische opdrachten moet voldoende doorgewerkt zijn.
2. de stage moet voldoende afgesloten zijn.

Opdr.	Stofomschrijving	Examen-eenheid	Toetsvorm	Datum of periode	Werktijd minuten	Herkansing	Gewicht
1	Oefenstof Voorbereiding Ruwbouw	BT/K/15/K2	Schriftelijk en praktisch	3 en 4	Periode 3 en 4	N	N.v.t.
2	Oriënterende stage	BT/K/15/K2 /K1/K4	handelingsopdracht	4	2 weken	N	N.v.t.
3	Voorbereiding ruwbouw	BT/K15/K2	Praktische opdracht	4	400	N	66%
4			Schriftelijke toets	4	100	J < 5,5	34%

Het eindcijfer voor Voorbereiding ruwbouw wordt als volgt berekend:
(Cijfer praktische opdracht * 2) + (cijfer schriftelijke toets) / 3.

Onderstaande periodes lopen over 2 jaren.

Periode 1	September tot november	2 maanden
Periode 2	November tot februari	3 maanden
Periode 3	Februari tot mei	3 maanden
Periode 4	Mei tot juli	2 maanden
Periode 5	September tot november	2 maanden
Periode 6	November tot februari	3 maanden
Periode 7	Februari tot mei	3 maanden

Schoolexamen 2.

Afdeling	Bouwtechniek
Leerweg	Basisberoepsgericht
Programma	Kerndeel Timmeren 2. Bouwplaatstechnieken.
Leerjaar	200? – 200?

De leerling moet voldaan hebben aan de volgende voorwaarden om deel te mogen nemen aan de praktische opdracht en schriftelijke toets van Bouwplaatstechnieken:

- De oefenstof, bestaande uit +/- 270 vragen, 10 tekeningen/schetsen en 10 praktische opdrachten moet voldoende doorgewerkt zijn.
- de stage moet voldoende afgesloten zijn.

Opdr.	Stofomschrijving	Examen-eenheid	Toetsvorm	Datum of periode	Werktijd minuten	Herkansing	Gewicht
1	Oefenstof Bouwplaatstechnieken	BT/K/17/K2	Schriftelijk en praktisch	5 en 6	Periode 5 en 6	N	N.v.t.
2	Oriënterende stage	BT/K/17/K2 /K1/K4	handelingsopdracht	5	1 week	N	N.v.t.
3	Bouwplaatstechnieken	BT/K17/K2	Praktische opdracht	5 en 6	400	N	66%
4			Schriftelijke toets	5 en 6	100	J < 5,5	34%

Het eindcijfer voor Bouwplaatstechnieken wordt als volgt berekend:
(Cijfer praktische opdracht * 2) + (cijfer schriftelijke toets) / 3.

Onderstaande periodes lopen over 2 jaren.

Periode 1	September tot november	2 maanden
Periode 2	November tot februari	3 maanden
Periode 3	Februari tot mei	3 maanden
Periode 4	Mei tot juli	2 maanden
Periode 5	September tot november	2 maanden
Periode 6	November tot februari	3 maanden
Periode 7	Februari tot mei	3 maanden

Schoolexamen 3.

Afdeling	Bouwtechniek
Leerweg	Basisberoepsgericht
Programma	Kerdeel Timmeren 3. Houtbewerkingstechnieken en afbouw.
Leerjaar	200? – 200?

De leerling moet voldaan hebben aan de volgende voorwaarden om deel te mogen nemen aan de praktische opdracht en schriftelijke toets van Houtbewerkingstechnieken en afbouw.:

5. De oefenstof, bestaande uit +/- 630 vragen, 30 tekeningen/schetsen en 12 praktische opdrachten moet voldoende doorgewerkt zijn.
6. de stage moet voldoende afgesloten zijn.

Opdr.	Stofomschrijving	Examen-eenheid	Toetsvorm	Datum of periode	Werktijd minuten	Herkansing	Gewicht
1	Oefenstof Houtbewerkingstechnieken en afbouw.	BT/K/16/K2	Schriftelijk en praktisch	7	Periode 7	N	N.v.t.
2	Oriënterende stage	BT/K/16/K2 /K4	handelingsopdracht	7	1 week	N	N.v.t.
3	Houtbewerkingstechnieken en afbouw.	BT/K16/K2	Praktische opdracht	7	400	N	66%
4			Schriftelijke toets	7	100	J < 5,5	34%

Het eindcijfer voor Houtbewerkingstechnieken en afbouw wordt als volgt berekend:
 (Cijfer praktische opdracht * 2) + (cijfer schriftelijke toets) / 3.

Onderstaande periodes lopen over 2 jaren.

Periode 1	September tot november	2 maanden
Periode 2	November tot februari	3 maanden
Periode 3	Februari tot mei	3 maanden
Periode 4	Mei tot juli	2 maanden
Periode 5	September tot november	2 maanden
Periode 6	November tot februari	3 maanden
Periode 7	Februari tot mei	3 maanden

Berekening van de eindcijfers:

Het eindcijfer van het **schoolexamen** voor het vak bouwtechniek is:
 (Eindcijfer Voorbereiding ruwbouw) + (Eindcijfer Bouwplaatstechnieken) + (Eindcijfer Houtbewerkingstechnieken en afbouw) / 3.

Het **diplomacijfer** voor het vak bouwtechniek is:
 (Eindcijfer schoolexamen * 2) + (Eindcijfer Centraal examen) / 2.

VAN DOCEREN NAAR BEGELEIDEN

De VMBO-docenten van het Bouw-Aansluitings-Project Noord-Holland Noord hebben, ter voorbereiding op hun gewijzigde taak (van doceren naar begeleiden), een geselecteerde sessie van de cursus "Mentor nieuwe stijl" bijgewoond. Deze werd verzorgd door het ROC Horizon College en werd als zeer zinvol ervaren. Hieronder volgt kort de inhoud van de prospectus.

CITAAT

EEN CURSUS MENTOR NIEUWE-STIJL

Voor het personeel en management van uw school kunnen wij u een cursus 'Mentor nieuwe stijl' aanbieden. Deze cursus omvat 6 à 8 bijeenkomsten (dagdelen).

Daarin leren de deelnemers:

- modulewijzers maken
- hanteren van leerstijlen en leerinstrumenten
- gesprekstechnieken voor begeleidingsgesprekken en leergesprekken

Er wordt een eerste aanzet tot leren leren gemaakt. De cursus is bedoeld als introductie op een vervolgtraject waarbij stapsgewijs vormen van zelfstandig leren worden ingevoerd.

Na de cursus zijn de mentoren in staat hun leerlingen intensief te begeleiden, zowel bij het Open Leren als bij Probleemgestuurd onderwijs en klassikaal onderwijs.

Onze cursus heeft al op een aantal scholen veel succes gehad.

We geven graag referenties.

OVERWEGINGEN

Het onderwijs op school vernieuwen is een delicaat proces. Het is moeilijk om een evenwicht te vinden tussen zelfsturing en verantwoordelijkheid van de leerling enerzijds en de manier van begeleiden door de mentor anderzijds, voor leerlingen die zowel in een Open leercentrum als in klassenverband moeten werken en leren studeren.

Juist het feit dat leerlingen moeten functioneren in verschillende leersystemen tegelijkertijd, maakt het noodzakelijk dat mentoren intensief begeleiden.

Nieuw is dat de mentor zich richt op het leerproces en de leerlingen leerstrategieën aanreikt.

Mentoren voelen zich echter onvoldoende toegerust voor hun nieuwe taak waarbij leren leren centraal staat en ze vragen scholing en supervisie. Onze cursus verschaft hen in eerste instantie kennis, vaardigheid en instrumenten. Verder kunnen wij een rol spelen bij de implementatie en het geven van supervisie.

UITGANGSPUNTEN

De cursus is in de eerste plaats gericht op de praktijk, zoals die op een aantal scholen intussen ontwikkeld is.

Doel is dat mentoren nieuwe-stijl vaardig worden in:

- Het schrijven van modulewijzers. Een modulewijzer is een spoorboekje voor de leerling om zelfstandig een module leerstof door te werken, b.v. in het Open leercentrum.
- Leerstijlen. Het maken, lezen, interpreteren en bespreken van een leerstijlprofiel met een leerling is de eerste stap naar leerstrategisch inzicht.
- Leerinstrumenten. Mentoren leren instrumenten gebruiken om veel voorkomende leerproblemen en aspecten van studeergedrag in kaart te brengen en aan de hand daarvan leergesprekken te voeren.
- Gesprekstechnieken. Het effectief voeren van voortgangsgesprekken, leergesprekken en hulpgesprekken vraagt van de mentor een goede gespreksvaardigheid. Deze vaardigheden worden in een aantal workshops getraind.
- De cursus is ook bedoeld als introductie op het planmatig invoeren van zelfstandig en zelfverantwoordelijk leren, waarbij Open Leren een van de werkvormen is.

OPBOUW

De cursus is maatwerk, toegesneden op uw wensen en de situatie op uw school. Na één of twee visie-bijeenkomsten beginnen we meteen met praktische workshops, waarin als eerste geleerd wordt modulewijzers te maken. Vervolgens komen leerstijlen, leerinstrumenten en gesprekstechnieken aan bod. In 8 dagdelen met steeds een interval van twee weken, is een goede basis te leggen voor het mentorschap nieuwe-stijl.

In de weken tussen de bijeenkomsten moet de cursist het geleerde toepassen op leerlingen, waarvan vervolgens weer een evaluatie wordt gemaakt. Een cursusbijeenkomst duurt ongeveer 3 uren. Na deze basiscursus kunnen wij u eventueel een op uw schoolsituatie op maat toegesneden stappenplan aanbieden voor een geleidelijke implementatie van flexibel zelfverantwoordelijk leren, waarbij de mentor nieuwe-stijl een cruciale rol speelt.

Ook kunnen wij u verdere ondersteuning geven bij b.v. het aansturen van werkgroepen die modulewijzers maken, of bij de implementatie van het mentorenoverleg en de leerlinggesprekken (interview en supervisie).

ADRESSEN

ROC Horizon College
afd. Techniek
Maelsonstraat 24 tel:
1624 NP HOORN
tel: (0229) 249300
fax: (0229) 219918

accountmanager E.J. Dijkshoorn
tel: (072) 5751815
mob: 0651198673

cursusleiders. drs. J. van der Draai
tel: (0229) 271331
mob: 0620533601
E-mail: draai@Xs4all.nl

H.J.Bruijn
tel: (072)5039028
E-mail: hen.bruijn@wxs.nl

EINDE CITAAT

DE (MIN OF MEER) BETROKKEN PILOTS

Het (inspirerende) Bouw-Aansluitings-Project “Regio Zuid Oost Brabant”, met de deelnemers:

1. Bouwradius, regio Zuid
2. Ten Kemenade College, Helmond
3. Varandonck College, Someren
4. Dr. Hub van Doorneschool, Deurne
5. S.G. Were Di, Valkenswaard
6. Plein College de Burgh, Eindhoven
7. Pius X College, Bladel
8. Plein College Penta, Eindhoven
9. Sondervinck College, Veldhoven
10. Stedelijk College Eindhoven, Eindhoven
11. BEG Veldhoven
12. ROC Eindhoven
13. Hezeland College, Gennep
14. ROC Ter AA
15. S.G. Kempenhorst, Oirschot
16. Commanderie College, Gemert
17. Adviesbureau Bijlhout.

Het (redenerende) Bouw-Aansluitings-Project Noord-Holland-Noord, met de deelnemers:

1. ROC Horizon College, Heerhugowaard
2. SWV ESPEQ, Heerhugowaard
3. RSG Wieringerlant, Wieringerwaard
4. GSG Schagen, Schagen
5. SG Tabor, Hoorn
6. OSG Willem Blaeu, Alkmaar
7. Atlas College, Hoorn
8. Technisch Onderwijs Centrum, Den Helder
9. Trinitas College, Heerhugowaard
10. SG Jan Arentsz, Alkmaar
11. Petrus Canisius College, Alkmaar
12. Martinus College, Grootebroek
13. OSG De Hoge Berg, Texel.
14. Adviesbureau Bijlhout.

Het (efficiënte) Bouw-Aansluitings-Project “BAP-regio Utrecht”, met de deelnemers:

1. ROC Utrecht, Utrecht
2. ROC Abstede/Scutos, Utrecht
3. Instituut Gildevaart, Nieuwegein
4. SWV ‘SPBU’, Nieuwegein
5. SPOS, Utrecht
6. NIMETO, Utrecht
7. Cals College, IJsselstein
8. Delta College, Utrecht
9. Meerstroom College, Utrecht
10. Christelijk College Zeist, Zeist
11. OSG Schoonoord, Zeist
12. Minkema College, Woerden
13. Utrecht "Zuid" College, Utrecht
14. Vader Rijn College, Utrecht
15. Adviesbureau Bijlhout.